

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

226

„CREIERUL“
SERVICIILOR
SECRETE

67552

D 001457

SERVICI

1982

D 1457

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

Uz intern

„CREIERUL“
SERVICIILOR
SECRETE

SERVICIUL EDITORIAL ȘI CINEMATOGRAFIC

— 1982 —

CUVINT INAINTE

În 1929, un emigrant tânăr debarca la Tel Aviv. Se numea Iser Halperin.

Era un om modest, șters, care nu atrăgea atenția în nici un fel. Și totuși, caracterul, loialitatea și cutezanța sa l-au propulsat în curând în centrul bătăliei clandestine dusă împotriva englezilor. Cei în drept, șefii săi, și-au dat seama foarte repede că acesta dispune de calități de excepție.

În scurt timp, Iser devine personajul numărul unu al informațiilor, apoi el este solicitat pentru a conduce ansamblul serviciilor de securitate israeliene. Intuiția și puterea sa de muncă au devenit repede proverbiale. Meritul lui principal este acela de a fi știut să pună pe picioare, cu propriile idei, serviciul secret. El a stabilit în cadrul acestui organism reguli de morală și justiție care, poate, în alt serviciu similar ar putea fi apreciate ca incompatibile cu activitatea clandestină. În perioada în care a fost „creierul” serviciilor secrete, a elucidat cazuri dintre cele mai complicate, făcând dovada potențialului său deosebit pentru această atât de dificilă muncă, până în momentul în care un dezacord cu David Ben Gurion l-a adus în situația să-și prezinte demisia — o demisie irevocabilă.

Istoria vieții și activității lui Iser Harel — cum și-a zis mai târziu — este, în mare măsură, aceea a serviciilor secrete israeliene. Autorul a pus în această carte accentul pe personalitatea șefului, vorbind destul de rar de colegii și colaboratorii săi, dar menționând că fără munca sutelor de agenți devotați, curajoși și integri, Harel n-ar fi reușit niciodată să creeze această adevărată armată din umbră a Israelului.

Arhivele S.H.A.I. au dispărut!

S.H.A.I.-ul — Serviciul de informații al Haganei* — era atotputernic.

Nimeni nu știa cind, cum și unde a luat ființă acest serviciu de informații al rezistenței. Autoritățile britanice, deși cunoșteau de existența lui, nu au reușit totuși niciodată să pună degetul pe centrul lui nervos, să-i stabilească șefii, cartierul general.

În schimb, agenții S.H.A.I.-ului erau infiltrați peste tot. Existau puține șanse ca o convorbire telefonică confidențială, un schimb oficial de scrisori, o telegramă secretă să scape acestora. Funcționarii evrei din P.T.T., care aveau mese de ascultare clandestine, se interpuneau în permanență pe firele unor șefi militari și civili ai armatei britanice. Pe bulevardul Keren-Kayemet, la Tel Aviv, receptoare radio disimulate în mobila unui apartament interceptau zi și noapte mesajele codificate schimbate între diversele ramuri ale poliției, armatei și serviciilor de informații engleze. În mare majoritate aceste coduri erau cunoscute, multe din ele fiind sustrate sau fotografiate pe loc, chiar în Statul-major al C.I.D. (Criminal Investigation Departament). S.H.A.I. poseda tabelele detaliate cu lungimile de undă și frecvență întrebuintate de diverse emisiuni radio; avea lista completă a dosarelor de poliție și cunoștea numărul și numele codificat al diverselor persoane de care aceasta se ocupa. S.H.A.I.-ul dispunea și de propria sa stație de emisie, „Kol Israel“, care transmitea cu regularitate și își făcea o plăcere din a difuza textele integrale ale mesajelor ultrasecrete emise de englezi, uneori chiar înainte ca ele să fi ajuns la cei cărora le erau, de fapt, destinate.

* Hagana — armata evreiască clandestină din Palestina.

Datorită enormului aparat de care dispunea, S.H.A.I.-ul ajunsese să contracareze majoritatea loviturilor preconizate de poliția britanică împotriva Haganei. Perchezițiile secrete, lansate de englezi pentru a pune mina pe vreun șef important al rezistenței sau pe vreun depozit, atelier de fabricat armament ori centru cu arhive secrete, se soldau, de regulă, cu un eșec. Hagana era mereu prevenită, câteodată chiar de ofițerul însărcinat cu executarea operațiunii împotriva ei, locurile respective fiind părăsite înaintea venirii poliției. Într-una din zilele anului 1946, unul din șefii Haganei a fost arestat de englezi. Asupra sa se afla un carnet înțesat cu informații, adrese, nume de persoane. S.H.A.I.-ul a trecut de urgență la ofensivă: în aceeași seară, carnetul din fișetul C.I.D. a fost înlocuit cu unul identic plin cu date imaginare, transcrise de un falsificator de renume al S.H.A.I.-ului.

Câteodată apărea și șansa, ca în cazul unui ofițer englez, numit conspirativ „John Smith”. Deși acesta făcea parte dintr-o familie de mari nobili englezi, era categoric împotriva politicii palestiniene a guvernului său. Datorită „firmei” sale, avea acces la documentele cele mai secrete. Într-o zi, a descoperit într-un fișet un dosar voluminos al C.I.D. — rezultatul citorva ani buni de muncă informativă — între copertile cărui se aflau o listă de 5 000 de nume și adresele principalilor militanți ai Haganei, hărți detaliate cu localizarea centrelor clandestine de antrenament și depozitelor de arme, precum și planurile și directivele operațiunii „Brookside”, concepută pentru a sfărâma, într-o singură noapte, Hagana din Palestina, printr-o razie fără precedent ce urma a fi executată de poliție și armată.

„Smith” n-a ezitat să comunice prietenilor săi evrei cele descoperite. Peste puțin timp, într-o seară, doi oameni ai S.H.A.I.-ului, deghizați în soldați britanici, pătrundeau în tabăra unde se afla dislocat cartierul general britanic, lângă Tel Aviv. Ascuns înapoia unei ferestre, „Smith” îi aștepta. El le-a întins un pachet greu: dosarul.

O jumătate de oră mai târziu, într-o casă din apropiere, un as al aparatului de fotografiat se așternea pe lucru. La prima oră din zori, totul era gata. Listele, documentele și ordinele planului „Brookside” fuseseră fotografiate. Cu câteva minute înaintea sosirii la serviciu a ofițerilor C.I.D., dosarul era înapoiat lui „John Smith”, care-l repunea în fișet. Peste 15 zile, listele și documentele întoarnice cu multă răbdare timp de mai mulți ani de englezi nu mai aveau nici o valoare.

★

Îmbrăcat în pantaloni scurți, kaki, și cămașă cu guler deschis, Iser Harel își face apariția pentru prima dată la Statul-major al S.H.A.I.-ului. Descoperă cu această ocazie o lume ciudată; era obișnuit cu munca fizică, niciodată nu mai lucrase într-un birou. Nu știa nimic despre activitatea de informații, despre subiectele activităților de aici, mai ales despre problemele securității interne, spionajul împotriva englezilor, arabilor și străinilor. Problemele delicate ale raporturilor dintre diversele fracțiuni politice ale populației evreiești îi scăpau.

Cei care l-au cunoscut în acea epocă își amintesc de un bărbat mic de statură dar solid, cu ochi albaștri și reci, încordat ca un arc, tăcut. „A-l face să vorbească, era ca și cum ai fi încercat să-i scoți un dinte”, notează unul dintre colegii lui. Avea un obicei care îl irita pe toți: își rodea unghiile cu furie, fără încetare. I s-a spus, dar făcea tot cum îl ducea capul. În același timp, nu-și pierdea niciodată singele rece, nu era prietenul nimănui, preferând singurătatea.

Fuse numit secretar în „Departamentul evrei” din S.H.A.I., sectorul cel mai încărcat de probleme. Hagana nu era singura mișcare de rezistență din Palestina. Pe lângă ea mai existau „disidenții”: „Irgun” — extremiștii de dreapta, și „Stern” — ultranaționaliștii. Hagana se avea la cuțite cu ambele.

Și tocmai Harel avea obligația de a întocmi listele și fișele personale ale „disidenților”, de a concentra și centraliza informațiile privind acțiunile lor și de a pregăti dosarele pe structuri, centre, depozite de arme și de documente ale acestor organizații.

Începuturile activității lui la S.H.A.I. nu au fost acelea ale unui copil minune. Dimpotrivă. După părerea colegilor, „alesul” avea capacități limitate. Se exprima cu dificultate, nu reușea să găsească cuvintele potrivite și nici să-și ordoneze gândurile în propoziții clare și precise. Scria urit, de multe ori izbucnind certuri între el și ceilalți colegi pe marginea redactării unui raport. Părerea pe care și-au făcut-o cei din strada Jabotinski despre el, în această perioadă, nu era deloc strălucită.

Iser se pune, însă, pe muncă. Rămâne stupefiat de lumea secretă pe care o descoperă, parcurgând dosarele S.H.A.I.-ului. Zi și noapte, citește documentele ce i se aduc. Incepe

să lipsească des de acasă, uneori întorcându-se abia la sfârșit de săptămână. Soției îi spusese că lucrează în Hagana din Tel Aviv. Ea nu l-a mai întrebat nimic.

Încetul cu încetul eforturile lui încep să dea roade. Prima surpriză este că reușește să înțeleagă sensul rapoartelor secrete pe care le primește. Citește documentul foarte atent, încet, și chiar înainte de a-l termina știe ce măsuri să recomande. Treptat, în cadrul statului-major încep să se bată apropouri pe seama „intuiției lui Iser“, pe simțul lui de ciine de vânătoare, care-l duce direct spre soluție. Dispune de o memorie selectivă; poate uita numărul buletinului său de identitate sau numele vreunui vecin, dar nu uită nici un detaliu, nici un amănunt dintr-un dosar de acțiune. Când îi sosește o nouă informație, el pune dintr-o dată cap la cap aspectele, găsește punctele comune, trece la acțiune, lovește exact la țintă.

Unul după altul, colegii care nu văzuseră în el decât un „spirit ignorant și limitat“ își schimbă părerea și citeva luni după sosirea lui la S.H.A.I., Iser este numit șeful Departamentului evrei.

Prima decizie pe care o ia în calitate de șef este aceea de a găsi o altă ascunzătoare pentru arhive. Se părea că locul de dispunere a acestora era cunoscut de toți oamenii din Cartierul general al S.H.A.I.-ului. Or, gramezile acelea de dosare conțineau secrete detonante: fișele personale ale conducătorilor Mandatului britanic în Palestina; numele ofițerilor englezi care cooperau în secret cu Hagana; numele și adresele mai multor informatori și trădători evrei ce lucrau mină în mină cu autoritățile etc.

Iser hotărăște să mute arhivele într-un loc sigur, pe care nimeni, în afară de el și secretară, să nu-l cunoască. Dar cum s-o facă?

Pentru început, are nevoie de un apartament. După îndelungate căutări îl găsește, într-un imobil situat pe o străduță din Tel Aviv. Iser se prezintă proprietarilor: „Ma numesc Regev, lucrez în Hagana, dar locuiesc în afara Tel Avivului. Am nevoie de un apartament în care să stau una sau două nopți pe săptămână“. Tirgul se încheie repede. Chiriașului i se îngăduie chiar să facă „unele mici reparații“.

În ziua următoare, pe peronul gării din Tel Aviv, Harel se întâlnește cu un bărbat între două vârste; e cel mai bun specialist pe care îl are Hagana în materie de ascunzători: un inginer ce locuiește în Haifa.

Spre seară, Iser îl invită să se urce în mașină și-l plimbă mult timp pe străduțele Tel Avivului, până e sigur că inginerul nu are idei unde se află, după care îl introduce în apartament. Acesta întocmește pe loc planul ascunzătorilor, îi dă lui Iser câteva detalii tehnice, îi indică materialele necesare, după care se întoarce la Haifa.

A doua zi, o camionetă depune pe trotuarul din fața imobilului câteva materiale de construcție. După lăsarea întinericului, în preajma acestuia își fac apariția mai multe persoane. Într-un timp record, în apartament sunt introduse cărămizi, ciment și o ușă metalică. Noaptea următoare, Iser Harel revine în casă în compania unui expert în construcții, pe care l-a cunoscut la Herzlia. „Am o treabă pentru tine“, îi spune Iser. Omul nu pune nici o întrebare. Se închide în apartament și ridică un zid în spatele camerei dinspre scară. În nișa astfel creată, construiește mai multe etajere destinate dosarelor, lăsând, însă, suficient spațiu pentru ca arhivarul să poată trece. În zidul ridicat de el, montează ușa de metal adusă, pe care o disimulează apoi sub un înveliș gros de beton. Mecanismul de deschidere a acesteia este ingenios mascat într-o crăpătură a zidului. Când Iser vine să vadă rezultatul, nu se poate abține să nu scoată un murmur de admirație. Nimeni nu-și va da seama că o bună parte din cameră a dispărut și că cea mai mare parte a peretelui din fundul camerei nu este, de fapt, decât o ușă secretă. Broasca ei nu se observă nici de aproape, iar când lovește în zid, oriunde pe suprafața sa, ecoul este la fel de sec ca și al celorlalți pereți ai apartamentului.

Iser este mulțumit. Ascunzătoarea i se pare sigură. Nimeni, nici chiar șeful S.H.A.I., nu-i va ști adresa. În afara lui, numai secretara, singură, va veni aici să lucreze, strecurându-se în apartament dimineața în zori și plecând seara târziu.

Nici nu-și imagina Harel cât de curînd își va dovedi utilitatea ascunzătoarea lui secretă.

★

În noaptea de vineri 28 iunie 1946, paznicul unui kibut* din apropierea Tel Avivului este oprit de un ofițer britanic în uniformă.

* Kibut — colonie rurală evrească.

— Du-mă repede la șeful local al Haganei, îi cere acesta. Evreul pare încurcat :

— Nu știu despre ce vorbiți !

— Ascultă-mă — englezul pare foarte agitat — sint un prieten al evreilor. Îl cunosc pe șeful S.H.A.I.-ului din Tel Aviv. L-am întâlnit în mai multe rânduri, dar nu pot să mă duc la el acum. Ar fi prea riscant. Am o informație extrem de importantă pentru voi. Este urgentă. Fiecare minut contează.

— Așteptați puțin.

Paznicul dispare în noapte și-și alarmează șefii. Aceștia ezită. Nu-i vorba cumva de o capcană pusă la cale de englezi ? Nu-i vorba de o provocare ? Hotărăsc totuși să vorbească cu ofițerul.

— Să zicem că mă numesc Gordon, începe acesta dialogul cu șeful local al Haganei. Vreau să vă previn că se pregătește un dezastru pentru comunitatea evrească. Peste câteva ore, unitățile armatei britanice vor lansa cea mai mare operațiune de pînă acum din Palestina. Toate orașele, satele și kibuturile vor fi înconjurate și blocate ermetic cu soldați. Se vor face percheziții ; cei mai însemnați vor fi arestați, după o ordine prestabilită. Primii pe liste sînt șefii sioniști și liderii Haganei. Ordinele sînt foarte stricte, iar perchezițiile vor fi severe. Trebuie să acționați imediat !

Cinci minute mai tîrziu, soneria telefonului răsună într-un apartament din Tel Aviv. „Kibutul X la telefon. Unul din copiii noștri este foarte bolnav. Trebuie transportat de urgență în oraș“.

E vorba, desigur, despre un mesaj codificat. O ambulanță se îndreaptă spre kibut în plină noapte. Acolo, totul este pregătit.

Un băiețel de opt ani, Hanitai, înfășurat în pansamente, cearșafuri albe și cuverturi, e plasat pe o targă. O „înfirmieră“ și un „medic“, costumați în alb, îl duc la ambulanță. „Medicul“ nu-i altul decît șeful local al Haganei, alertat în urma dezvăluirilor făcute de englez. 20 de minute mai tîrziu, alergînd pur și simplu pe scările ce duc la Statul-major al S.H.A.I.-ului, Iser Harel se grăbește să-și prezinte raportul. Cîteva telefoane, cîteva cuvinte șoptite codificat îi sînt de ajuns pentru a avea confirmarea informației : taberele britanice rămăseseră în mod misterios pustii ; unități militare compacte se îndreptau spre marile orașe ; tuturor funcțio-

narilor evrei din C.I.D. li se dăduse drumul acasă, spre seară, dar, în același timp, inspectorii de origine engleză primiseră ordin să se prezinte la miezul nopții, în scopul participării lor la o operațiune ce va dura 1—2 zile. Nici o îndoială : marea acțiune, anunțată în planul „Broodside“, urmează să aibă loc în această noapte.

Cîteva minute mai tîrziu, Iser își cheamă, prin telefon, unul după altul, subordonații împrăștiați prin țară, cărora le dă instrucțiuni scurte, codificate. Aceștia, la rîndul lor, dau semnalul de alarmă stabilit pentru cazuri de urgență. Imediat, sute de telefoane încep să zburde în apartamente private, birouri, la adresele „de acoperire“, la kibuturi, la centre ale industriei militare clandestine. Zeci de ștafete, pe jos, strecurîndu-se abil prin spatele caselor, bat la ușile „candidaților“ la arestare. În marea lor majoritate, liderii politici hotărăsc să rămînă acasă și să se lase arestați ; dar șefii Haganei dispar, unul cîte unul, adăpostindu-se în locuri stabilite cu mult timp înainte.

Iser însuși, după ce pune sistemul în funcțiune, se face nevăzut. O ia repede spre casa doctorului Moshe Sneh — șeful Statului-major al Haganei — și-l previne personal de pericol. Sneh reacționează prompt și reușește să părăsească casa cu puțin timp înaintea sosirii soldaților britanici. Peste cîteva zile, datorită rețelelor Haganei, el părăsește țara, cu destinația Paris, unde îl întâlnește pe David Ben Gurion.

În preajma miezului nopții, Iser revine la cartierul general și înghesuie într-o valiză hîrțile cele mai importante : listele informatorilor C.I.D., acelea ale informatorilor Haganei printre funcționarii britanici ai C.I.D. și ai guvernului, dosarele active ale S.H.A.I.

În valiza, se strecoară prin curțile și străduțele cele mai puțin frecventate și ajunge la apartamentul unde construise de curînd ascunzătoarea. Înainte de a dispărea în imobil, are timp să observe blindatele și mașinile gonio ale armatei britanice blocînd intersecția.

Iser pătrunde în locuință, deschide ușa metalică și pune valiza în ascunzătoare, după care răsufală ușurat. Totu-i în ordine. Tocmai se pregătește să părăsească casa pentru a se deplasa la o altă adresă din Tel Aviv, cînd aude zgomet de pași pe hol.

„Englezii !“

E prea tîrziu ca să dispară. Se întoarce din drum, redeschide ușa secretă și se închide în arhivă. Nu trec decît pu-

ține secunde și aude lovituri în ușa apartamentului, apoi zgomet produs de mișcarea cheii în broască. Vocea proprietarului casei se amestecă cu cea a ofițerilor englezi. Cizmele bocăne prin cameră, pumnii lovesc zidurile. Iser își ține respirația. Oare l-a trădat cineva? Paturile puștilor lovesc în ușa secretă a ascunzătorii. Acum e acum. Ecoul este însă normal. Englezii nu sesizează nici ușa secretă, nici broasca ascunsă în perete. De unde să știe că la cițiva centimetri în spatele aceluși perete se află unul din șefii S.H.A.I.-ului, care se scaldă într-o adevărată comoară de secrete.

Soldații se retrag și, cîteva ore după aceea, „Domnul Regev” părăsește calm apartamentul și se întoarce la cartierul general.

★

Operațiunea declanșată de englezi a nimerit în gol. Ei n-au descoperit decît puține arme; n-au pus mîna pe nici un document, pe nici un șef al Haganei.

A doua zi după raid, Harel cere să fie luate imediat măsuri de securitate. De această dată, S.H.A.I.-ul a avut, într-adevăr, noroc. Pe viitor, însă, nu se știe. Arhivele centrale ale S.H.A.I.-ului — mai multe mii de dosare — trebuie transferate într-un loc sigur, departe de Tel Aviv și de percheziții. Dar cum? Orașul este asfixiat de englezi, toate ieșirile fiind blocate și păzite. „Mă voi ocupa eu de această misiune”, raportează Iser șefilor săi.

Își caută imediat un cunoscut, consilier municipal la Kfar Saba:

— Spune-mi, există vreo clădire publică în construcție la Kfar Saba, în acest moment?

— Da, cîteva.

— M-ar interesa o clădire mare, situată în afara orașului, nu în centru.

Prietenul reflectează un moment:

— Da, există un spital în construcție.

— Pot să dispun de el?

— De acord, îi spune consilierul.

Cîteva zile după aceea, un camion mare oprește în apropierea unui baraj de polițiști, la intrarea în Tel Aviv. Trebuie descărcate multe lăzi cu legume destinate halelor centrale ale orașului. Șoferul, care prezintă actele soldaților englezi,

este un tip respingător, iritant, lăudăros, care țipă intruna, gesticulează, îi bate pe umăr pe soldați, într-un cuvînt face totul pentru a fi remarcat. La întoarcere, englezii îl lasă să treacă fără a-i mai controla mașina. „Nu sînt decît niște lăzi goale”, își spun ei. De fapt, sub respectivele lăzi, într-adevăr goale, sînt ascunse mai multe zeci de cutii grele. În ele se află arhivele centrale ale S.H.A.I.

În aceeași seară, camionul frînează în curtea unei ferme izolate din Saron. Cițiva oameni descarcă cutiile și le urcă în alt camion. Șoferul, care și-a jucat atît de bine rolul, este liber să-și vadă de treburi. Habar n-are ce a transportat, și cu atît mai puțin despre destinația finală a încărcăturii.

Dinapoia unei ferestre, Iser supraveghează transbordarea.

Fără să fi deschis vreodată un manual privind războiul secret, Iser a descoperit singur unul din principiile activității clandestine: compartimentarea. Nu trebuie sub nici o formă, cu nici un preț, ca una sau mai multe persoane să cunoască în totalitate datele unei acțiuni. Dacă unul cedează, anchetatorii pot ajunge cu ușurință pe urmele întregii afaceri.

Or, șoferul nu știa nimic altceva decît că luase niște cutii dintr-un loc oarecare din Tel Aviv, pe care le-a descărcat apoi în curtea unei ferme din Saron. Atîta tot.

Cît despre cei care le-au încărcat în a doua mașină, după care și-au văzut de drum, nu știau nici ei de unde vin și ce-i cu ele.

Tîrziu, în noapte, camionul cu arhivele S.H.A.I. oprește lângă un eșafodaj, în fața spitalului aflat în construcție la periferia orașelului Kfar Saba. Cutiile sînt descărcate și mașina pleacă. În întuneric, oamenii Haganei așteaptă cu nerăbdare. Odată camionul plecat, luptîndu-se cu întunericul, ei transportă cutiile grele spre o sală mare de la subsol. A doua zi, o altă echipă vine să lucreze la clădire. În ajun, maistrul acordase o zi liberă muncitorilor săi.

Noua echipă vede pentru prima dată această clădire. I se cere să construiască un planșeu în sala de la subsol, peste cutiile cu documente. A doua zi, echipa permanentă vine la lucru. Nimeni nu sesizează că între timp a fost realizat un spațiu închis ermetic, fără vreun acces, în interiorul căruia se află tezaurul S.H.A.I.-ului.

Iser este mulțumit. Arhivele sînt bine protejate. El este singurul care a urmărit întreaga operațiune de la început și

pînă la sfîrșit. Și asta aproape fără să fi fost văzut, pentru că are darul de a trece neobservat, asemenea celui mai neînsemnat om din lume.

La începutul anului 1948, după ce Adunarea Generală O.N.U. a hotărît crearea Statului Israel și a izbucnit războiul dintre evrei și arabi în Palestina, Iser a revenit, într-o noapte, la Kfar Saba, în fruntea unor oameni siguri.

Înarmați cu ciocane de spart piatra, ei au sfărîmat planșeul de la subsol și au luat documentele secrete, atît de necesare procesului de edificare a serviciilor secrete ale noului stat abia înființat.

„Omul nostru la Amman“

Pilotul personal al generalului sir Alan Cunningham, ultimul demnitar britanic din Palestina, era un mare amator de mașini de curse. Dacă se întimpla să nu survoleze diferite zone ale lumii la bordul avionului, atunci, în mod sigur, putea fi văzut colindînd pe toate drumurile cu o mașină sport, neagră, de superclasă. Cînd englezii au început să evacueze țara, acesta a făcut cadou mașina prietenei sale din Tel Aviv, grăbindu-se să-și urmeze stăpinul la Amman. Fata nu a apucat, însă, să se bucure prea mult timp de frumosul dar, căci automobilul a fost rechiziționat de către S.H.A.I.

Noul posesor era Iser Harel, și asta nu pentru că manifesta vreo slăbiciune pentru mașinile luxoase, dar micul „M.G.“ putea atinge o viteză de 150 de kilometri pe oră și, pentru unul ce-și petrecea mai tot timpul alergînd dintr-un capăt în altul al Israelului, era un adevărat dar ceresc. Iser nu obișnuia să-și piardă vremea pe culoarele centralei. Reușise să găsească un limbaj comun cu noul șef al S.H.A.I., David Saltiel. Acesta, deși era un om de lume, plin de energie, de inițiativă și de idei neconformiste, nu avea darul să analizeze un subiect, să prezinte un dosar ori să susțină soluțiile pe care le propunea în fața superiorilor. De obicei, îl desemna pe Iser să vorbească în locul lui, fapt pentru care liderii Haganei se obișnuiseră treptat cu prezența lui Harel la reuniunile lor secrete, unde le prezenta cu multă ingeniozitate și concizie dedesubturile diverselor operațiuni.

În birourile S.H.A.I.-ului, deja se pronostica: Iser Harel va fi viitorul șef al serviciului secret. Nu era el oare omul de încredere al lui Saltiel, purtătorul de cuvînt oficial al serviciului și reprezentantul lui necontestat? Toate aceste „cal-

cule" au fost însă răsturnate dintr-o singură lovitură, prin intrarea în scenă a unui personaj nou: Iser Beer, supranumit și „Iser cel Mare“.

Iser Beer arăta, în felul lui, ca un personaj destul de ciudat. Înalt, slab, uscățiv, părul alb, fața plăcută, se spunea despre el, deopotrivă, că ar fi un om drept, integru, modest, cât și un inchișitor feroce, un tip periculos.

Cert e că era protejatul lui David Saltiel. „Va fi însărcinat cu probleme de administrație și intențență“, le spusese el subordonaților când făcuse prezentările.

Pe moment, Harel a fost surprins de această apariție și de prenumele noului venit. Iser era un prenume destul de rar, și iată acum doi Iser la cartierul general. Funcționarii S.H.A.I.-ului l-au numit de atunci pe Beer „Iser cel Mare“, iar lui Harel i-au spus „Iser cel Mic“, diminutiv care avea să-l însoțească până la sfârșitul activității sale.

Cu câteva săptămâni înainte de sosirea lui Iser Beer, David Saltiel a venit în biroul lui Harel. „Vreau să-ți fac o propunere, i-a spus acesta. Intenționez să te numesc șeful sectorului Tel Aviv“. Iser a rămas surprins, știind că era indispensabil statului-major. Dar propunerea îl tenta, și a acceptat-o. În sectorul Tel Aviv se concentra cea mai mare parte a populației evreiești din Palestina. Tot acolo se mai aflau și centrii nervoși ai Haganei, ai forțelor militare britanice, ai organizațiilor arabe. În orașul Jaffa, alipit de Tel Aviv, se instalaseră punctele de comandă ale arabilor, de unde plecau cuvintele de ordine destinate populației arabe din Palestina și tot din Jaffa se lansau operațiuni împotriva evreilor.

În aceeași zi, a părăsit Statul-major al S.H.A.I.-ului, preluând conducerea sectorului Tel Aviv. Biroul de lucru se afla disimulat într-una din încăperile redacției ziarului muncitoresc „Davar“, din strada Allenby.

La câteva zile după această numire, de la statul-major îi parveni următoarea știre: „David Saltiel a fost însărcinat cu funcția de comandant al orașului Ierusalim. Succesorul său în fruntea S.H.A.I. este Iser Beer“.

Pe Harel l-a cuprins o furie de nedescris. Acum înțelegea de ce fusese mutat. Dacă ar fi rămas la Cartierul general al S.H.A.I. până la plecarea lui Saltiel, ar fi moștenit conducerea acestuia în modul cel mai firesc. Deci, Saltiel manevrasse din culise, îndepărtându-l pe el și lăsându-i drumul liber lui Beer.

Mai mulți funcționari ai S.H.A.I., inclusiv din statul-major, s-au revoltat împotriva numirii lui Beer, contestându-i autoritatea și subliniind ignoranța de care dădea dovadă în problemele activității clandestine. Dar acesta s-a ținut destul de bine. După câteva luni, a reușit să se impună în fața oamenilor, luând friele în mâini. Și-a implantat oameni fideli pretutindeni, dar mai ales în Departamentul intern, care se ocupa de evrei, disidenți și trădători. Cât despre Iser Harel, deși fusese nedreptățit, nu a reacționat în nici un fel; era captivat de noile sale activități. Deja îl preocupa foarte mult criza din sectorul arab.

★

Una din sarcinile S.H.A.I. o constituia recrutarea de informatori arabi. Ofițerii săi își întâlneau agenții în livezi abandonate, în case aflate în paragină sau pe culmile dunelor. Decorul nu era ales de vreun regizor amator de senzații tari, ci chiar de informatorii arabi, care, știind cum îi tratau pe trădători compatrioții lor, se temeau și cereau ca întâlnirile să aibă loc în puncte cât mai izolate. Fuseseră recrutați datorită unui lung și răbdător efort. Printre ei se aflau indivizi zdrențăroși, atrași de dorința eiștigului, lideri eminenți sau membri din statele-majore ale unităților arabe, invidioși pentru că fuseseră învinși de rivalii lor în cursa pentru putere, dar și oameni dreți și integri.

Așa a fost, spre exemplu, și cazul familiei Latif.

Ahmed Latif fusese ciuruit de gloante, în plină zi, pe trotuarele bulevardului King George — principala arteră din Jaffa. Asasini săi nici n-au încercat măcar să-și ascundă identitatea în fața mulțimii ce asistase uluită la această scenă. Ei făceau parte din organizația lui Hasan Salame, un individ care colaborase în timpul războiului cu nemții, fiind parașutat chiar de către naști în Palestina pentru a organiza o rețea de sabotori împotriva englezilor. Salame, personal, dăduse ordinul de lichidare a lui Ahmed Latif, pentru simplul motiv că refuzase să se supună autorității sale. Prin aceasta Salame hotărise să dea un exemplu. După executarea lui, unul dintre asasini s-a aplecat asupra victimei, atârându-i o pancartă de gît, pe care era scris: „Aici a fost executat un trădător“. După aceea, mai mulți dintre ei s-au întors către mulțimea tăcută, strigînd: „Oricine va încerca să se atingă

de cadavrul lui Latif va avea aceeași soartă. Aici va putrezi, în mijlocul străzii, și ciinii or să-l mănince!"

Și, timp de două zile, nimeni nu a îndrăznit să-l atingă. Agenții poliției arabe treceau pe lângă el, făcându-se că nu-l văd, civilii întorceau privirile în altă parte, părinții și cei apropiați defunctului se temeau de represalii.

În a treia zi, bărbații din familia Latif s-au hotărât să acționeze. Noaptea târziu, au luat corpul și pînă în zori au reușit să-l îngroape în cimitirul musulman Ajami. Dar Salame nu s-a dat bătut. Chiar a doua zi, oamenii lui au îngropat cadavrul și l-au dus din nou în bulevardul King George. Pentru a doua oară Latifii au îngropat cadavrul și din nou oamenii lui Salame l-au adus înapoi. Acest spectacol continua și după o săptămînă de la crimă.

În acest moment, a intrat în scenă S.H.A.I. Șeful Departamentului arabi, prin intermediul unui informator, a luat contactul cu familia îndoliată. În aceeași seară, însoțiți de ofițeri din Hagana, agenții departamentului au ridicat cadavrul din stradă, îngropîndu-l în cimitirul musulman Abdul Nabi, aflat în nordul Tel Avivului. De atunci, nimeni nu a mai încercat să tulbure liniștea celui decedat. În anii ce au urmat, familia Latif, la rîndul ei, avea să-și dovedească grațitudinea și atașamentul față de cei care au ajutat-o la nevoie.

★

Chiar în prima jumătate a anului 1948, Iser Harel a trebuit să facă față unei situații deosebite. Unele după altele, sursele arabe de informații aparținînd S.H.A.I. erau pe cale de a se dezintegra. Acțiunile întreprinse de poliția britanică determinaseră S.H.A.I. să bată în retragere, astfel că mulți spioni și informatori arabi, aflați în slujba evreilor, și-au întrerupt activitatea.

Iser încerca să astupe breșa creată, însă tentativa se dovedea dificilă. Oamenii săi improvizau, făceau eforturi extenuante, puneau la cale noi stratageme, dar situația continua să rămînă destul de critică.

Cu 15 zile înainte de proclamarea Statului Israel, punctul numărul unu al reuniunilor guvernului provizoriu al viitorului stat îl deținea atitudinea ce o va lua, față de Israel, Legiunea arabă a lui Abdulah, regele Transiordaniei. Va ataca sau nu? Se știa deja că Egiptul, Siria, Irakul aveau să

invadeze imediat teritoriile evreilor. Dar ce va face Abdulah? Armata lui era cea mai puternică, cea mai instruită și mai bine echipată din Orientul Mijlociu. Toate planurile de război, toată strategia Haganei depindeau de răspunsul la această întrebare.

Iser era la curent cu toate aceste discuții. Grație unei logici simple și trainice, caracteristică lui, a tras concluzia ce se impunea: pentru a ști dacă Abdulah va ataca sau nu, trebuia trimis cineva la Amman. Cineva care să meargă să vadă, să asculte, să verifice situația la fața locului și să dea răspunsul.

În acest sens, Harel a trecut la acțiune...

La începutul lunii mai 1948, un tinăr zvelt, brunet, deosebit de prezentabil, ieșea din pădurea Hulda, la 40 km sud de Tel Aviv, strecurîndu-se printre pozițiile ocupate de soldații din Palmaș, care primiseră ordin să nu tragă. Ajuns pe șoseaua principală, el dispăru în mulțimea de refugiați arabi, ce se întindeau pe tot drumul, încărcăți cu pachete, valize și saci. Puțin mai departe începea zona controlată de forțele arabe. Trecerea se produse fără incidente. Tinărul nostru reuși să se agăte de un camion înțesat cu oameni și, 48 de ore mai târziu, sosea la Amman, capitala Regatului Hașemit. În aceeași seară, el își făcea apariția într-o vilă somptuoasă, al cărei proprietar ocupa un post cheie în guvernul regelui Abdulah, fiind întâmpinat cu strigăte de bucurie și sărutări.

Întreaga familie jubila. Acest vizitator neașteptat nu era altul decît Hasan, scumpul lor verișor din Jaffa, pentru care își făcuseră atîtea griji. Era fiul uneia dintre cele mai suspuse familii din Palestina și, în același timp, agent în legătura personală a lui Iser Harel.

Cînd au aflat de intenția lui Iser de a-l trimite pe Hasan la Amman, experții S.H.A.I. au ezitat:

— Iser, nu merge. Tinărul nu o să se mai întoarcă. Îl vei trimite la Amman, unde va vedea concentrările de militari și, antrenat de entuziasmul sentimentelor naționale, va rămîne acolo. Pentru ce motiv oare să se mai întoarcă aici?

— Voi vorbi cu el, le-a răspuns Iser.

La căderea nopții, Iser a reușit să-l întâlnească pe Hasan într-un apartament particular din Tel Aviv. I-au plăcut inteligența și sinceritatea lui, precum și faptul că vorbea o ebraică fără cusur. După cîteva momente, Iser i-a spus direct:

— Vei pleca la Amman. Acolo va trebui să găsești răspuns la o întrebare: va declara Abdulah război Israelului? După aceea te vei întoarce, înainte de 14 mai. Pentru tine e o problemă de conștiință. Sunt sigur că vom câștiga războiul, și mai știu că vrei în mod sincer să-ți legi destinul de noi. Dar ești arab, fapt pentru care trebuie să reflectezi și să decizi singur. Dacă refuzi, voi înțelege. Dar dacă te hotărăști să pleci, vreau să fiu sigur că te vei reîntoarce. În această privință, doresc un răspuns categoric.

— Voi pleca, i-a răspuns tânărul, fără să ezite.

Și a plecat. Cțiva agenți din cadrul S.H.A.I. l-au însoțit pînă în apropierea liniei frontului. Acum nu le rămânea decît să aștepte întoarcerea celuiia de care depindea, probabil, viitorul Statului Israel.

În noaptea de 12 spre 13 mai, liniștea ce domnea peste frontul din regiunea Hulda a fost întreruptă de salve de automate și mitraliere. Soldații din Palmaș, aflați în tranșee, au zărit la un moment dat o siluetă ce încerca, alergînd în zigzag, să se strecoare spre pozițiile lor. „Foc!” a strigat comandantul. O ploaie de gloanțe a pornit în direcția străinului. Acesta s-a trîntit la pămînt și a început să strige în ebraică: „Nu trageți! Stați!” În momentul în care, epuizat, a căzut în fața tranșeei, cțiva militari s-au aruncat asupra lui. „Dureți-mă la ofiterul vostru. Am un mesaj pentru el”, după care le-a întins o hîrtie mototolită și murdară. „Să o introducă în apă!” le-a precizat el. Cînd comandantul a văzut hîrtia goală, a făcut ochii mari, dar pînă la urmă s-a conformat. A fost introdusă în apă și, ca prin minune, au început să apară litere ebraice scrise de mînă. „Către toți comandantii din Hagana, către toți comandantii din Palmaș, glăsuia textul. Purtătorul acestui document a fost însărcinat cu o misiune de o importanță capitală. Chiar în momentul prezentării, preveniți imediat Statul-major”, după care urma numele de cod al ofiterului de legătură.

A doua zi, Iser își întâlnește emisarul în camera unui hotel din Tel Aviv. Hasan începu să povestească. Stătuse două zile la Amman, pe urmă spusese familiei că intenționează să treacă în zona Gaza. Din nou s-a alipit unui convoi aflat în drum spre Palestina, iar cînd a ajuns în apropiere de Hulda, a părăsit șoseaua, alergînd spre liniile evreilor. Arabii și englezii trăgeau asupra lui din spate, în timp ce evreii făceau același lucru din față. A scăpat, totuși; intuind întrebarea

care ardea pe buzele lui Iser, trecu la subiect: „Abdulah e pe picior de război. N-am nici o îndoială în această privință. Am stabilit contacte cu diverse personalități, care mi-au spus totul. Legiunea va ataca. Blindatele se află deja pe pozițiile de plecare. Le-am văzut chiar eu”.

Cîteva minute mai tîrziu, Harel se afla la Ben Gurion. Informațiile aduse de Hasan contraziceau toate rapoartele experților în probleme arabe. Și totuși, ele erau confirmate de un eveniment ce avusese loc. Cu o zi în urmă, Golda Meir îl vizitase din nou pe Abdulah și tratativele eșuaseră. Întrevederea îi lăsase impresia că regele, poate împotriva dorinței lui, va lupta contra evreilor.

Ordine urgente au fost transmise statului-major. În aceeași seară, mai multe unități făceau manevre pentru a împiedica înaintarea tancurilor Legiunii și pentru a crea o linie de apărare în fața colinelor Cisiordaniei.

La 14 mai 1948, în muzeul din Tel Aviv, Ben Gurion a anunțat întemeierea Israelului. În aceeași zi, Legiunea arabă și-a aruncat unitățile de elită împotriva statului evreu. Dar Legiunea pierduse avantajul surprizei. Ofensiva acesteia a eșuat pe toate fronturile.

Agentul lui Iser Harel spusese adevărul.

Căderea lui „Iser cel Mare“

Serviciile secrete au avut un rol deosebit de important în timpul războiului purtat de Israel.

În asemenea condiții, erau posibile, desigur, și unele erori. Dar nimeni nu ar fi putut prevedea că acest început, și așa anevoios, va fi marcat de un moment atât de dramatic cum a fost cel provocat de așa-numitul „Caz Beerl“.

În septembrie 1948, poliția din Haifa a fost alarmată. Într-un camion abandonat la poalele muntelui Carmen a fost descoperit un cadavru ciuruit de gloanțe. La fața locului s-au deplasat câțiva inspectori care au stabilit că modul cum fusese suprimată victima lăsa să se întrevadă că era vorba de o execuție. Dar cine a fost executat și, mai ales, cine era asasinul?

După câteva săptămâni, ancheta desfășurată de poliție a condus la identificarea misteriosului cadavru. El aparținea unui arab bogat și influent, pe nume Ali Kasem, dispărut, fără a lăsa vreo urmă, de mai bine de două luni de zile. Ali Kasem era bine cunoscut în Palestina. Acest tânăr și energic lider arab, celebru pentru opiniile sale naționaliste, locuise timp de mai mulți ani în pitorescul sat Sidney Ali, ce domina marea în apropiere de Tel Aviv. Dintotdeauna făcuse obiectul unor violente controverse. Agricultorii evrei își aminteau cu amărăciune de epoca în care îi forța să accepte „protecția“ sa, în schimbul unor bacișuri generoase, și de multele cazuri când fuseseră umiliți în public de el.

Pe de altă parte, mulți șefi ai Haganei pretindeau că ar fi fost aliatul lor secret, aducând servicii cauzei Israelului. Adevărul se afla undeva la mijloc. Ali Kasem fusese, de fapt, un agent dublu, care lucrase atât cu Hagana, cât și cu arabii, trădându-i și pe unii, și pe alții, în funcție de interese.

Condamnat la moarte de arabi, la sfârșitul lui 1947 se afla sub protecția Haganei. De atunci a rămas în satul său, până la cucerirea Jaffei de către evrei, când s-a mutat în această localitate. La jumătatea lunii iulie a dispărut din apartamentul său luxos, pentru a fi, două luni mai târziu, asasinat și aruncat în fundul unei rișe.

Cine era vinovatul? Ancheta poliției se lovea de obstacole stranii, confruntându-se cu amănări inexplicabile și cu un zid de tăcere. În decembrie 1948, însă, misterul a fost dezlegat și acesta a avut efectul unui trăsnet. Vinovatul nu era altul decât colonelul Iser Beerl, șeful S.H.A.I. El și oamenii săi îl arestaseră pe Ali Kasem, îl duseseră într-un loc pustiu și-l împușcaseră, fără a se sinchisi de procedura judiciară. Beerl însuși a recunoscut cu calm toate acestea: „Am stabilit că era vorba de un trădător care avea intenția să traverseze liniile dușmanului și să ceară azil acestuia. L-am executat!“

Întreaga afacere a fost ținută în secret. Unii își spuneau chiar că, aflându-se în război cu arabii, probabil că șeful S.H.A.I. avusese argumente întemeiate să folosească această procedură. Doar „Iser cel Mare“ era un patriot înflăcărat, devotat și integru.

Când David Ben Gurion a primit raportul asupra anchetei, a fost vizibil afectat și i-a ordonat șefului statului-major să-l suspende pe Beerl din toate funcțiile pe care le deținea. Totodată, ministrul justiției a hotărât trimiterea acestuia în fața unui tribunal militar secret, sub inculparea de omucidere. Procesul a avut loc în luna decembrie 1948. A fost un proces cu ușile închise, la care nu au fost admiși nici ofițerii superiori. Juriul se compunea din trei colonei. Beerl a refuzat să fie asistat de vreun avocat, preferind să-și pledeze singur cauza. „În calitate de șef al serviciilor secrete, a spus el, prin definiție trebuie să acționez în afara legii și să folosesc metode ilegale; nu pot fi, deci, judecat, după normele în uz“.

Argumentul suna fals. Tribunalul, în unanimitate, l-a găsit vinovat, hotărând demiterea sa din toate funcțiile. Serviciul secret fusese decapitat.

Dar acesta n-a fost decât începutul. Cincisprezece zile mai târziu, la Ben Gurion s-a prezentat un om de talie mijlocie, cu o înfățișare severă. Era vorba despre Saul Avigur, unul din oamenii de forță ai statului. Acesta a pus pe masa „Bătrînului“ un document. De fapt, o bombă cu explozie întârziată. Raportul privind al doilea „Caz Beerl“!

Acest caz a început chiar în ziua în care Beerî venise în S.H.A.I., în calitate de director administrativ al organizației.

La puțin timp, el l-a convocat pe Iser Harel, căruia i-a spus direct: „Mi s-a vorbit de tine. Ai dosarul lui Aba Hushi?” Harel a rămas surprins de întrebare. Știa cine era Aba Hushi: unul dintre liderii cei mai puternici ai Partidului Muncii, „MAPAI”, prieten personal al lui David Ben Gurion. Nu înțelegea, însă, de ce îl interesa acesta pe directorul administrativ. I-a răspuns la fel de sec: „Nu, n-am dosarul lui Aba Hushi și nu știu nimic despre el”.

Cînd s-a întors în biroul său, a chemat secretara și i-a spus: „Verifică la arhive dacă avem un dosar cu numele de Aba Hushi”.

Puțin după aceea, avea în față un dosar subțire. Înăuntrul lui se afla un singur raport, privind eșecul misterios al unei operațiuni întreprinse în portul Haifa, în primăvara anului 1946.

Era epoca în care evreii emigrau clandestin în Palestina. Cei care scăpasera teferi din lagărele naziste încercau să străpungă blocada engleză, imbarcați pe nave mici, mizerabile și arhipline, pentru a ajunge pe teritoriul dorit. Dar forțele militare engleze se aflau la post. Vedetele lor rapide străbăteau fără încetare apele de coastă, îndepărtînd „cojile de nucă” ce încercau să se apropie.

Într-una din zile, mișcarea de rezistență a hotărît să acționeze. Cîțiva scafandri au pătruns în portul Jaffa, plasînd mine magnetice pe vedetele engleze. Cîteva ore mai tîrziu, o serie de explozii confirmau succesul acțiunii. Statul-major al rezistenței a ordonat repetarea operațiunii în portul Haifa. La data stabilită, scafandrii s-au imbarcat pe o navă cu pinze, luînd-o spre mare, în direcția portului. Ora „H”: miezul nopții. Dar, în cursul serii, „urechile” S.H.A.I.-ului au captat un mesaj codificat, provenind de la Centrala C.I.D. din Ierusalim și destinat C.I.D. din Haifa: „În noaptea aceasta, un grup de evrei, aflați la bordul unei nave, vor pătrunde în port și vor sabota vedetele de coastă”.

Șeful S.H.A.I., în acea perioadă Israel Amir, a primit mesajul decodificat la biroul său din Tel Aviv, s-a urcat într-o mașină și a plecat la Haifa pentru a-i avertiza pe oameni. A ajuns însă prea tîrziu, nava fiind deja în larg. La bordul unei vedete rapide, Amir s-a lansat în urmărirea acesteia. A reușit s-o ajungă, în largul portului Haifa, cu cîteva clipe înaintea orei „H”. Oamenii au fost salvați, dar opera-

țiunea s-a soldat cu un eșec. „Cine a trădat, cine i-a informat pe englezi de planurile rezistenței?” — acestea erau întrebările ce se citeau pe buzele tuturor.

Documentele pe care le avea Iser în mină nu dădeau nici un răspuns satisfăcător. Cîteva aluzii transparente pareau să desemneze, totuși, o persoană: Aba Hushi. Se cunoșteau opiniile lui moderate, bunele raporturi pe care le întreținea cu englezii. S-ar fi putut ca el să le furnizeze informația.

Dar cum nici o probă nu se poate întemeia pe simple supoziții, Iser Harel a închis hotărît dosarul: singurii care aveau dreptul să-l ceară erau șefii Haganei. Nimeni altcineva, și cu atît mai puțin biroul administrativ. În consecință, a pus dosarul într-un loc secret, unde Beerî nu avea cum să dea de el. După care a uitat complet de această afacere. Nu însă și Beerî...

La 14 mai 1948, un detașament al poliției militare și-a făcut apariția în holul hotelului „Eden” din Haifa. În jurul unei mese se afla un grup de bărbați care sărbătorea proclamarea Statului Israel. „Care dintre dumneavoastră este Jules Amster?” a întrebă un sergent. S-a ridicat un bărbat frumos, cu umerii lați și un zîmbet elegant. „Veniți cu noi!” Mirat, Amster s-a supus. Prietenii săi n-aveau să-l revadă decît după 78 de zile; dar, vai! sub o cu totul altă înfățișare. Cel reîntors la Haifa la 1 august 1948 nu mai era decît o zdreanță: avea dinții scoși, picioarele acoperite cu cicatrice, tremura de frică și refuza să vorbească despre ceea ce i se întimplase.

Zilele de detenție constituiseră pentru Jules Amster cel mai înspăimîntător coșmar din viața sa. Fusesse bătut și torturat fără încetare de oamenii lui Beerî. Spatele îi era înțesat de înțepături, gura golită de dinți, picioarele arse. Practicaseră pe el chiar și supliciul „picăturii de apă”. Aproape nebun, Amster încercase să se sinucidă.

Și toate aceste chinuri fuseseră suportate de el datorită... vinei de a fi fost prietenul și confidentul lui Aba Hushi. Beerî era sigur că dacă Hushi trădase, atunci Amster trebuia să știe acest lucru. După două luni și jumătate de tortură, oamenii acestuia se văzuseră nevoiți să-l elibereze fără a fi scos ceva de la el.

„Iser cel Mare” nu s-a dat însă bătut. El a hotărît să joace cartea cea mare. La cîteva zile după eliberarea lui Amster, s-a prezentat la David Ben Gurion, înmîinîndu-i două documente. „Le-am găsit printre arhivele englezilor, în centrala telefonică din Haifa, care tocmai a căzut în mîinile noastre”, a

spus el triumfător. „Bătrînul“ a rămas uimit. Erau telegrame ultrasecrete, de genul celor folosite de diferite secții ale C.I.D. pentru transmiterea mesajelor. Purtau o dată din luna aprilie 1946 și dovedeau formal că Aba Hushi era, nici mai mult, nici mai puțin, decît informatorul englezilor în afacerea cu vedetele rapide. Iser Beerî cîștigase.

Dar victoria repurtată a fost de scurtă durată. Către sfîrșitul lunii august, la Statul-major al Haganei s-a prezentat un tînăr care a cerut să vorbească cu unul dintre șefi. El se numea Abraham și nu era altul decît falsificatorul de documente folosit de S.H.A.I.

Rămas singur cu un ofițer superior, acesta i-a declarat: „Am o problemă. Iser Beerî mi-a ordonat să îndeplinesc o misiune care mi se pare suspectă. Am venit să vă văd, întrucît mă muștră conștiința“.

Încurajat de interlocutor, Abraham a povestit următorul episod:

Cu cîteva săptămîni în urmă fusese convocat de „Iser cel Mare“, care îi ceruse să jure că va păstra în cel mai mare secret tot ceea ce avea să facă; după aceea i-a întins două telegrame vechi ale C.I.D., capturate în centrala telefonică din Haifa. „Trebuie să-mi faci două telegrame identice cu acestea; vei scrie pe ele următorul text“. Era textul care-l inculpa pe Aba Hushi de trădare, cu date apropiate și formule împrumutate din codul de comunicări britanice.

— Și ai contrafăcut telegramele așa cum ți-a cerut? I-a întrebat ofițerul pe Abraham, nevenindu-i să creadă ce auzise.

— Da! Și i le-am dat lui Beerî. Nu știu ce a făcut cu ele, dar de atunci am remușcări!

În aceeași zi, Ben Gurion a fost informat despre această afacere, care l-a însărcinat pe confidentul său, Saul Avigur, să verifice afirmațiile lui Abraham. S-a constituit imediat o comisie de anchetă.

La 15 ianuarie 1949, raportul era deja întocmit. Telegramele care-l inculpau pe Aba Hushi erau false. Însuși Iser Beerî fabricase probe false împotriva lui. Drept urmare, colonelul Iser Beerî a fost retrogradat și îndepărtat din armată.

Dar nici acesta n-a fost sfîrșitul. O a treia afacere, care avea să revolte întreaga opinie publică israeliană, a izbucnit la scurt timp. Una, asemănătoare cazului Dreyfus, al cărei trist erou a fost un tînăr căpitan, pe nume Meir Tubianski.

„Un trădător! Va fi executat un trădător!“ Acestea erau strigătele ce se puteau auzi printre colinele aride ce străjuiau așezările El-Kubeb și Beth-Giz, părăsite de arabi.

O masă de oameni se strînsese în apropierea unei cabane săracăcioase, înconjurată de un zid de piatră, din marginea satului Beth-Giz.

În cele din urmă, din cabană și-au făcut apariția cîțiva soldați, escortînd un tînăr îmbrăcat în costum kaki. L-au dus către măsline, lăsîndu-l singur lingă zidul de piatră. De el s-a apropiat un ofițer, care, din două mișcări scurte, i-a smuls epoleții. Între timp, plutonul de execuție, format din șase sau șapte militari, unii dintre ei nu purtau nici măcar uniforme, se aliniase în fața zidului. Ofițerul dădu un ordin scurt, gloanțele mușcară din piatra zidului și tînărul se prăvăli la pămînt.

În aceeași zi, colonelul Iser Beerî informa guvernul că o curte marțială de urgență a condamnat la moarte un trădător, învinuit de spionaj în favoarea englezilor. Pedepsa fusese executată. Condamnatul se numea Meir Tubianski.

La sfîrșitul lunii iunie 1948, șefii serviciilor secrete israeliene din Ierusalim erau unanimi în a aprecia că inamicul reușise să implanteze o rețea de spionaj, care avea acces la informații ultrasecrete. Dovada: mai multe nopți la rînd, bateriile Legiunii arabe au bombardat cu precizie o uzină militară israeliană. Deși aceasta nu a fost distrusă, comandantul ei a decis, totuși, să transfere utilajele într-o altă localitate, pentru a le feri de viitoarele atacuri. Operațiunea de mutare se executase în cel mai deplin secret. Și iată că uzina abia fusese recuplată la rețeaua electrică și o ploaie de proiectile s-au și abătut asupra ei.

Alte obiective importante și secrete din Ierusalim avuseseră aceeași soartă.

Pistele relevate de ancheta ordonată duceau către Compania generală de electricitate din Ierusalim, care, din cauza penuriei de carburanți, aprovizionă cu prioritate uzinele și bazele militare, întrucît arabii bombardaseră obiectivele israeliene la puțin timp după ce acestea fuseseră conectate la rețeaua electrică. Era posibil ca spionii să se fi infiltrat chiar în această companie.

Funcționarii care asigurau distribuirea curentului electric se numeau Bryant, Sylvester și Hawkins, iar S.H.A.I. îi suspecta că se ocupă de culegerea informațiilor, pe care apoi le transmit, prin mijloace secrete, arabilor.

Dar cum au putut afla aceștia că în spatele unor denumiri și adrese fictive se ascundeau uzine de armament și baze militare?

La mijloc trebuia să fie vorba de un israelian. Din acest moment, principalul suspect a devenit Meir Tubianski.

Tubianski era căpitan în armata israeliană, iar în timpul războiului mondial fusese comandant de geniu la englezi. Admirația lui fără limite față de aceștia data, probabil, din acea perioadă. Îi imita în tot ceea ce făcea: fuma pipă, se îmbrăca aidoma lor, vorbea engleza chiar și cu prietenii evrei, simțindu-se în al nouălea cer când era invitat de ofițerii superiori englezi să servească un scotch. Prosternarea în fața a tot ce era englezesc i-a atras ostilitatea multor colegi.

Unele elemente evidențiate de anchetă conduceau la ideea că el ar fi fost cel care furnizase englezilor lista obiectivelor.

Benjamin Gibli, șeful S.H.A.I. din Ierusalim, s-a prezentat la comandantul orașului — generalul David Saltiel —, încercând să dovedească vinovăția lui Tubianski. El s-a lovit, însă, de dezaprobarea lui Saltiel. Probele erau insuficiente. Cel mult, ele justificau continuarea anchetei. Lui Gibli nu i-a rămas altceva de făcut decât să meargă mai departe. L-a informat și pe Iser Beeri despre concluzia sa și acesta s-a aprins pe loc. Și-a trimis imediat oamenii în căutarea lui Tubianski. Era 30 iunie 1948. Pe toate fronturile, domnea armistițiul provizoriu. În acea seară, Tubianski se dusesse împreună cu fratele său să vizioneze un film la un cinematograful din Tel Aviv. La întoarcere a fost interpellat de ofițerii S.H.A.I. „Sinteți căutat de generalul Saltiel. Urmați-ne!” Ascultător, Meir i-a urmat; dar, în loc să-l ducă în Ierusalim, jeep-ul armatei s-a îndreptat spre coline, depunându-l în cabana de la Beth-Giz. Două ore mai târziu și-au făcut apariția patru oameni: Iser Beeri, Benjamin Gibli, David Karon și Abraham Kideron, înarmați cu pistoale-mitralieră și revolvere. „Constituim o curte marțială de urgență”, l-a informat Beeri pe Tubianski. Curioasă curte marțială! Constituita din aceeași oameni care desfășuraseră ancheta împotriva lui și care îl arestaseră. Tot ei acum intenționau să-l judece și să execute și verdictul. Cu ce drept? De ce atita grabă? De ce nu i s-a dat ofițerului posibilitatea să se apere? Graba lui Beeri părea cel puțin stranie.

„Procesul” a durat o oră și jumătate. Apoi Beeri l-a chemat pe căpitanul Golduan, care comanda o companie de soldați, și i-a ordonat: „Executați-l!”

Nimeni nu a informat-o pe Lena Tubianski de cele petrecute cu soțul ei. Trei săptămâni la rând a încercat, zadarnic, să-i dea de urmă. La Cartierul general al armatei din Ierusalim i s-a spus de către un ofițer: „Ar fi mai bine, pentru sănătatea dumneavoastră, să plecați de aici!” Abia la 20 iulie, în presa israeliană a apărut un comunicat vag cu privire la faptul că „fusese executat un spion”. Două zile mai târziu, numele acestuia a fost dezvăluit. Astfel, cu ajutorul ziarelor, familia Tubianski a aflat despre drama petrecută.

Între timp au fost arestați și Sylvester, Bryant, Hawkins. În apartamentul lor s-au descoperit un emițător-receptor, câteva coduri și cifruri. Sub presiunea diplomatică a Marii Britanii, Bryant a fost, însă, pus în libertate. Hawkins a fost eliberat și el, din lipsă de probe; Sylvester a primit o condamnare de șapte ani și jumătate închisoare pentru spionaj. Dar Curtea Supremă din Israel, în sesiunea de toamnă, a anulat și această condamnare, cei trei englezi părăsind, rînd pe rînd, Israelul.

La câteva zile după ultimul verdict, Lena Tubianski i-a trimis următoarea scrisoare lui David Ben Gurion:

„Cum de e posibil ca cei trei englezi acuzați de spionaj să aibă dreptul la un proces în formă legală și la privilegiul de a se putea apăra, drepturi elementare care i-au fost refuzate soțului meu? Dacă Tubianski a fost judecat, unde a avut loc procesul și cînd? Pe ce bază s-a pronunțat verdictul? De ce nu i s-a permis condamnatului să-și ia rămas bun de la soție și copil, înainte de a fi executat? Această îngăduință este acordată chiar celui mai oribil criminal!”

Ben Gurion i-a dat următorul răspuns văduvei lui Meir Tubianski:

„Eu nu am dreptul să-l judec pe soțul dumneavoastră, dar am verificat procedura procesului în care a fost inculpat și am constatat că nu s-a desfășurat conform legii. Am ordonat comandantului armatei să revadă procesul și să numească un tribunal militar. Guvernul se va ocupa de copilul dumneavoastră, indiferent de verdictul ce se va pronunța în acest proces. Nici dumneavoastră și nici copilul nu aveți nimic să vă reproșați.”

Șase luni mai târziu, Ben Gurion i-a transmis o nouă scrisoare Lenei Tubianski:

„Doresc să vă informez că am primit un raport detaliat privind ancheta efectuată de procurorul militar general, referitor la condamnarea soțului dumneavoastră. Meir Tu-

bianski a fost găsit nevinovat, executarea lui constituind o gravă eroare.

Pentru a repara, atât cât mai este posibil, această dureroasă nedreptate, comandantul armatei, cu aprobarea mea, a hotărât :

1. Să i se restituie lui Meir Tubianski, cu titlul postum, gradul de căpitan.

2. Să i se transporte rămășițele într-un cimitir militar cu ceremonialul cuvenit.

3. Să vi se plătească, dumneavoastră și copilului, daunele ce vi se cuvin.

Sînt incapabil să exprim profunda suferință resimțită de mine și de toți cei care s-au ocupat de acest caz. Un asemenea lucru nu trebuie să se mai repete niciodată. Vinovații vor fi traduși în justiție.

Soțul dumneavoastră, este adevărat, a comis o greșeală, poate chiar o greșeală gravă, dînd superiorului lui englez o listă, fără să presupună că aceasta avea să ajungă în mîinile unor oameni periculoși. A recunoscut acest lucru și l-a regretat ; dar înaintînd lista, nu a făcut-o cu intenții de trădare.

La data de 7 iulie 1949, corpul lui Meir Tubianski a fost înmormîntat cu onoruri militare. Pe 10 iulie, Iser Beerî a fost arestat și acuzat de omucidere în cazul Tublanski.

Procesul s-a terminat la 23 noiembrie. Iser Beerî a fost găsit vinovat de omuciderea lui Tubianski ; ținîndu-se seama, însă, de trecutul său, nu a fost pedepsit decît în mod simbolic : „O zi de închisoare, de la răsăritul soarelui și pînă la căderea nopții“. Pe 18 decembrie, pedeapsa i-a fost comutată de președintele Israelului, din considerente față de serviciile aduse de Iser Beerî pentru apărarea țării.

★

Contele Folke Bernadette, aristocrat pe care O.N.U. l-a desemnat să medieze conflictul dintre evrei și arabi, a reușit, într-un timp record, să-și atragă antipatia populației israeliene, prin măsurile abuzive pe care le preconiza.

În ziua de 17 septembrie 1948, în Ierusalim, mașina albă care-l transporta pe contele Bernadette a fost blocată de un jeep. Mai mulți indivizi mascați s-au năpustit cu pistoalele-mitralieră asupra acesteia, trăgînd cîteva rafale. Atît contele, cit și un observator francez, care-l însoțea, au fost uciși pe

loc. Agresorii au reușit să dispară, în ciuda eforturilor depuse de forțele de ordine pentru a-i prinde. Responsabilitatea atentatului a fost revendicată de o organizație necunoscută, autointitulată „Frontul patriei“. Cine era aceasta ? Nimeni nu știa.

Nici astăzi nu s-a făcut lumină deplină în asasinatul contelei Bernadette. Nici un nume nu a fost dat publicității și încă multe amănunte au rămas secrete. În orice caz, se poate afirma cu certitudine că Iser Harel a reușit să rezolve enigma în 48 de ore de la atentat.

Într-adevăr, la puțin timp după asasinat, el s-a prezentat la Ben Gurion : „Am aflat din surse sigure că atentatul a fost pregătit de membrii grupului „Stern“. „Frontul patriei“ nu-i decît un nume de acoperire“. Apoi a adăugat : „Cred că gruparea „Stern“ trebuie lichidată neîntîrziat. Nu avem timp de pierdut !“

În aceeași seară, cîteva unități din Brigada „Harel“ au fost trimise la Ierusalim în sprijinul armatei. Iser, la rîndul lui, a primit mină liberă. Pe cuprinsul întregii țări, în mod simultan, au intrat în acțiune grupe ale poliției civile și militare. Șefii grupului „Stern“ au fost arestați, unul după altul, la capătul unei operațiuni fulger. În timp ce Iser conducea arestările, punînd mina pe baze, imprimerii, depozite de arme aparținînd grupului „Stern“, Ben Gurion întreprindea măsuri pe plan constituțional. Consilierul juridic al guvernului a pregătit „Legea privind terorismul“, care interzicea orice apartenență la organizațiile teroriste, sancționînd sever actele de această natură. Totodată, grupul „Stern“ a fost declarat organizație teroristă.

În acest răstimp, forțele conduse de Harel continuau acțiunile de lichidare a grupării respective. Totuși, cîteva dintre conducătorii „Sternului“, printre care și șeful acestuia, Friedman Yellin, dispăruseră fără urmă. Întrucît aeroportul „Lod“ fusese ermetic închis, șeful serviciilor secrete era convins că Yellin se ascundea undeva în țară. De aceea, insista ca să fie luate toate măsurile pentru arestarea șefului teroriștilor.

Seara se lăsa încet peste oraș cînd unul din cei mai buni agenți ai lui Iser pătrunse într-o casă veche de pe strada Socolov din Tel Aviv. Ajuns la ușa podului, bătut de cîteva ori, șoptind o parolă. Ușa se deschise repede. În spatele ei, aproape sfîrșit, îl aștepta unul din principalii lideri ai grupului „Stern“, R. Grinberg. „Vă propun un tirg, îi spuse el agen-

tului. Dacă îmi garantați securitatea personală, faptul că nu voi fi arestat, vă voi furniza informații amănunțite despre șefii grupului „Stern” și locurile unde se ascund”.

Tirgul s-a încheiat. Găzduit în camera nr. 4 a hotelului „Lampel” din Tel Aviv, Grinberg și-a onorat din plin contractul. Timp de o lună și jumătate raidurile poliției s-au succedat, urmindu-i informațiile. Pe baza lor, agenții lui Harel au reușit să aresteze toți oamenii cheie din grupul „Stern”, inclusiv pe șeful stației de radio a organizației și pe directorul serviciului de informații al acesteia.

Singurul care nu cădea era Yellin. Referitor la acesta, Grinberg mărturisise că nu știa mare lucru, lăsând totuși să se înțeleagă că trebuia căutat spre nord, către Haifa. Iser se deplasă personal acolo. Indicația acestuia părea logică. Aeroportul „Lod” fiind sever supravegheat, singurul loc de fugă rămânea Haifa. Trebuia să-l prindă cu orice preț. Știa că dacă va pune mina pe el, va termina cu „Sternul” pentru totdeauna.

Din noianul de informații ce soseau cu regularitate la Statul-major al Sin-Betului, una, în aparență banală, i-a atras atenția lui Harel: într-un apartament din Haifa se semnala un du-te-vino ciudat. Bazindu-se pe intuiția sa, șeful serviciilor secrete trecu la acțiune. A doua zi, prezentându-se la Ben Gurion, l-a informat: „L-am arestat pe Yellin”.

Era 30 septembrie și trecuseră abia două săptămâni de la moartea lui Bernadette.

Grupul „Stern” nu mai exista.

Copilăria serviciilor secrete

Iser Harel nu suflase o vorbă soției despre preocupările sale. Dealtfel, nici ea nu-l chinuia cu întrebări. Cînd a venit pentru prima oară acasă cu epoleți de locotenent-colonel, Rivka nu era mai puțin surprinsă decît vecinii. Surpriza ei a fost și mai mare văzîndu-l la volanul unei mașini. Iar în ziua cînd și-a făcut apariția și șoferul personal, totul i s-a părut din cale-afară de ciudat. „Mașină și șofer! Ce vor spune vecinii?” Mentalitățile ei, obiceiurile ei rămăseseră acelea ale unei fete simple din kibut. Avea grijă de casă și se ferea să cheltuiască prea mult.

★

În timpul războiului de independență, statul-major al lui Iser părăsise depozitul frigorific din Tel Aviv, instalîndu-se în localitatea Jaffa, abandonată în grabă și dezordine de populația arabă.

Serviciul de informații militare fusese și el transferat în această localitate, în „Casa Verde”, o frumoasă clădire în stil arab, de pe bulevardul King George.

La terminarea războiului, Iser și principalii lui colaboratori s-au înhamat la dificila sarcină de a crea noile servicii secrete. Era un lucru deosebit de complicat și dificil. Aceasta presupunea proiectarea metodelor de lucru, stabilirea structurii și serviciilor anexe, elaborarea regulilor și principiilor care aveau să le guverneze întreaga activitate. Desigur, toate aceste structuri, sisteme, soluții, trebuiau să fie originale, căci nici un serviciu străin nu avea de gînd să acorde „asistență tehnică” creării serviciilor secrete israeliene.

„Contrar armatei, diverselor ministere și organisme guvernamentale, noi nu avem practic nici o posibilitate de a

profita de pe urma experienței altora, spunea Iser Harel. Prin însăși natura lor, metodele muncii noastre sînt păstrate în secret cu scrupulozitate. Serviciile speciale, oricare ar fi fost ele, nu s-au grăbit niciodată să deschidă centrele, școlile, dosarele proprii, tinerelor state ce doreau să beneficieze de experiența lor. Atunci, de ce ar fi făcut-o tocmai pentru Israel, a cărui apariție pe harta lumii nu fusese primită cu flori.

Iser Harel nu putea, deci, să împrumute tipare din străinătate. Aceasta l-a determinat să stabilească personal caracterul Sin-Betului, să-i pună temelile, definindu-i principiile și metodele de activitate, punindu-și asupra serviciului de securitate amprenta întregii sale personalități.

Prima măsură: agenții serviciului vor fi asimilați funcționarilor de stat; modul de tratare, gradele și garanțiile sociale vor fi identice cu ale acestora.

Iser cunoștea faptul că, în străinătate, lucrurile se petreceau altfel, că agenților serviciilor secrete le era rezervat un tratament special. Dar el voia ca în Israel, sub nici o formă, agenții secreți să nu formeze o castă privilegiată, iar posibilitățile de a câștiga bani să nu joace nici un rol în recrutarea lor.

Fixind o scară de salarii echivalentă altor sectoare ale statului, se asigura astfel ca motivele celor ce se alăturau Sin-Betului să aibă o mult mai mare trănicie.

A doua regulă: moralitatea. Iser a impus subordonaților săi concepțiile lui puritane privind familia, problemele sexuale, raporturile între bărbați și femei. Încă din prima zi a folosit numeroase femei, cărora le-a încredințat misiuni periculoase. În același timp, a promulgat o lege inviolabilă: în nici un caz femeile-agent nu-și vor folosi „femininitatea” pentru a-și realiza obiectivele. Nu vor exista „Mata Hari” israeliene. În schimb, Iser Harel nu avea nimic împotriva să fie folosite și prostituate, în anumite misiuni, cu condiția să se poată conta pe ele.

El era convins că agenților săi le era indispensabilă o viață de familie normală, echilibrată, motiv pentru care li îndepărta sistematic din servicii pe cei cu o moralitate îndoielnică. De asemenea, nu ezita să-și concedieze agenții care-și destrămau căminele, familiile, ca urmare a unor greșeli care le aparțineau. Noii recrutați ce aveau reputația de a fi romantici erau supuși, mai întîi, unui scurt dialog între patru ochi cu Harel, pe tema moralității în serviciu. Dacă

condițiile aceluia dialog nu erau respectate, „divorțul” era iminent. Cei mai vechi își aminteau adesea de un incident petrecut la începutul activității Sin-Betului.

Într-una din zile, un agent tânăr și-a luat 10 zile de concediu, spunînd soției că urma să plece într-o misiune secretă, după care a dispărut cu amanta lui. După cîteva zile, soția a telefonat la sediul Sin-Betului, întrebînd: „Cînd se va întoarce soțul meu din misiune?” Adevărul a fost stabilit într-un timp scurt, iar agentul, fiind găsit vinovat, a fost concediat pe loc.

Această intransigență rezulta din concepția și imaginea generală pe care și-o formase Iser cu privire la agentul secret. După părerea lui, funcționarul Sin-Betului trebuia să facă dovada integrității sale morale, să fie corect, cinstit și să aibă un trecut ireproșabil.

Într-o anumită perioadă, în mai multe servicii secrete străine era la modă recrutarea hoților, spărgătorilor și falsificatorilor, pentru îndeplinirea unor sarcini așa-zise „delicate”. Acest lucru nu se admitea în Sin-Bet. Iser ținea foarte mult ca oamenii lui să fie drepti, devotați, indemnati în muncă de idealuri patriotice, de sentimentul că acționează în interesul securității naționale. Selecția era deci extrem de severă.

Chiar din primele zile ale numirii sale, Iser și-a dat seama de imensa putere de care dispune. Se afla în fruntea unei organizații puternice, protejată de un secret absolut, susținută de regim, ferită de atacurile presei, fără existență oficială, dispunînd de o vastă libertate de acțiune. Iser nu s-a lăsat amețit de acest lucru. Dimpotrivă, din proprie inițiativă, a luat măsuri pentru a limita această libertate de acțiune.

În proiectul de organizare se prevedea, ca un lucru de la sine înțeles, că agenții serviciului aveau puteri executive; altfel spus, aveau dreptul de a supraveghea elementele suspecte și, în egală măsură, de a le aresta. Iser nu a fost de acord. A încredințat aceluiași organ dreptul de a supraveghea și de a aresta, totodată, i se părea prea periculos. De aceea, Iser a hotărît ca atribuțiunile serviciului său să se limiteze numai la competența de a descoperi probe împotriva suspectilor, arestarea urmînd să o efectueze organele de poliție, sub rezerva ordinului expres, semnat de un judecător. Pe această bază, Iser a statornicit un sistem permanent de legătură și cooperare cu Secția specială a poliției israeliene

(o metodă asemănătoare era aplicată și de către serviciile de securitate britanice).

Mergînd pe aceeași linie, el a luat o nouă măsură, adresîndu-se Controlului de stat* cu solicitarea ca serviciile de securitate să fie controlate în fiecare an, la fel ca celelalte ministere și servicii publice.

De ce toate aceste restricții? Harel explica cu sinceritate: „Serviciile de securitate constituie o armă cu două tăluri, care, aflîndu-se în mîini iresponsabile, poate deveni foarte periculoasă. Aceasta tocmai pentru faptul că, adesea, aceste servicii sînt nevoite, pentru a-și atînge scopul, să recurgă la metode și mijloace neconvenționale; în același timp, însă, consider că este imperios necesar ca și ele să fie determinate să respecte, literă cu literă, legile națiunii, regulile democrației și ale moralei“.

În acest spirit a formulat șeful serviciilor secrete principile de conduită și acțiune ale oamenilor săi: nici un suspect nu va fi maltratat sau lovit în timpul interogatoriilor; nu va exista nici o cameră de tortură în subsolurile serviciilor; nimeni nu va fi executat, fără să fi fost judecat în statul Israel sau în numele lui.

Dintre toate sarcinile serviciilor de securitate, cele mai importante erau contraspionajul și lupta împotriva acțiunilor subversive. La început s-au comis și unele erori. Agenți zeloși, buni patrioți, vedeau spioni în fiecare corresponsent de presă sosit din străinătate, chiar și în cei israelieni care lucrau pentru publicații din exterior. Le-a trebuit mult timp pînă să-și dea seama de greșală. Lipsa de experiență se mai manifesta și prin entuziasmul și emoțiile deosebite ce puneau stăpînire pe lucrătorii serviciului atunci cînd reușeau să descopere urmele unui spion. Acesta, indiferent de „calibrul lui“, devenea pe loc o ființă nefastă, periculoasă. Inamicul public numărul unu și toată lumea se zbătea pentru demascarea, arestarea și traducerea lui în instanță. Le mai trebuia încă timp pînă aveau să capete simțul proporțiilor, să învețe să facă deosebire între un spion într-adevăr periculos și unul ce putea fi neutralizat printr-un avertisment sever ori o detenție de două-trei săptămîni.

* Organism independent, răspunzător în fața Adunării Naționale de controlul activității diverselor ministere și servicii publice din Israel.

Spînzurații din Bagdad

În octombrie 1949, își făcea apariția în Bagdad un anume „Nisim Moshe“ — tînar, înalt, suplu, pe numele său adevărat Ben Porta, de naționalitate israeliană. Soldat de înaltă clasă, la cîteva luni după terminarea războiului a fost trimis în Irak, de unde a condus emigrarea clandestină spre Israel. Era una dintre cele mai periculoase misiuni, deoarece Irakul devenise cel mai inveterat dușman al Israelului, refuzînd să semneze armistițiul. Un israelian care s-ar fi instalat în Irak, avea puține șanse de a se întoarce viu de acolo.

Tocmai de aceea fusese trimis Ben Porta, întrucît Irakul nu era o țară necunoscută pentru el. Se născuse la Bagdad, crescuse în acest oraș, acționase în organizațiile „Mișcarea“ și „Ordinul“, înainte de a emigra în Palestina. Demobilizat, după ce luptase în război, era pe punctul de a se căsători, dar, apelîndu-se la el, s-a inclinat în fața rațiunilor de stat.

De asemenea, a primit misiunea să organizeze la Bagdad o rețea de spionaj în domeniul economie și militar. Referitor la pregătirea sa în acest sens, este evident că Israelul nu-și permitea atunci luxul de a-l trimite pe acest viitor șef de rețea într-o școală de spionaj sau să-i acorde posibilitatea de a urma un curs intensiv. În ajunul plecării, Ben Porta a fost convocat la sediul Departamentului politic, unde i s-a dat să citească cîteva documente. Apoi, o bătaie pe umăr și „maestrul spion“ și-a luat zborul spre Bagdad.

După ce avionul l-a lăsat în Teheran, Ben Porta a distrus actele de identitate israeliană, devenind Nisim Moshe, evreu irakian, cu domiciliul în Bagdad. Continuîndu-și călătoria, a ajuns la destinație fără nici o dificultate. Puțin timp după aceea, el a devenit șeful necontestat al tuturor acțiunilor clandestine desfășurate de Israel în Irak.

Cei de la Tel Aviv erau destul de îngrijorați. Se știe, într-un război secret, de culise, asigurarea vieții unui agent depinde de compartimentarea muncii. Este interzis orice contact dintre diversele rețele ce operează în aceeași zonă; cu nici un preț, membrii unei rețele nu trebuie să cunoască identitatea membrilor celorlalte, nici chiar despre existența lor. În caz contrar, este de ajuns ca un agent să fie reperat sau arestat, pentru a se produce, în mod fatal, căderea în lanț a tuturor rețelilor. Șefii lui Ben Porta își dădeau seama că din acest punct de vedere situația lui era dintre cele mai precare, intrucît acesta conducea aproape toate acțiunile ce se desfășurau în Irak. Mai mult, el îi cunoștea și pe șefii celei de-a doua rețele clandestine din Bagdad. Dacă irakienii ar fi pus mina pe el, totul s-ar fi soldat cu o catastrofă. Rețelele israeliene din Irak ar fi fost anihilate, iar pentru Ben Porta se contura un singur destin: eșafodul.

În consecință, la Tel Aviv se desfășura o puternică acțiune, menită să separe rețeaua de emigrare de cea de spionaj.

Din martie 1950, activitatea de emigrare clandestină din Irak a început să cunoască o amploare fără precedent, autoritățile hotărînd să permită evreilor să plece spre orice țară vor, mai puțin în Israel. În această conjunctură, în Irak și-a făcut apariția un oarecare „Richard Armstrong”, posesor al unui pașaport britanic.

Fizionomia lui nu corespundea întocmai cu cea a unui englez, dar el a explicat și de ce: era rodul unei legături romantice între un englez și o hindusă. Motivația i-a fost acceptată, și astfel Armstrong a ajuns să trateze direct cu conducerea Irakului transferul a zeci de mii de evrei irakieni către Cipru, printr-un formidabil pod aerian.

Desigur, înaltele oficialități ar fi fost foarte mirate să afle că domnul Armstrong, acest desăvîrșit gentleman, ce se exprima într-o engleză fără cusur, se numea de fapt Shlomo Hillel, israelian născut în Bagdad, și că podul aerian pentru transportul emigranților era constituit sub patronajul unei companii fictive. La început, avioanele aterizau la Nicosia, iar ulterior, după ce supravegherea irakiană a slăbit, direct pe aeroportul „Lod” din Israel.

Ben Porta s-a situat în fruntea acestei gigantice migrații. De la punctul său de comandă clandestin, prin fire nevăzute, conducea procedurile administrative, pregătea mii de evrei

pentru plecare, organiza transporturile auto, indica contactele ce trebuiau stabilite cu autoritățile irakiene, programa zborurile avioanelor. Se ascundea sub legenda unui mic funcționar la centrul comunității evreiești „Shemton”. În schimb, noaptea, modestul Nisim Moshe devenea „Zaki Haviv”, omul-mister, marele șef pe care îl cunoșteau doar cîteva persoane.

În sfîrșit, la începutul anului 1951, mergîndu-se pe linia separării rețelilor, la Bagdad a sosit tînărul iranian „Zal-hon”, pe numele adevărat Yehuda Tagger, născut în Ierusalim. Recent demobilizat din cadrul armatei, unde deținuse gradul de căpitan, a fost trimis în Irak pentru a lua în primire de la Ben Porta conducerea rețelei de spionaj. Dar, deși a preluat toate acțiunile de spionaj, legăturile dintre diversele rețele tot nu încetaseră. Mai mult chiar, Ben Porta asigură personal și în mod permanent legătura cu Centrala din Israel. Toate instrucțiunile destinate lui Tagger, ca și telegramele acestuia către superiorii săi treceau și prin miinile lui. Cei doi se întâlneau adesea, cel puțin o dată la două săptămîni, fie pentru coordonarea acțiunilor, fie pentru a reînvia atmosfera israeliană și a uita de pericolele permanente prin care treceau. Se întâlneau într-un loc sigur, după care, adesea, părăseau Bagdadul într-o mașină, pentru ca, pe drum, să poată schimba cîteva fraze în ebraică sau să intoneze împreună vechi refrene israeliene.

Tagger nu era singurul care cunoștea celelalte grupuri clandestine. Alți cîteva membri din rețeaua lui cunoșteau secretele grupului de autoapărare. Principalul depozit de arme era ascuns sub dalele de piatră ale sinagogii „Shemton”, care servea și ca punct de plecare a emigranților.

Dintre toți israelienii care acționau în Bagdad, unul singur nu-l întîlnise încă pe Ben Porta: îl chema „Rodney”, posesor al unui pașaport englez, trecînd drept importator de textile.

Adevăratul nume a lui Rodney era Peter Yaniv. În Israel i se mai spunea și „Hindusul”. Fost ofițer în Intelligence Service, el a îndeplinit misiuni secrete în India, unde a învățat la perfecție dialectele hinduse și s-a căsătorit cu o indigenă. Fusese trimis în Irak pentru a crea o rețea de spionaj independentă. Legătura lui superioară nu era altul decît Yehuda Tagger.

Și astfel, toate rețelele clandestine create în Irak aveau legături între ele. Pentru această gravă greșală se făceau vinovați mai mulți inși: cei care n-au știut să intrerupă

orice legături între organizațiile „Ordinul”, „Mișcarea” și „Emigrarea”; cei care au însărcinat cu crearea rețelei de spionaj oameni deja cunoscuți în activitatea clandestină; cei care, după separarea rețelei de spionaj de celelalte rețele clandestine, au tolerat organisme comune și contacte între șefii lor. În acest mod, rețelele erau ca și condamnate. Numai un miracol ar fi putut împiedica să explodeze acest butoi cu pulbere. Dar cine mai crede astăzi în miracole?

✦ ★

Pe strada Rașid, în centrul Bagdadului, se află marele magazin „Uruzdi Bek”. La parter, lângă intrarea principală, funcționează raionul cu cravate. Acesta era condus de un refugiat palestinian, pe nume Asad, originar din Saint-Jean-d'Acre, localitate pe care o părăsise la un an după căderea ei în mâinile israelienilor.

Înainte plecării lui în Irak, s-a produs un fapt banal, căruia nu i-a acordat nici un fel de importanță. Varul lui, proprietarul unei cafenele în apropierea casei guvernatorului militar al orașului, se îmbolnăvise și l-a rugat să-i țină locul. Timp de o săptămână, Asad a vândut cafea ofițerilor israelieni ce se perindau prin local.

Și iată că, la Bagdad, în timp ce vindea cravate la „Uruzdi Bek”, într-o frumoasă dimineață de mai, Asad a zărit deodată o figură cunoscută în mulțime. În primul moment i s-a părut că visează. Era unul din ofițerii israelieni de la cafeneaua din Saint-Jean-d'Acre. Yehuda Tagger, căci despre el este vorba, lucrase câteva luni în orașul respectiv. Asad a alergat după el, dar nu l-a ajuns, apoi s-a dus la primul post de poliție, unde a declarat: „Am văzut un ofițer israelian aici, chiar în centrul Bagdadului”.

Irakienii s-au alarmat imediat, întrucât, de citva timp, ei aveau unele date referitoare la faptul că în Bagdad ar acționa o rețea de spionaj israeliană. Printre altele, l-au pregătit pe Asad să anunțe neîntârziat poliția, în cazul în care „ofițerul israelian” ar reveni în magazin.

Și iată că, după câteva zile, Tagger s-a hotărât să cumpere o mașină de scris cu caractere arabe. Cea mai bună alegere nu se putea face decât la „Uruzdi Bek”. Întrucât ultima dată când trecuse pe acolo nu găsise ce-i trebuia, l-a luat și pe Ben Porta, alias Nisim Moshe, alias Zaki Haviv, bunul său prieten.

Ben Porta a parcat mașina și au pătruns în magazin. Fără să știe că, de fapt, intrau într-o capcană.

Cincisprezece minute mai târziu, când au revenit la automobil, lângă ei și-au făcut apariția trei inspectori civili. Unul dintre ei a chemat un taxi și au fost invitați politicos, dar ferm, să urce. Ben Porta se afla pe bancheta din spate, între doi polițiști. Încerca să-și păstreze calmul, gândindu-se febril. Mai fusese arestat de două ori, când încercase să treacă clandestin frontiera iraniană, dar de fiecare dată reușise să scape în ultimul moment. „Primo, își zise, trebuie să distrug orice document compromițător”. Or, în unul din buzunarele pantalonului avea o listă cu militanții sioniști arestați în 1949. O astfel de hirtie, găsită asupra lui, ar fi dovedit că îl interesa mișcarea sionistă clandestină. Băgă mina în buzunar, scoase batista, își șterse liniștit fruntea, apoi o puse în celălalt buzunar. În timpul acestei manevre, a apucat hirtia cu degetele, a scos-o și a ascuns-o în spatele scaunului pe care-l ocupa. Îngerii săi păzitori n-au remarcat nimic. „Secundo, raționă el în continuare, ce poziție se cuvine să adopt?” Foarte repede își dădu seama că inspectorii nu-i acordau prea mare atenție. Tot interesul lor se îndrepta către Tagger. Bineînțeles, Ben Porta nu avea de unde ști, în acel moment, că irakienii aflaseră deja că Tagger este israelian. Hotărât: va juca rolul unui tip sărman, mărginit, puțin inteligent.

„Ce doriți de la mine? i-a întrebat pe polițiștii ce-l duceau către camera de anchetă. Sint un biet funcționar al comunității evreiești. Ieri am fost la un concert, unde l-am întâlnit pe acest turist. Mi-a cerut să-l însoțesc prin marile magazine”.

Tagger, la rindul lui, a confirmat spusele lui Ben Porta, pretinzând că nu cunoaște araba și că vorbește doar engleza.

Curând însă faza clasică a interogatoriului irakian s-a declanșat. Cei doi au fost separați și aruncați în camere de tortură. Ben Porta a reușit, totuși, să strecoare în mâinile unui inspector, ce i s-a părut mai cumsecade decât ceilalți, un bilet scurt, adresat prietenilor săi, însoțit de un bacșiș. Biletul avea un conținut dintre cele mai banale: în fapt, el reprezenta un ordin urgent de a „curăța” terenul și a dispărea.

Supliciile lui Ben Porta au durat o săptămână. A fost atârnat de picioare, i s-au smuls patru dinți, a fost snopit în

bătaie și amenințat cu moartea. Dar el, scuipind singe și încă-sind lovituri după lovituri, a continuat să repete cu încăpăținare: „Ce vreți de la mine? Nu-l cunosc pe acest turist...”

Tagger s-a ținut și el bine, deși irakienii au recurs și la ultima stratagemă: i-au pus pe cap un sac negru, l-au tirit în sala de execuții, l-au așezat pe marginea trapei și i-au petrecut ștreangul în jurul gîtului.

— Ți-a sosit sfîrșitul, evreu murdar și scirbos!

Tagger, resemnat deja, nu a cedat. În cele din urmă, a fost readus în celulă.

După alte cîteva zile de suferință, l-au confruntat, în sfîrșit, cu Asad, palestinianul care îl demascase. De această dată Tagger și-a dat seama că e pierdut. Nu se mai putea ascunde sub identitatea sa de iranian. A mărturisit, recunoscînd că este ofițer israelian. Ce căuta la Bagdad? „Sînt venit pentru a mă căsători cu o evreică”. Cuvintele sale au fost primite cu un suris batjocoritor și au avut darul să inaugureze o nouă serie de torturi. Dar el a continuat să-și susțină varianta.

Din nefericire, serviciile secrete irakiene nu mai aveau nevoie de mărturisirile lui Tagger. Echipete speciale îi scotociseră apartamentul și, după ce au distrus mobila, au perforat pereții și au demontat parchetul, au descoperit, în cele din urmă, ascunzătoarea. În ea se aflau multe documente, probe de necontestat ale activității sale de spionaj.

Serviciile secrete au lansat atunci o vastă campanie de urmărire. Dar rețelele clandestine intraseră și ele în acțiune. Semnalul de alarmă fusese recepționat. La miezul nopții, doi emisari ai organizației evreiești băteau la poarta bancherului evreu Moualem, membru al rețelei.

— Îmbrăcați-vă și părăsiți țara imediat!

— În toiul nopții? Să nu ne pierdem cu firea. Mîine dimineață voi pleca cu primul avion.

Două ore mai tîrziu a fost trezit din nou, de astă dată însă de poliție...

Arestarea lui Moualem a condus către altele, producîndu-se o adevărată reacție în lanț. Unul după altul, zeci de evrei au fost arestați. Printre ei se aflau și mulți inițiatori ai rețelelor de autoapărare și spionaj. „Hindusul” a căzut și el, în cele din urmă. La început a pretins, plin de indignare, că este om de afaceri englez și că-l cheamă Rodney. Apoi, torturat sadic, s-a prăbușit, povestind tot ce știa. Ziarele din Bagdad anunțau pe prima pagină: „Doi spioni sioniști are-

stați. Unul a fost trimis de serviciile secrete, iar celălalt de armată”.

Ben Porta a fost adus în celula „Hindusului”.

— Il cunoști? l-au întrebat irakienii pe acesta din urmă.

Răspunsul a fost negativ.

Ben Porta se felicita în sinea sa că refuzase să-l întilnească. Era convins că dacă „Hindusul” ar fi cunoscut adevărul despre identitatea sa, le-ar fi spus totul.

După alte zile de torturi, cu sprijinul unui celebru avocat, Ben Porta obținea eliberarea. Serviciile secrete irakiene au fost obligate să se incline în fața evidenței. Nu aveau nici o probă împotriva lui „Nisim Moshe”.

Oamenii lui Ben Porta puseseră la punct un plan minuoș pentru a-i organiza scăparea. Numai că el nu fusese de acord și-i informase: „Rămîn!”.

Într-adevăr, exodul evreilor irakieni se apropia de sfîrșit. Zi și noapte avioanele aterizau pe pistele aeroportului din Bagdad, luîndu-și apoi zborul încărcate cu evrei, cu destinația Cipru. Ben Porta a considerat că trebuie să rămînă la post pînă la sfîrșitul operațiunii. Dealtfel, poliția nu-i reținuse nimic în sarcină. Nimeni nu știa în acel moment că tocmai el era „marele șef”.

Dar cercul se strîngea. Agenții irakieni erau deja pe urmele lui. Perchezitiile nocturne, interogatoriile dure începeau să dea roade. De fiecare dată în anchete, în documente, în carnetele personale ale evreilor arestați revenea același nume: Zaki Haviv, agentul din Israel, „marele șef”, omul organizației clandestine. Irakienii nu făcuseră încă legătura între fantoma lui Zaki Haviv și jalnicul Nisim Moshe, dar asta nu avea să dureze prea mult. Viața lui Ben Porta atîrna de un fir de ață. Arestarea lui era iminentă.

Două zile după eliberare, Ben Porta a fost trezit din somn de cîteva lovituri în ușa.

— Cine este acolo?

Începea să se teamă de ceea ce i se putea întimpla.

— Poliția!

De această dată nu avea nici un mijloc de scăpare, nici o posibilitate de a-și alerta prietenii, de a dispărea și a se duce într-o altă ascunzătoare. Resemnat, a deschis ușa. Doi agenți ai poliției se aflau pe trepte:

— Nisim Moshe, avem un mandat de arestare pe numele tău.

Ben Porta a încercat să facă pe miratul.

— Un mandat de arestare? Pentru ce delict?

— Un accident de mașină, i-a spus unul din polițiști, surizînd. Nu-i nimic grav, du-te și te îmbracă.

Incredibil, dar adevărat. Au trecut cîteva clipe pînă cînd Ben Porta și-a dat seama. Într-adevăr, cu cîteva luni înainte fusese amestecat într-un accident de mașină, motiv pentru care exista depusă o plîngere împotriva lui pentru conducere iresponsabilă. Și iată, acum, cînd toată poliția din Bagdad îl căuta pe Zaki Haviv, el se afla la... poliție, pentru a fi judecat!

Procesul a durat o oră. „Două săptămîni de închisoare!“ a anunțat judecătorul. Acest verdict i-a salvat viața, căci la puțin timp după arestarea lui, „misterul Haviv“ fusese dezlegat de către serviciile secrete irakiene. Ele știau deja că Nisim Moshe și Zaki Haviv erau una și aceeași persoană. Vinătoarea se declanșase. Întregul Bagdad era răscolit. Dar cui putea să-i treacă prin cap că periculosul Haviv se ascundea în închisoarea centrală din Bagdad?! Încă o dată, Ben Porta a avut noroc.

Cele două săptămîni au trecut fără nici un incident. Cu o zi înainte de a fi eliberat, el a primit de la un gardian un bilețel în care era anunțat că acoperirea lui căzuse. Trebuia, deci, să dispară cit mai repede cu putința.

Ziua punerii în libertate. Mai trebuia, însă, îndeplinită o formalitate: să treacă pe la secția specială a poliției pentru amprentare. Nu era mare lucru, dar Ben Porta știa că acolo i se cunoștea numele. Ceea ce însemna că va fi prins.

Secția specială se afla în celălalt capăt al Bagdadului, destul de departe de închisoare. Încadrat de doi agenți, Ben Porta traversa capitala irakiană pe jos. Ajuns în pitoreasca piață Shourja, cu micile ei străduțe, cu negustori îmbrăcați peștri și „gură-cască“ umblînd fără scop în toate părțile, Ben a profitat de un moment de neatenție și a luat-o la fugă pe o străduță laterală, dispărînd în mulțime. Polițiștii n-au reușit să-l mai prindă. Dealtfel, nici nu înțelegeau de ce această fugă; oricum el ar fi fost eliberat după un sfert de oră...

În schimb, cînd au raportat despre cele întimplate, a izbucnit o adevărată furtună. Ben Porta, alias Nisim Moshe, alias Zaki Haviv, reușise să scape din nou. O operațiune de mari proporții a fost lansată pentru prinderea sa. Presa de opoziție, care reușise să afle detaliile acestei afaceri, n-a scăpat prilejul de a-și intensifica atacurile împotriva regimului.

„Unde este Haviv?“ întrebau cu titluri mari ziarele, răspunzînd tot ele cu ironie: „Haviv este... la Tel Aviv!“ Timp de cîteva zile, Porta s-a ascuns într-un loc sigur, la unul dintre prietenii săi. Dar mîngîna se strîngea continuu în jurul lui.

Între timp, însă, la Tel Aviv i se pregătea cu minuțiozitate fuga.

În noaptea de 12 iunie, Ben Porta s-a îmbrăcat în cel mai bun costum pe care-l avea; prietenii lui l-au stropit cu o jumătate de sticlă de alcool, apoi l-au ajutat pe „bețiv“ să coboare scările, după care l-au așezat pe bancheta din spate a unui taxi condus de un arab. Era un prieten sigur, dar, cu toate acestea, el nu știa nimic despre identitatea clientului său. După un sfert de oră, l-a lăsat pe o mică stradă din apropierea aeroportului din Bagdad.

Rămas singur, „bețivul“ și-a revenit. A sărit zidul, profitînd de întuneric, și a ajuns fără dificultate în apropierea pistelor de zbor. Era miezul nopții. La cîteva sute de metri de el, un avion uriaș tocmai terminase îmbarcarea pasagerilor și începuse să ruleze, lent, către capătul pistei, pentru a-și lua elan. Controlul aerian îi dăduse autorizația de decolare. Motoarele erau accelerate la maximum, și enorma pasăre argintie părea că-și va lua zborul imediat. Dar, deodată, aeronava frînă, pilotul aprinse reflectoarele din față și le îndreptă spre turnul de control, orbindu-i pe toți cei ce priveau în direcția lui.

Totul s-a petrecut fulgerător. Într-o secundă, ușa din spatele avionului s-a deschis și o funie a fost coborîtă la sol. Ben Porta a alergat cit a putut de repede, s-a agățat de coardă și, din cîteva mișcări, a ajuns gîfîind la bordul avionului. Coarda a dispărut, ușa avionului s-a închis, proiectoarele s-au stins. Avionul și-a luat elan și a decolat încet. Irakienii n-au remarcat nimic, nici măcar pasagerii aeronavei, preocupați în acele cîteva secunde de punerea centurilor de siguranță.

Cînd avionul a ajuns deasupra Bagdadului, cîteva persoane îl urmăreau de pe o terasă.

— Fiți atenți la semnalizare, a atras atenția una dintre ele.

Într-adevăr, becurile avionului semnalizau într-un anumit fel.

— Slavă Domnului ! au răsuflet cu toții, ușurați.
Semnalul anunța că : „Porta este în interior. Totul s-a desfășurat conform planului“.

★

Procese din Bagdad au avut loc la sfârșitul anului 1951. Principalii inculpați în primul proces au fost : Shalon Salah și Joseph Bazri, acuzați de a fi folosit „bombe și explozivi în scopul de a comite asasinat cu caracter politic“. Verdictul : moartea prin spânzurătoare.

În timpul celui de-al doilea proces, printre cei 21 de evrei acuzați pentru „apartenență la o organizație subversivă“ se afla și Tagger. El a fost condamnat la închisoare pe viață.

Tagger, Bazri și „Hindusul“ au revenit în boxa acuzării și în al treilea proces. Împreună cu vreo 20 de evrei și arabi, erau acuzați de activitate de spionaj în favoarea Israelului. Sentința : Bazri, condamnat din nou la spânzurătoare ; Tagger, tot la închisoare pe viață. „Hindusul“, posesor al unui pașaport britanic pe numele de Rodney, doar cinci ani închisoare. Zeci de alți evrei au fost, apoi, condamnați la lungi perioade de detenție.

La 19 ianuarie 1952, Joseph Bazri și Shalon Salah erau spânzurați în piața mare din Bagdad.

În schimb, „Hindusul“, alias Rodney, a fost unul dintre primii eliberați. Autoritățile irakiene au cedat în fața presiunilor puternice ale ambasadei Marii Britanii din Bagdad, care a intervenit în favoarea „supusului Majestății Sale“.

În 1956, altor 11 prizonieri li s-a redat libertatea. Numai Yehuda Tagger și încă doi evrei irakieni se mai aflau în închisoare. Pentru Tagger, viața în captivitate a constituit un coșmar îngrozitor, fiind supus la cele mai dure încercări morale și psihice. Totuși, el a continuat să-și păstreze încrederea în prieteni. Și, într-adevăr, aceștia nu-l uitaseră. Iser Harel s-a ocupat personal de caz, nepierzindu-și speranța de a-l obține eliberarea. El a avut grijă ca nici o rudă de-a lui Tagger să nu beneficieze de salariul său, care era depus într-un cont la bancă. „Într-o zi, Yehuda va reveni, își spunea Iser ferm convins, iar banii îi vor fi păstrați pînă atunci“.

Și iată că, după nouă ani de la arestare, serviciile secrete israeliene au reușit o lovitură de maestru, stabilind raporturi cu însuși generalul Kassem și negociind eliberarea agen-

tului lor. Înaintea eliberării sale, Tagger a fost convocat la vechiul palat regal din Bagdad. Escortat de mai mulți soldați, a pătruns într-un birou de lucru enorm, în spatele căruia se afla o figură binecunoscută : Kassem. Alături de el, comandantul șef al armatei și guvernatorul militar al Bagdadului.

Șeful irakian l-a examinat cu interes pe spionul israelian.

— Spune-mi, dacă va izbucni un război între Israel și Irak vei lupta împotriva noastră ?

— Cînd mă voi întoarce în patria mea, voi face tot ce este omenesc posibil pentru înțelegere și pace între Israel și statele arabe. Dacă va izbucni un război, voi lupta pentru Israel, așa cum cred că și dumneavoastră, ca militar, veți lupta pentru patria dumneavoastră.

Cîteva ore mai tîrziu, Tagger și-a luat zborul către Beirut și, după o scurtă escală în Cipru, a aterizat la Tel Aviv. Prietenii veniți pe aeroport se așteptau să vadă o umbră, o ființă zdrobită de torturi și umilințe. Mare le-a fost surpriza să-l revadă pe același Yehuda : jovial, plin de viață și cu un spirit strălucitor.

Grație unei forțe interioare excepționale, Yehuda Tagger reușise să treacă peste teribilele încercări la care fusese supus în cei zece ani de temniță petrecuți în închisorile irakiene.

Rețeaua Thomas

Ascensiunea lui Iser Harel marchează, în același timp, încheierea procesului de formare și organizare a serviciilor secrete israeliene.

„Comunitatea serviciilor secrete“ este definitivată între 1952—1953. Un regulament detaliat repartizează puterile, competențele și funcțiile între cele cinci organisme care o compun.

Primul organism — Mosad — este cel mai important, fiind însărcinat cu culegerea de informații din străinătate. Numele șefului Mosadului este un secret de stat, acesta aflându-se sub ordinele directe ale președintelui Consiliului.

Al doilea serviciu — Aman (Serviciul de informații militare) — este plasat sub ordinele comandantului șef al armatei și ministrului apărării. Are ca principală sarcină să analizeze totalitatea informațiilor militare și strategice care îi sunt furnizate de diversele ramuri ale serviciilor secrete, inclusiv de Mosad și Sin-Bet; el se ocupă, de asemenea, și de cercetări aprofundate în domeniul respectiv. Pe baza acestor analize și cercetări, Aman redactează rapoartele și aprecierile definitive ale „Comunității serviciilor secrete“. Aman este, în același timp, însărcinat să grupeze informațiile cu privire la dispozitivul trupeilor dușmani, despre posturile de comandă, statele-majore și unitățile lor combatante; el supraveghează mișcările diverselor esaloane ale forțelor adverse; stringe articole ce tratează probleme militare de interes pentru Israel; supraveghează, de asemenea, continuu, forțele operaționale ale dușmanului, amplasamentele acestora, intențiile lor imediate, căile și mijloacele de transport etc. Pentru a se achita de această sarcină, Aman recurge, printre altele, la informațiile furnizate de Mosad, precum și

la alte surse de informații. O altă misiune ultrasecretă cu care Aman este însărcinat, se referă la operațiunile speciale. Totodată, activitatea sa vizează securitatea internă în cadrul armatei, cenzura militară asupra presei, radioului, curierilor etc.

Serviciul de securitate — Sin-Bet — este al treilea serviciu secret din Israel. El are ca sarcină să asigure securitatea statului, să descopere și să lichideze mișcările clandestine și subversive, să organizeze contraspionajul, supraveghează mai ales focarele eventuale de spionaj, așa cum ar fi populația arabă, partidele politice, mediul diplomației străine, anumiți turiști și anumiți israelieni. Sin-Bet desfășoară o gamă întreagă de operațiuni de rutină, destinate să prevină acțiunile de subversiune sau de spionaj în interiorul țării, dar nu are dreptul de a se substitui poliției. Este plasat sub autoritatea ministrului apărării.

Al patrulea serviciu — Secția specială de poliție — completează acțiunile Sin-Betului pe plan operațional. Sarcina esențială a acestei secții constă în a ajuta Serviciul de securitate în arestarea și interogarea suspectilor, în expulzarea străinilor indezirabili și supravegherea celor veniți în vizită în țară. Secția este plasată sub autoritatea ministrului poliției.

Al cincilea serviciu — „Departamentul cercetării“ din Ministerul Afacerilor Externe — se ocupa cu „spionaj legal“: el grupează și analizează mai ales informațiile furnizate de diplomați și funcționari ai ministerului: rapoarte diplomatice, dări de seamă ale discuțiilor cu diplomați străini, articole extrase din presa mondială. Aceste analize, consacrate în esență țărilor arabe, sunt transmise ministrului afacerilor externe, de care depinde acest departament.

Aceasta era, deci, în linii mari, structura „Comunității serviciilor secrete“ la începutul anilor '50.

În februarie 1953, Iser Harel se afla în vârful piramidei. El conducea Mosadul și Sin-Betul, prezida comisia care controla serviciile secrete și se număra printre colaboratorii cei mai apropiați ai lui Ben Gurion. Domnea peste un regat puternic. Cu excepția Amanului, care se bucura de o independență limitată, ansamblul serviciilor secrete israeliene se afla în mâinile lui Iser.

Spionajul în țările arabe, care reprezintă sectorul de activitate cel mai delicat al serviciilor secrete israeliene, este înconjurat de un secret total, un subiect tabu, despre care

israelienii nu vorbesc deloc; singura sursă care furnizează informații, adesea deformate, eronate, despre acest subiect este presa arabă. Între anii 1960—1962, spre exemplu, ziarele din Cairo au publicat numeroase afaceri de spionaj în spatele cărora se vedea întotdeauna mina serviciilor israeliene. Mai mulți dintre spionii demascați au fost executați după procese scandaloase. Dar să lăsăm să vorbească coloanele ziarelor:

30 aprilie 1960: „Rețeaua cea mai periculoasă din istoria Egiptului a fost arestată; ea era condusă de un egiptean de origine americană”.

19 mai 1960: „Securitatea egipteană reușește să captureze șase rețele care acționau pentru Israel, una formată din israelieni fasciști, a doua din cetățeni olandezi, a treia din ofițeri din Armata aerului...”

19 aprilie 1962: „Arestarea unei tinere și frumoase greco-aiace duce la capturarea a două rețele de greci care spionau pentru sioniști”.

8 mai 1962: „Un spion german trădează o rețea de 15 agenți în solda Israelului”.

Și așa mai departe. Dintre toate, deosebit de interesantă este istoria lui Jacques-Leon Thomas, căreia presa egipteană i-a consacrat pagini întregi de descrieri dramatice, îngroșate cu o mare doză de imaginație orientală. Dar, chiar parcurgând acest voal tradițional de exagerări și de fantezii, apare o pasionantă istorie de spionaj.

Jacques-Leon Thomas s-a născut la Cairo. Părinții lui veneau din Armenia. Era un băiat drăguț, cu păr negru, des, cu zimbet fermecător, cu spirit viu. Inteligent, cultivat și stralucitor, vorbea perfect araba, engleza, franceza și germana. În 1956 avea 24 de ani. Cairo devenise prea mic pentru el și s-a hotărât să-și încerce norocul în altă parte. A petrecut câteva luni la Beirut, apoi s-a imbarcat pentru Europa, stabilindu-se în Germania, la Köln.

Împreună de doi ani a lucrat pentru diferite firme de export. Îi plăcea să se îmbrace bine și era fără egal în arta de a-și face prieteni. Își petrecea cu regularitate nopțile în baruri, localuri de noapte, discoteci. La începutul lui ianuarie 1958 a întâlnit într-un bar un tânăr încântător, „Emil”, care avea un puternic accent libanez. Cei doi au început o lungă conversație, caracteristică vârstei lor: bani, afaceri, ieșiri, mașini rapide, fete. S-au înțeles bine, s-au revăzut a doua zi, curând au devenit de nedespărțit. De câte ori ieșeau împre-

ună, Emil plătea întotdeauna, iar Jacques nu se jena. În trei luni Emil știa totul despre Jacques-Leon Thomas: situația financiară, povestea vieții, amorurile, chiar și opiniile politice. Jacques nu și-a ascuns niciodată aversiunea față de regimul lui Nasser din Egipt. Așa se face că în momentul în care Emil i-a propus amicului său să se întoarcă în Egipt și să creeze o rețea de spionaj pentru N.A.T.O., era dinainte sigur că răspunsul va fi pozitiv.

Într-adevăr, Jacques a acceptat. Prietenii lui Emil au închiriat un apartament în Köln, pe care l-au transformat într-o inedită școală de spionaj, cu un singur elev.

Persoane necunoscute l-au învățat cum să fotocopieze documente, cum să ascundă rolfilme în pasta de dinți, în cărți și cutii. La sfârșitul perioadei de antrenament, Jacques a semnat un contract cu noii lui stăpâni. Se angaja să plece la Cairo pentru „a obține informații politice, economice și militare despre Egipt”. Emil i-a remis un bilet de avion și, la 5 iunie 1958, Jacques-Leon Thomas debarca la Cairo.

N-a trecut mult timp și oamenii lui de legătură din Europa au început să primească rapoarte consistente, pe care le expedia prin intermediul unei dansatoare și prin alți mesageri. Curând, a recrutat și primul său agent. Era un prieten din copilărie, Mohammed Hassan, angajat civil în artileria egipteană. Jacques i-a oferit un salariu lunar de o sută de dolari și i-a promis prime speciale pentru fiecare informație de valoare, ca și un preț fix pentru fiecare document secret fotografiat. De asemenea, l-a învățat pe Hassan să obțină date despre ofițerii din bază, detalii tehnice privind noile arme, precum și metodele de pregătire a armatei egiptene.

Hassan s-a pus pe treabă. În fiecare zi, după plecarea celorlalți angajați, el trecea din birou în birou, aduna toate documentele pe care le găsea, le fotocopia și le repunea la locul lor. Salariul îi creștea cu o rapiditate vertiginoasă. La sfârșitul lui 1960 veniturile sale ca spion depășeau de zece ori salariul oficial. Îi furniza lui Jacques Thomas manuale militare confidentiale, hărți cu amplasarea bazelor militare secrete și multe alte minunății de acest gen.

În august 1958, la invitația șefilor săi, Jacques s-a întors în Germania. La Köln a fost primit de Emil, care l-a felicitat călduros. I-a dat o primă de o mie de dolari, recompensă pentru recrutarea lui Mohammed Hassan, iar într-un plic separat o altă primă, destinată lui Hassan însuși.

În sfârșit, Emil și-a informat prietenul că salariul lunar i s-a ridicat la 300 de dolari.

Jacques Thomas făcuse dovada calităților sale. Merita să se ocupe mai serios de el. Într-adevăr, „prietenii” lui erau gata să-i perfecționeze pregătirea. Emil i-a prezentat lui Jacques un tânăr necunoscut. „Mă numesc Albert, i-a spus acesta, sint înalt functionar al N.A.T.O. și mă ocup în mod deosebit de Orientul Mijlociu”. Albert și Jacques s-au închis într-o cameră goală, deasupra unui bar de pe strada Rudolf din Köln. Cu multă răbdare, Albert l-a antrenat pe Thomas să folosească cernețuri simpatice, să descifreze mesaje codificate ascunse în scrisori și documente inofensive. Într-o zi i-a oferit un aparat de fotografiat „Retina”, pentru sarcini de serviciu. Jacques nu s-a înapoiat singur la Cairo. În Köln cunoscuse o încântătoare fată, o nemețică blondă, Cathie Bendoff. Era funcționară în cadrul unei agenții de asigurări. Tânărul s-a îndrăgostit nebunește de ea, a cerut-o în căsătorie și a adus-o în mare triumf în Egipt.

Secretul preocupărilor sale nu putea fi ținut prea mult timp; în curând, Cathie a devenit complicea soțului său, trecind să îndeplinească pentru el mai multe misiuni, mai ales pentru transmiterea scrisorilor și documentelor.

Rețeaua lui Thomas continua să se mărească. Ultimul recrutat era un armean, Jacob Tanalian, fotograf de me-serie. Acesta se angajase să fotografieze sutele de docu-mente pe care Mohammed Hassan le furniza cu o regulari-tate exemplară, fiind plătit cu luna.

Încurajat, Jacques Thomas s-a înscris ca exportator la Camera de Comerț. A pus pe picioare o societate dinamică, care trimitea în străinătate „obiecte de artă” și „amintiri din Cairo”. În curtea spațioasei sale case din Garden-City se în-grămădeau lăzi pline cu suveniruri destinate exportului. Prin-tre aceste amintiri se puteau remarca adesea niște mese orientale, acoperite cu mozaic. În picioarele lungi și subțiri ale acestora, Thomas și bătrînul lui tată introduceau micro-filmele destinate Centralei.

Cu o rapiditate uimitoare, Jacques Thomas a reușit să lege relații strînse cu mai mulți demnitari ai regimului și armatei. A conceput numeroase operațiuni originale, ce adu-ceau o recoltă abundentă de prețioase informații. Se pare că în numai cîteva luni, Thomas devenise cel mai bun spion străin care opera în Egipt. Împreună cu soția sa și cu Mo-hammed Hassan plecau adesea în „călătorii de agrement” în

zona Canalului de Suez, fotografiind instalațiile și bazele mi-litare, notînd pe hărți detaliate dispunerea diverselor unități ale armatei, hărți ce apoi erau fotocopiate, microfilmele luînd drumul Europei.

În acest stadiu, Thomas a înțeles deja că adevăratul său patron nu este N.A.T.O., ci Israelul. Ciudat, dar asta nu l-a deranjat. Dimpotrivă, el s-a dedicat misiunii sale cu mai mult zel.

Sub pretextul că vrea să-și viziteze socrii, Jacques și Cathie au plecat din nou în Germania.

„Mă numesc John, s-a prezentat necunoscutul întîlnit de Jacques la Köln, și sint șeful ramurii Serviciului de in-formații israeliene care se ocupă de Orientul Mijlociu și de Europa Occidentală”.

John i-a arătat că Israelul se interesează de toate infor-mațiile ce proveneau din Egipt. Chiar și de zvonurile care circulau, de starea de spirit națională, de atitudinea opiniei publice. „Avem nevoie de astfel de date pentru emisiunile postului de radio „Vocea Israelului” în arabă”, i-a explicat el.

S-a întors singur la Cairo, intrucît soția lui, blondă Cathie, fusese trimisă de israelieni la Amsterdam pentru a urma un curs de transmisiuni radio și a fi inițiată în coduri și cifruri. Cartea de codificare pe care a primit-o la ajunul plecării spre Cairo era un roman de Pearl Buck.

Cîteva zile după reîntoarcerea lui Cathie la Cairo, isra-eliienii au făcut să-i parvină un emițător-receptor perfecțio-nat. În zile fixate, la 7 dimineața, Cathie intra în legătură directă cu Israelul pentru a transmite informații urgente sau a primi instrucțiuni. De multe ori ea reușea să informeze Israelul despre proclamarea stării de alertă în Egipt, la cîteva minute doar după darea ordinului. Mohammed Hassan se ocupa ca asemenea știri importante să ajungă de îndată la domiciliul lui Jacques.

În 1960, rețeaua Thomas atingea apogeul. Mese și alte suveniruri înțesate cu microfilme plecau cu regularitate către Europa. Datorită aparatului radio, legătura cu Centrala de-venise permanentă. În asemenea condiții, cuplului Thomas i s-a mărit din nou salariul. Banii ajungeau la Cairo prin intermediul unei bănci belgiene, sub forma unui „ajutor tri-mis de părinții Cathiei din Germania”.

Rețelei nu-i lipsea echipamentul necesar. Ea dispunea de cinci aparate de fotografiat; o valiză cu fund dublu; o mașină de ras electrică cu un compartiment secret destinat

disponerii unor microfilme sau benzi subțiri de hirtie; o brichetă găurită, care servea în același timp transportului microfilmelor, cit și ca emițător-receptor perfecționat. În sala de baie din apartamentul lui Thomas se mai găsea o ascunzătoare ce conținea sticlute cu cerneală simpatică și diferite instrumente de descifrare a mesajelor secrete.

Si iată că, într-o zi, Cathie a captat un mesaj deosebit din Israel: i se cerea lui Thomas să găsească un ofițer egiptean care să poată fi recrutat de rețea. Cererea era însoțită de un avertisment: sub nici o formă, Jacques nu trebuia să intre în contact cu candidatul și să încerce să și-l apropie înainte de a fi transmis toate detaliile despre el în Israel și de a fi obținut, apoi, libertate de acțiune. Dar Thomas gîndea altfel. Începuse să sufere și el de aceea periculoasă boală care trimisese atîți spioni la spinzurătoare: o exagerată încredere în forțele sale.

Sfîrșit de iulie 1960. Căpitanul egiptean creștin Abib Hanna Carolos se hotărăște să se căsătorească. După o frumoasă ceremonie, își duce soția la un fotograf, pentru a imortaliza fericitul eveniment.

Fotograful nu este altul decît armeanul Tanalian, care dă fuga, cu sufletul la gură, la Jacques Thomas și-i spune:

— Am găsit omul care ne trebuie.

Jacques ascultă cu interes relatarea fotografului și și încurajează subordonatul să stabilească raporturi amicale cu ofițerul. Un timp, cei doi îl exploatează pe Carolos ca pe o „sursă nevinovată“, smulgîndu-i informații fără ca acesta să-și dea seama.

Dar ambițiosul Thomas nu se mulțumește cu atît.

La legătura cu ofițerul, dă cărțile pe față, și-i propune să coopereze cu el „pentru binele Egiptului“.

— Sint de acord, spune Carolos, după un scurt moment de gîndire.

Dar, odată plecat, se duce direct la Centrala poliției secrete din Cairo și raportează în detaliu conversația cu Thomas. Este ascultat și i se dau ordine: trebuie să devină un agent dublu. Va coopera cu rețeaua și îi va furniza informațiile ce îi vor fi date de serviciul secret egiptean. Va face totul ca să se bucure de încrederea noilor patroni și să afle, astfel, toate secretele organizației lor.

Abib Carolos nu întîrzie să-și asigure un loc de frunte în rețeaua israeliană. În scurt timp, el devine o sursă inepui-

zabilă de informații, dintre care multe sînt autentice. Thomas îl asfixiază, pur și simplu, cu întrebări. Îi cere amănunte privind structura, organizarea și amplasarea unităților de infanterie, blindate, marină, artilerie, despre metodele de pregătire, despre modificările aduse în armata egipteană, i se propune chiar să meargă în Siria (care făcea parte din Republica Arabă Unită în acea epocă) și să culeagă de acolo informații privind armata siriană. „Dacă un document provine de acolo, îi spune Thomas, sînt gata să vă plătesc zece mii de lire egiptene“. Mai mult, Carolos este avizat că serviciile secrete israeliene oferă un milion de lire oricărui pilot egiptean care va dezerta și va ateriza cu aparatul în Cipru sau în Israel. Totodată, Thomas și Tanalian îl învață pe Abib Carolos arta fotografierii cu un aparat minuscule. Salariul lui este fixat la 350 de dolari pe lună.

Devenit „omul rețelei“, Abib află cu ușurință secretele acesteia, numele membrilor săi, amplasamentul ascunzătorilor etc. Află chiar că israelienii îi trimit lui Thomas instrucțiuni cifrate în tablete de ciocolată, expediate prin poștă „din partea familiei din Germania“. Serviciile egiptene sînt foarte mulțumite: omul lor își face datoria pe deplin.

Decembrie 1960. După cinci luni de joc dublu, egiptenii hotărăsc că a sosit timpul lichidării rețelei. Dar și Jacques Thomas începuse să simtă că pămîntul îi fuge de sub picioare. În consecință, face rost de un pașaport fals și își pregătește fuga. În ajunul Crăciunului, Cathie reușește să dea joace supravegherea egiptenilor și să plece în Germania „pentru a-și petrece sărbătorile împreună cu familia“. Din Germania ea îi trimite soțului o „telegramă cu urările de Anul nou“, care în realitate era un mesaj desperat de salvare.

Dar este prea tîrziu. În noaptea de 6 ianuarie 1961, Jacques Thomas și ceilalți membri ai rețelei sînt arestați. Anchetarea lor în localurile poliției secrete durează 1 500 de ore. În mesele ambalate pentru a fi expediate în Europa, ridicate de la domiciliul său, sînt descoperite mii de microfilme, reprezentînd fotocopii de pe 5 000 de documente. Thomas nu încearcă să se dezvinovățească. El declară poliției: „Nu regret nimic. Dacă ar fi să o iau de la capăt, aș face la fel“.

Jacques-Leon Thomas, Jacob Tanalian și Mohammed Hassan au fost condamnați la moarte în iulie 1961. Au fost spînzurați la Cairo, la 20 decembrie 1962.

Joc periculos

Intr-o noapte din luna aprilie 1950, liniștea deplină ce domnea în mica sinagogă din cartierul extremiștilor religioși din Ierusalim a fost întreruptă de zgomotul unor pași. Trei tineri, îmbrăcați în tradiționalul caftan negru, având pe cap palării, așa cum purtau toți fanaticii și extremiștii, își creau drum în întuneric, printre băncile de rugăciune. Într-un capăt al sălii ardea o luminare ce lumina o masă pe care se afla un sul de hirtie. În spatele acesteia se distingeau cu greu câțiva indivizi ce stăteau nemișcați. Deodată s-a auzit o voce:

— Cine este candidatul?

— Eu, a răspuns un tânăr aflat în grupul noilor veniți.

— Te-ai hotărât să ni te alături?

— Da!

Vocea psalmodică a continuat, ca și cum ar fi spus o rugăciune:

— Află că drumul nostru este lung, dificil, presărat cu obstacole. Ți se vor cere sacrificii fără număr, dacă te-ai hotărât să pășești pe acest drum, pentru atingerea țelului suprem și sacru. Intri astăzi într-o organizație fanatică, al cărei scop este să impună statului și națiunii legile sfinte ale religiei, prin toate mijloacele! Chiar și prin violență! Și acum, repetă după mine: Doamne, jur să-i urăsc...

După ce candidatul a depus jurământul, a urmat un lung moment de liniște, apoi s-a auzit o altă voce gravă:

— Începînd din acest moment, ești soldat al unei armate care luptă pentru a face totul ca Legea Domnului să fie respectată, pentru a o răspîndi și a o face să domnească!

Ceremonia a luat sfîrșit. Un nou membru aderase la „Uniunea fanaticilor”.

„Uniunea fanaticilor” fusese întemeiată în anul Domnului 5710 (1950), cînd cinci tineri ortodocși s-au întîlnit la Ierusalim, hotărînd fondarea unei organizații secrete, cu scopul de a impune statului legile religiei, prin toate mijloacele posibile. Șefii acestui nucleu se numeau: Rider, Rephonei, Eliahon. Mai înainte făcuseră parte din fracțiunea religioasă extremistă a grupului „Stern”. Dezgustați de modul de viață păcătos din mediile laice, intenționau să apere religia recurgînd la lupta clandestină.

În cîteva luni au reușit să recruteze zeci de membri, în cea mai mare parte elevi ai școlilor talmudice și membri ai mișcărilor religioase de tineret. Organizația a fost împărțită în celule de cîte cinci membri, fiecare avînd un comandant. „Fanaticii” și-au luat nume conspirative, respectînd cu strictețe regulile activității clandestine. Organizația dispunea, în același timp, și de celula tinăra „Judith”, care primise sarcina să culeagă informații.

Acești tineri religioși au reușit să-și procure exploziv, să fure arme dintr-o tabără militară aflată la Ierusalim, să fabrice bombe incendiare. Grupele de „comando” se antrenau într-o pădure din apropierea cartierului lor general — o casă de tineret situată lângă spitalul Saint-John. „Spatele” organizației era destul de solid, aceasta beneficiînd de sprijinul material și moral al unor lideri notorii ai comunității religioase.

În noaptea de 18 ianuarie 1951, locuitorii din nordul Ierusalimului au fost treziți de un val de explozii și incendii. „Fanaticii” aruncaseră în aer opt mașini ai căror proprietari încălcaseră unele norme religioase în zilele de sabbat. Pentru a deruta, sabotorii lăsaseră la locul faptei urme ce purtau semnătura „Netoure-Karta”, respectiv a unei secte religioase ultraortodoxe, ostilă sionismului și statului Israelian.

Peste două săptămîni, au fost incendiate alte 12 mașini și o măcelărie din centrul orașului, care vindea carne „ne-curată”.

A urmat un atentat cu bombe la restaurantul „Exprese” din strada Roi David. În cele din urmă, s-a hotărît să se dea o mare lovitură, printr-un atentat spectaculos. Obiectivul: Adunarea Națională. Data: 14 mai 1951.

Pentru ședința din acea zi, Knesetul își propusese să discute un proiect de lege privind încorporarea tinerelor fete religioase în armată, proiect ce determinase un adevărat val de proteste și de amenințări din partea populației ortodoxe.

În ajunul dezbaterilor, în Ierusalim domnea o atmosferă încordată.

În după-amiaza zilei de 14 mai, un numeros public se îndrepta către sală. Printre ei, foarte mulți ortodocși, bărboși, cu pălării cu boruri mari. Cei citiva „fanatici” amestecați cu aceștia n-au trezit, desigur, nici o bănuială. Planul lor, pregătit din timp, repetat moment cu moment, fusese demarat. În afara sălii, un bărbos, pe nume Wormster, se plimba calm în preajma transformatorului ce alimenta Knesetul cu curent electric. Se prefăcea că se uită la cer, dar, de fapt, supraveghea anumite ferestre ale somptuoasei clădiri a Adunării Naționale. În clipa în care unul din prietenii săi, Rephonei, avea să-i facă semn, trebuia să alerge spre ușa blindată a transformatorului, să sfărâme lacătul cu o bară metalică, să pătrundă și să întrerupă curentul electric. „Fanaticii” din sală urmau să se ocupe de rest. În primul rând al sălii, chiar pe centru, luase loc cel destinat să arunce bomba ce se afla în buzunarul pardesiului său, o bombă rudimentară, confecționată dintr-un exploziv și o cutie de tutun. El îl urmărea atent pe Rephonei, care comanda întreaga acțiune. Acesta, foarte calm, stătea lângă fereastră, așteptând momentul prielnic pentru a-i comanda lui Wormster întreruperea curentului. Atunci, profitându-se de întuneric și confuzie, bomba trebuia aruncată către centrul hemiciclului.

Este ora 19. Președintele adunării, un bărbat de statură mică, cu o înfățișare gravă și o mustață impozantă, ia loc la tribuna, apoi ridică ciocanul pentru a da semnalul de începere a lucrărilor...

„Mina celui cu bomba se încleștează pe cutia grea din buzunar: Rephonei scoate lanterna: jos, Wormster nu scapă din ochi fereastră unde se desenează silueta prietenului său. Toți trei își țin parcă respirația. În câteva minute, ordinul va fi dat. Președintele izbește cu ciocanul în masă...”

În acea dimineață, președintele Adunării Naționale a rămas surprins de vizita neașteptată a lui Iser Harel. Acesta nu-l prea agrea pe șeful serviciilor secrete.

— Serviciile noastre, i-a spus Iser, au descoperit o organizație clandestină, extremistă, religioasă, hotărâtă să nu dea înapoi de la nici un mijloc pentru a împiedica adoptarea Legii privind recrutarea tinerelor fete religioase. Sin-Betul a reușit să strecoare informatori în rîndul mișcării respective,

fiind la curent cu toate proiectele lor. Astăzi, citiva dintre șefii lor se pregătesc să intre în Kneset. De îndată ce va începe votarea, vor întrerupe curentul electric și unul dintre ei va arunca o bombă în sală.

— Ce intenționați să faceți? l-a întrebat președintele, stupefiat.

— Îi vom aresta înainte de a arunca proiectilul, a răspuns Iser. Îmi iau toată răspunderea asupra acestui fapt. Pentru mine este foarte important să-l prind în flagrant. Este singurul mijloc de a da o lovitură mortală acestei organizații clandestine.

— Cum veți proceda? Neliniștea președintelui nu conținea să crească.

— Îl știu pe cel care va purta bomba. Încă de la intrarea sa în Parlament, voi lua măsuri să fie încadrat de mai mulți oameni de-al mei, fără ca el să observe. La momentul oportun, îl vom înhăța. Dar trebuie arestat în interiorul Knesetului și cu bomba asupra lui.

Președintele devenea tot mai nervos.

— N-ar fi mai bine să suspendăm ședința?

— Nu, o asemenea măsură ar pune în pericol Knesetul. Membrii „Uniunii fanaticilor” vor încerca cu siguranță să reediteze această acțiune și, în acest caz, nimeni nu poate garanta că Sin-Betul va afla la timp.

Președintele a admis logica spuselor lui Harel. S-a convenit ca el să prezideze ședința ca și cum n-ar fi știut nimic. Iser i-a cerut să dea dispozițiile necesare personalului, pentru ca agenții Sin-Betului să poată intra în clădire și să pregătească capcana.

Acțiunea decurgea normal. Agenții Sin-Betului operaseră discret și eficace. La ora stabilită toți se aflau pe poziții. Unii îl supravegheau pe Wormster, în apropierea transformatorului, citiva se aflau în apropierea celui cu bomba, iar alții îl încadrau pe Rephonei lângă fereastră. Nici un amănunt nu fusese neglijat...

Ședința este deschisă și lucrările încep. Acum președintele trebuie să-și joace rolul. Toate privirile se îndreaptă către el. Acesta începe să vorbească, dar dă vădite semne de nervozitate. În același timp, din sală se fac auzite cuvinte de protest. Sînt religioși care nu au nici o legătură cu complotul, dar care au venit să protesteze împotriva legii „infame”. Pre-

ședintele cedează: în grabă, el dă o lovitură de ciocan și anunță ridicarea ședinței.

Iser este furios la culme. Totul fusese pregătit atît de minuțios! Oamenii lui îl încercuiseră pe cel cu bomba, gata să se arunce asupra lui. Încă citeva clipe și pumnul său s-ar fi abătut asupra organizației, pentru a o sfărîma. Dar președintele, cuprins de panică, făcuse să eșueze întregul plan. Întrucît nu reușise să-i surprindă în flagrant, hotărăște să recurgă la metode convenționale.

În aceeași seară, executînd instrucțiunile Sin-Betului, poliția descindea și făcea percheziții în mai multe locuințe ale organizației clandestine. În zori puteau fi numărate peste 50 de persoane arestate, de la care se adunau documente, arme și exploziv. Bomba destinată să explodeze în Kneset a fost găsită la Wormster. La Spitalul Saint-John au fost reperate mai multe ascunzători. Hirtiile descoperite nu lăsau nici o îndoială asupra naturii și amplitudinii mișcării „Uniunea fanaticilor”. A doua zi, toți membrii organizației se aflau după gratii. Dar numai cei patru șefi au fost judecați și condamnați la pedepse cu închisoare, dealtfel destul de lejere, de la șase luni la un an. Încă o dată Sin-Betul recomandase să nu se aplice pedepse severe, rămînînd fidel tradiției sale, potrivit căreia important este să nu distrugi viața oamenilor, mai ales a unor tineri, ci să desființezi organizațiile clandestine și să-i determini pe membrii lor să renunțe la gustul unor activități subversive.

Dramă în trei acte

Căpitanul Hassan El Manadin era ofițer în Secția specială a poliției din Alexandria. Pe 26 iulie 1954, seara, se afla de serviciu în fața cinematografului „Rio”. În felul ei, era o misiune puțin obișnuită, în general atribuțiile sale de serviciu neobligîndu-l să patruleze prin fața unor locuri de amuzament. Dar, citeva săptămîni la rînd, avuseseră loc mai multe acte de sabotaj a căror țintă fuseseră cinematografele și alte stabilimente din Alexandria și Cairo. Mai multe bombe de fabricație artizanală explodaseră în asemenea locuri, cauzînd pagube și semănînd panică. Din fericire, fără victime. Nimeni nu știa pe seama cui să pună aceste atentate. Tinărul regim al colonelului Nasser se bucura, la numai un an de la lovitură de stat, de o mare popularitate. În același timp, el avea și dușmani feroci, în special în cadrul organizației secrete „Frații musulmani”, care număra citeva zeci de mii de membri fanatici. Poate că și acum era mîna acestora, avîndu-se în vedere faptul că se aflau în ziua sărbătoririi revoluției.

Hassan El Manadin nu-l remarcase pe tinărul cu înfățișare de european, îmbrăcat în pantaloni albi strălucitori și cămașă de vară, ce se grăbea, împreună cu mulțimea de oameni, să intre în cinematograf. Deodată, a izbucnit panica. Tinărul în cauză s-a aruncat la pămînt, zvîrcolindu-se de durere și scoțînd țipete sfișietoare. Hainele îi luaseră foc. El Manadin a fost primul ce s-a oferit să-l ajute. Prin citeva mișcări rapide i-a smuls haina cuprinsă de foc. Din buzunarul ei a scos o bombă artizanală din care mai ieșea încă o diră de fum.

Tinărul se numea Philippe Nathanson, era evreu și avea 19 ani. Arestarea lui, în acea seară de vară, în Alexandria, a declanșat cel mai mare scandal pe care l-a cunoscut istoria secretă a Israelului.

Afacerea debutase cu trei ani mai devreme, pe la jumătatea anului 1951. Pe aeroportul din Cairo debarca atunci noul reprezentant comercial al unei mari societăți engleze de aparatură electronică. Era posesorul unui pașaport pe numele John Darling. De fapt, îl chema Abraham și era unul dintre cei mai buni ofițeri ai serviciului de informații al Israelului.

A doua zi, acesta s-a prezentat la domiciliul doctorului Victor Saadi, evreu și sionist convins, aflat în fruntea unei mici organizații clandestine, numită „Adunarea”, care-și propusese două obiective principale: spionajul și emigrarea clandestină a evreilor egipteni în Israel. John Darling l-a pus pe Saadi în temă cu scopul misiunii sale: crearea unei rețele clandestine, destinate să execute, în caz de război, operațiuni speciale asupra obiectivelor strategice aflate în spatele frontului inamic. Victor Saadi a trecut sub ordinele lui. În cursul lunilor următoare, doctorul a recrutat tineri evrei, din familiile bine situate, care acționau în mișcări sioniste de tineret. Darling repartizându-i în două celule, una la Cairo și alta la Alexandria. Comandanții celulelor erau: un profesor din Alexandria, Samuel Azar, și doctorul Moshe Marzouk, medic la spitalul evreiesc din Cairo. Darling și Saadi au hotărât ca legătura dintre aceste celule să fie ținută prin intermediul unei tinere magnifice, Victorine Ninio, studiată de ei timp îndelungat. Frumoasă, inteligentă, plină de farmec, Victorine era campioana clubului „Hello-Lido” din Cairo, celebru în Egipt pentru recordurile sale în materie de natație și atletism. Tinăra a primit numele conspirativ „Marcelle”. În 1952—1953, conform instrucțiunilor Tel Avivului, mai mulți tineri, membri ai rețelei, au plecat în vacanță în Franța. Acolo s-au imbarcat pe un vapor israelian, care a pus capul compass spre Haifa. Imediat după debarcare, ei au fost trimiși la „Școala de informații a armatei israeliene”. Într-o clădire aparent părăsită din Jaffa, tinerii agenți au efectuat antrenamente, sub comanda unor ofițeri israelieni, în domeniul explozivilor și al cernelurilor invizibile, au fost învățați să cifreze, să lucreze cu emițătoare-receptoare minuscule, au fost inițiați în tehnica fotografierii. La sfârșitul

anului 1953, tot prin Franța, ei s-au înapoiat în Egipt. Instrucțiunile le primeau prin neînsemnate cărți poștale trimise din Europa de „Marcelle”. Introduse într-o soluție chimică, pe acestea apăreau, printre rindurile textului vizibil, fraze scrise cu cerneală simpatică. Șefii rețelei au primit însărcinarea să execute o serie de misiuni: să cumpere din farmacii substanțe chimice în vederea preparării de explozivi și să pună pe picioare un atelier secret, în scopul fabricării acestora; să întocmească o listă cu obiective, în vederea unor eventuale operațiuni de sabotaj. În scurt timp, au fost dotați și cu mijloace de comunicații perfecționate. John Darling a primit un emițător-receptor pentru a ține legătura cu Centrala din Tel Aviv.

Totuși, rețeaua se afla încă la început. Era destul de rudimentar organizată, incapabilă să execute misiuni de amploare; cu o nepăsare copilărească, membrii ei ignorau regulile rigide ale muncii conspirative și ale compartimentării, purtau asupra lor documente, fotografii și alte materiale compromițătoare. Era evident că cei ce îi formaseră nu-și dăduseră prea mult silința. Nefiind capabilă să execute încă misiuni imediate, rețeaua era păstrată la rece, pentru eventualitatea unui război între Egipt și Israel. Se considera că până atunci exista suficient timp pentru a fi perfecționată. Și, deodată, în anul 1954, un eveniment a răsturnat complet datele problemei.

★

Încă de la începutul anului, situația din Israel se degradase în mod sensibil. La frontierele sale se succedau incidente singeroase. Puterile occidentale refuzau să-i furnizeze armament, iar noul ministru cu afacerile externe american, John Foster Dulles, abandonase atitudinea simpatizantă a predecesorilor săi, propovăduind „neutralitatea americană” în conflictul din Orientul Mijlociu. În Egipt, venise la putere omul forte, colonelul Nasser. Aceste schimbări nu îngrijorau, totuși, prea mult Israelul. Desigur, era de înțeles că Nasser va deveni principalul adversar în Orientul Mijlociu. Dar la Ierusalim se exprima increderea în prezența militară a Marii Britanii în Egipt, prezență care avea fără îndoială o influență moderatoare asupra conducătorilor acestuia. Atita timp cât englezii se aflau acolo, grupați în bazele din zona Canalului Suez, ei apăreau drept țapi ispășitori în fața maselor.

La sfârșitul primăverii lui 1951, telegramele cifrate sosite de la Londra au adus vești alarmante. Se părea că sub presiunea guvernului egiptean, presiune însoțită de o puternică campanie teroristă, și cu acordul S.U.A., Anglia va abandona Suezul și va evacua Egiptul. În acest scop, se și încheiase un acord de garantare a soartei bazelor militare și bunurilor britanicilor de pe teritoriul egiptean. Aceste știri au cauzat o mare consternare în Israel. Fără prezența englezilor, precarul echilibru de forțe din Orientul Mijlociu se rupea și un nou război cu Egiptul era pe deplin previzibil. Totuși, proiectul de evacuare a Canalului Suez suscita numeroase obiecțiuni chiar în sinul partidului lui Churchill. Pornind de la aceste opoziții, unele cercuri din Israel se lăsau subjugate de ideea că mai existau, totuși, speranțe. Marea Britanie putea fi determinată să rămână în Egipt. Dar cum? Mai târziu, scriitorul Ben Dan va afirma despre această problemă: „A intrat în acțiune, atunci, ministrul apărării, domnul Phinhas Lavon, în vîrstă de 50 de ani. Acțiunea ce se punea la cale avea drept țintă Egiptul. Gîndit la Tel Aviv, condus de șeful Serviciului de informații al armatei, colonelul Benjamin Gibli, planul prevedea comiterea unor acte de sabotaj în Egipt. Era un plan machiavelic, vizînd distrugerea bunurilor americane și britanice aflate în Egipt, mai ales la Cairo, amenințînd viețile și interesele britanicilor și americanilor. Dacă această mașinațiune era pusă pe seama egiptenilor, indignarea publică din Marea Britanie și S.U.A. putea determina o schimbare în orientarea politică a acestor state. Ea urma să demonstreze, în fapt, incapacitatea Egiptului de a se autoguverna, Occidentul fiind nevoit, în acest caz, să-și mențină forțele sale în zonă. Acest plan terorist și irațional a fost pus în aplicare, fără ca guvernul să aibă cunoștință de el, avîndu-l la origine pe ministrul apărării“.

Misiunea de executare a planului „Egipt“ a fost încredințată rețelelor de la Cairo și Alexandria. Așa cum s-a arătat, acestea nu erau însă pregătite pentru o asemenea acțiune. De cîteva săptămîni, ele aveau un nou comandant: „Robert“, un tînăr israelian simpatic, cu părul blond și ochii albaștri, posesorul unui pașaport german, pe nume Paul Frank, trecînd drept reprezentantul unei importante firme germane de aparataj electric. Cu puțin timp înaintea lui, sosise în Egipt un alt israelian, Max Bennett, infiltrat la Cairo ca reprezentant al unei firme germane specializată în proteze pentru mutilații de război. Bennett nu avea nici o

legătură cu rețelele lui „Robert“ și John Darling. El se afla într-o simplă misiune de spionaj, reușind să-și creeze legături apropiate cu ofițeri superiori din armata egipteană, printre care chiar cu generalul Neguib. La începutul lunii mai 1954, „Robert“ a fost convocat de urgență în Europa. I s-a ordonat să dea semnalul începerii actelor de sabotaj asupra obiectivelor egiptene, britanice și americane, deja stabilite, aflate la Cairo și Alexandria. O lună mai târziu oamenii lui au trecut la acțiuni. La 2 iulie, bombe rudimentare au explodat în localul poștei și în biroul unei consignații din cartierul El Ramal din Alexandria. Pagubele au fost neînsemnate: doar un început de incendiu și puțin fum. Zece zile după aceea, atentate similare au avut loc la Birourile americane de informații din Cairo și Alexandria, ca și la ambasada și consulatele acestei țări din cele două orașe. Și de data aceasta, efectele au fost minore, „miniincendiile“ declanșate fiind stinse cu ușurință de pompieri.

La 15 iulie 1954, Agenția de presă arabă relatea pentru prima dată despre „valul“ de atentate din Egipt. La 16 iulie 1954, informația era reprodusă și de cotidianul israelian „Haaretz“. În zilele ce au urmat, lui „Robert“ i-au fost transmise instrucțiuni pentru atacarea unor noi obiective. La 26 iulie, ziua aniversării revoluției, rețeaua sa a declanșat simultan operațiuni împotriva a cinci obiective: două cinematografe din Cairo, două cinematografe din Alexandria și sala de bagaje din gara centrală a capitalei egiptene. Din cele cinci bombe folosite, patru nu au explodat. În schimb, a cincea a fost prea grăbită, autoaprinzîndu-se în holul cinematografului „Rio“, în buzunarul lui Philippe Nathanson.

Odată cu Nathanson, a sărit în aer întreaga rețea. În urma descinderii la domiciliul acestuia, poliția a găsit documente, exploziv și fotografii, printre care și cea a lui Victor Saadi. Arestat, ultimul a mărturisit că a participat la fabricarea și experimentarea bombelor. Agenții egipteni au descoperit la el, disimulat între paginile unei cărți, un emițător miniaturizat. Mergîndu-se pe fir, un alt emițător a fost găsit într-un bidon de ulei în mașina doctorului Moshe Marzouk.

Unul după altul, membrii rețelei au fost capturați. „Marcelle“ fiind arestată pe malul mării, unde se afla în vacanță. Verificarea contactelor ei anterioare au condus serviciile egiptene către singurul agent israelian care nu avu-
sesse nici o legătură cu rețeaua și care acționa solitar: Max Bennett. John Darling a scăpat ușor, părăsind Egiptul în

grabă. Curios, totuși, că Paul Frank, alias „Robert“ nu și-a făcut nici un fel de griji, deși toate firele duceau la el. El și-a lichidat afacerile calm, și-a vândut mașina și s-a imbarcat pentru Europa.

Unul din apartamentele secrete de la Cairo, ce servea pentru întruniri, fusese închiriat de un tânăr evreu egiptean. Arestat și interogată de polițiști, el a reușit să-i convingă de nevinovăția sa, fapt pentru care a fost eliberat. Se numea Eli Cohen. După 11 ani, acesta va fi spânzurat la Damasc, pentru activitate de spionaj, și va deveni cel mai celebru dintre agenții secreți israelieni.

La 26 iulie, poliția egipteană deținea 11 prizonieri israelieni. Ziarele anunțau cu titluri mari despre capturarea unei „rețele sioniste“ ce încercase să incendieze mai multe cinematografe, fiind suspectată, în același timp, de săvârșirea mai multor atentate împotriva unor instituții americane și britanice.

La Tel Aviv, șefii planului „Egipt“ au aflat din ziare că operațiunile lor se soldaseră cu un fiasco. Primul act al dramei se apropia de sfârșit.

Moshe Saret, primul ministru al Israelului, era pur și simplu uluit. La început, când a aflat despre aceste știri, a calificat acuzațiile egiptenilor ca pe niște josnice calomnii, ce aveau drept scop să lovească în evreii din Egipt. Apoi, a fost informat discret că știrile erau întemeiate. Uluit, el a cerut explicații. Cei ce plănuseră aceste acțiuni au început să se acuze reciproc, neavând nici unul curajul să-și asume responsabilitatea atentatelor. La 11 decembrie 1954, în fața Tribunalului militar din Cairo s-a deschis procesul „spionilor sioniști“. În ajun, un evreu egiptean, pe nume Carmona, care se pare că ar fi avut legături cu rețeaua, se spânzurase. Max Bennett s-a sinucis și el câteva zile mai târziu, fiind acuzat de a fi ofițer de informații israelian. Din cauza torturilor, „Marcelle“ încercase de două ori să se arunce pe fereastră din camera unde era anchetată. În cele din urmă, rănită, a fost tirată, totuși, în boxa acuzaților. La 27 ianuarie 1955 s-a pronunțat verdictul: doi acuzați au fost eliberați din lipsă de probe; alți șase au fost condamnați la pedepse lungi de muncă forțată; cei doi șefi ai rețelelor, doctorul Moshe Marzouk și Samuel Azar, au fost condamnați la moarte.

Din întreaga lume au început să sosească cereri de grațiere. Personalități eminente interveneau pe lângă autorități

egiptene, ministrul de externe francez trimițând chiar o scrisoare personală lui Nasser, dar inutil. La 31 ianuarie 1955, în zori, în curtea închisorii centrale din Cairo, doctorul Moshe Marzouk și Samuel Azar au fost spânzurați.

Acesta a fost sfârșitul trist al unei operațiuni ce a reprezentat un dezastru pe plan uman și politic pentru serviciile secrete israeliene. Provocările împotriva Marii Britanii și S.U.A. au deteriorat sensibil raporturile dintre Israel și aceste state. Dar lucrul cel mai grav îl constituia faptul că cei ce concepuseră acest plan s-au refugiat în spatele unui zid de minciuni, acuzându-se și calomniindu-se reciproc. La cîtva timp după execuțiile de la Cairo, Israelul a tras concluziile ce se impuneau pentru situația sa din interior. Nevoia unui lider puternic și capabil în domeniul apărării devenise acută. În februarie 1955, Ben Gurion — care demisionase în 1953 — a preluat din nou conducerea Ministerului Apărării. Așa s-a încheiat al doilea act.

Tragica afacere de la Cairo avea să aibă, din păcate, și un al treilea act. Personajul principal al acestuia: Paul Frank, alias „Robert“, fostul șef al rețelei din Egipt. După cum se știe, el reușise să scape, plecând în Europa. Șefii săi i-au ordonat să rupă orice legătură cu egiptenii. Dar israelienii vor afla că, în ciuda acestui ordin, Paul Frank a continuat să se întâlnească cu diverși egipteni, printre care și cu amiralul Soleiman, pe care îl cunoscuse la Cairo încă în 1954. Frank a devenit suspect de joc dublu. Constrins să se reîntoarcă în Israel, a fost tradus în fața unui tribunal militar, care l-a condamnat, în 1959, la zece ani închisoare. În cursul anchetei, cazul „Cairo“ a răbufnit din nou. Serviciile secrete israeliene stabiliseră că încă din acea epocă Frank colabora cu egiptenii, făcând, într-adevăr, joc dublu. În 1954, el trădase egiptenilor scopul misiunii sale și proiectele de sabotaje, punând astfel mina pe 40 000 de mărci vest-germane. Așa se și explică ușurința cu care el a părăsit Egiptul după desconspirarea rețelei ce o condusesese.

„In vino veritas“

În 1957, pentru prima dată în istoria Israelului, președintele Ben Gurion a admis în mod oficial în Kneset existența Sin-Betului. „Serviciul de securitate — spunea „Bătrînul” — este unul dintre cele mai bune servicii ale noastre și întreg guvernul israelian trebuie să fie mandru de el. Acest serviciu este însărcinat, în mod esențial, să lupte împotriva formării unei a cincea coloane în Israel, să desființeze organizațiile teroriste, să dezoare tot mai desele comploturi puse la cale de rețele de spionaj străine“.

Într-adevăr, în cursul ultimilor ani, spionajul străin devenise din ce în ce mai activ în Israel, dînd serios de lucru oamenilor lui Harel. Chiar la sfîrșitul aceluia an, pe biroul lui poposise un nou dosar. El se referea la o extraordinară afacere de spionaj.

★

Totul a început într-o seară de ianuarie a anului 1954, într-un restaurant intim din Tel Aviv. La o masă cîna un cuplu: o fată tină, destul de frumoasă, și un băiat plin de farmec, cu părul blond și o mustață mică, bine îngrijită.

La un moment dat, deja cam „afumat”, el i-a spus prietenei sale:

— Bere! Asta-i bere? În țara mea se bea adevărata bere!

— Țara ta? Despre ce țară este vorba? I-a întrebat fata intrigată. Era pentru prima oară cînd ieșea în compania lui Gabriel Zussmann și nu știa mai nimic despre el.

— Bineînțeles, Germania! Nu mă crezi? Privește! Gabriel Zussmann a introdus mina în buzunar și a scos din portofel o fotografie veche.

La vederea ei, fata a rămas pur și simplu uluită. Din imagine o privea un Gabriel Zussmann mai tînăr, îmbrăcat în uniformă SS. Cu mare greutate, tînăra a reușit să se stăpînească. Peste cîteva zile, ofițeri ai poliției, însoțiți de cîteva agenți din Sin-Bet, au sunat la ușa casei lui Zussmann din Haifa, rugîndu-l politicos să-i însoțească la comisariatul din apropiere pentru un interogatoriu.

— Numele dumneavoastră?

— Gabriel Zussmann.

— Este numele adevărat?

— Nu, a recunoscut, după o ezitare, Zussmann. Mă numesc... mă numesc Ulrich Schnefft.

Apoi le relatează polițiștilor incredibila poveste a vieții sale.

Ulrich Schnefft se născuse în 1923, la Königsberg, din părinți protestanți. După moartea lor, fusese adoptat de o familie de nemți pe nume de Müller, care mai adoptase deja un copil: un micuț evreu, pe nume Eduard Klein. În 1941, Ulrich a fost chemat sub drapel. S-a înrolat voluntar în SS. Avansat caporal, a luptat pe frontul de est, în Rusia; a fost rănit, s-a întors pentru scurtă vreme în Germania, de unde, apoi, a fost transferat în Italia. În valea Po, însă, a căzut prizonier la americani. Se temea pentru viața sa. SS-iștii nu erau deloc populari pe vremea aceea, mai ales cei care aveau cîte ceva de ascuns. Din fericire, obuzul care-l rănise pe Ulrich Schnefft în U.R.S.S. îi făcuse o cicatrice la umărul stîng, ștergîndu-i complet tatuajul SS. În același timp, el avusese grijă să-și distrugă livretul militar și orice act de identitate. Dar putea șterge toate bănuielile? Deodată i-a venit o idee genială: să se dea drept evreu. Nimeni nu va suspecta un sărman evreu scăpat din crematoriile naziste. Într-o seară, un doctor militar neamț i-a făcut circumcizie. La puțin timp după aceea, el a fost eliberat, revenind în Germania. Prima oprire a făcut-o la München, unde a locuit într-o tabără comună și s-a împrietenit cu un tînăr evreu, pe nume Leon Hirschberger. În acea perioadă și-a dat seama că acoperirea de evreu îl poate ajuta foarte mult. Evreii erau „răsfațați” la momentul respectiv, organizații puternice le furnizau ajutor, îmbrăcăminte, locuințe și hrană. De ce n-ar fi profitat și el?

În 1947, Ulrich Schnefft a ajuns la Köln și s-a prezentat la sediul asociației evreiești „Hias“, sub numele de Gabriel Zuss, evreu, născut într-un sat învecinat cu Königsbergul. Părinții săi „fuseseră masacrați de naziști“. Cîț îl privește pe el, „fusesse trimis la muncă forțată într-o mică uzină din apropierea Berlinului“. Nimeni nu s-a îndoit de veridicitatea declarației sale, fapt ce l-a încurajat, astfel că, nu după mult timp, i-a venit o idee și mai îndrăzneată: pentru a scăpa unei eventuale identificări, ca și de șomajul ce bîntuia în Germania, va pleca în Israel. În consecință, s-a înscris la biroul agenției evreiești pe numele de Gabriel Zussmann, după care totul a mers ca pe roate. A primit documente și s-a urcat în primul tren de emigranți, cu direcția Marsilia. Famosul „Institut pentru emigrații clandestine“ aranjase lucrurile de minune. În decembrie 1947, cu vaporul „Hagana“, Gabriel Zussmann, „tinăr evreu și sionist inflăcărat“, pornea spre țara făgăduinței. Dar călătoria nu avea să fie tocmai ușoară. Vaporul a fost interceptat de marina engleză și Zussmann-Schnefft s-a trezit internat într-un lagăr din Cipru. Dar nici acolo n-a pierdut timpul degeaba, aderînd la rețeaua locală a Haganei și luînd parte la două tentative de evadare. Abia în februarie 1949, după crearea Statului Israel, Zussmann a atîns ținta călătoriei sale. Imediat a fost încorporat în armată și trimis, apoi, la un curs de ofițeri, devenind locotenent de artilerie. Fostului caporal SS nu i-a fost, desigur, greu să facă dovada aptitudinilor sale de comandă, multora venindu-le greu să creadă că el nu făcuse serviciul militar mai înainte. După demobilizare, a locuit un timp în kibuțul Kiryat Anavim, construindu-și propria sa fermă și avînd viața lui proprie. Exceptînd înclinația către băutura, nu arăta nici un alt viciu. O decepție amoroasă, însă, l-a determinat să părăsească satul și să se stabilească la Haifa. Apoi, cu ocazia unei plimbări prin Tel Aviv, a cunoscut o fată, a dus-o la un local, a băut un pahar în plus și și-a trădat secretul...

În timpul cercetărilor, serviciile secrete israeliene l-au suspectat de Schnefft de a fi participat la masacrarea unor evrei ruși. Cîțiva agenți pretindeau chiar că l-ar fi văzut fotografiat în fața unei sinagogi în flăcări. Dar această fotografie nu a fost găsită. Neavînd nici o probă asupra preținșelor crime de război ale lui Ulrich Schnefft și, deci, neputînd fi trimis în justiție, s-a decis expulzarea lui. În febru-

arie 1954, el s-a îmbarcat pe pachebotul „Negba“ și, după o săptămînă, se afla în Geneva.

Gabriel Zussmann, ofițer și agricultor israelian, nu mai exista. În schimb, se născuse un alt om: spionul și aventurierul Ulrich Schnefft. Chiar în ziua sosirii sale în Elveția, a bătut la poarta consulatului Germaniei Federale din Geneva. Introdus la consul, i-a făcut acestuia dovada trecutului său militar și i-a cerut să fie încorporat în serviciile secrete germane recent create. Diplomatul a înțeles imediat cu cine are de-a face și l-a dat pe ușă afară. În acest moment, și-a amintit de o adresă mai bună: egiptenii. Atașatul militar din Paris l-a primit cu interes pe acest tinăr, căruia nu-i rămînea altceva de făcut decît să-și povestească din nou viața: este german, fost SS-ist, fost ofițer de artilerie israelian și dispus să lucreze pentru serviciul de spionaj egiptean. A fost îndelung testat cu privire la armata israeliană: compunere, unități, baze, cadre, armament; a răspuns destul de bine la întrebări, egiptenii fiind satisfăcuți. S-au hotărît să intre în joc. Cîteva zile mai tirziu, la Roma, Schnefft primea un pașaport fals pe numele Robert Hayat, și-și lua zborul spre Cairo. Aici, hărțuit de ofițerii de informații egipteni, le-a povestit tot ce cunoștea despre israelieni. I s-a făcut o propunere: să se întoarcă în Israel, să se reangajeze în armată și să facă tot ce poate pentru a ajunge într-o bază din sud, unde să pună pe picioare o rețea de spionaj. Schnefft a refuzat. Nu le-a cerut decît să se întoarcă în Germania. În cele din urmă, cu 170 000 de lire italiene, plătite de serviciul de informații egiptean, și cu pașaportul fals pe numele de Robert Hayat, a plecat din nou în Germania. La Frankfurt, l-a întîlnit pe fratele său adoptiv, evreul Eduard Klein, care conducea o farmacie; și-a găsit și un loc de muncă, a cunoscut o tinărară fată pe nume Inge, totul părea să arate că înclinațiile sale spre spionaj au fost uitate. Dar, numai pentru scurt timp. Alergînd după femeile din baruri, aruncînd banii pe fereastră, Schnefft a devenit din nou lefter. Aceasta așteptau și egiptenii. Ei i-au avansat noi propuneri și... Robert Hayat a reapărut la Cairo, de această dată ca agent al serviciilor egiptene.

La Cairo, Schnefft a fost însărcinat cu mai multe atribuțiuni în cadrul Agenției generale de informații. El a pregătit în mod amănunțit dosare, planuri și hărți asupra tuturor obiectivelor israeliene de ordin militar pe care le cunoștea:

baze de antrenament, baze aeriene, baze de artilerie, fortificații, centrale electrice, uzine. Totodată, a făcut expuneri în fața specialiștilor secției israeliene a serviciului de spionaj egiptean și a ținut cursuri de perfecționare pentru ofițerii superiori egipteni.

Frecvent, era trimis în regiunea Gaza, unde ținea lecții de ebraică comandourilor morții („fedainilor“), care se pregăteau să plece în incursiuni pe teritoriul Israelului.

În octombrie 1956, a izbucnit, însă, războiul Suezului și citeva luni mai târziu serviciile secrete egiptene trăgeau concluzia că informațiile lor privind Israelul erau insuficiente, depășite și fără nici o valoare. Un stat nou israelian, dotat cu o armată de o forță surprinzătoare, ieșea din războiul Suezului. Vechile dosare și informații privind armata israeliană, aduse de Schnefft, nu mai prezentau nici o importanță. Ca atare, el a fost pus pe liber. Rămas fără lucru, fără bani, Schnefft vagabonda prin Cairo. Ajunsese la desperare, nemaiștiind ce să facă. În acel moment, egiptenii i-au făcut o ultimă ofertă: sint gata să-l reintegreze în serviciul lor, cu condiția să se reîntoarcă în Israel în calitate de spion egiptean. De această dată Schnefft nu a avut de ales. A acceptat.

La sfârșitul anului 1957, la Haifa debarca un turist străin, evreu de origine, cu un pașaport fals, pe numele David Weizberg. O pereche de ochelari fumurii îi ascundea în parte fața. În buzunar avea un pistol miniaturizat, camuflat într-un stilou.

Revenind în Israel, Schnefft se temea de tot ce i se putea întâmpla mai rău. De aceea, a fost destul de plăcut surprins să constate că poate trece prin controlul poliției fără nici o dificultate.

S-a cazat într-un mare hotel de pe muntele Carmel, și-a încărcat aparatul de fotografiat și s-a pus pe treabă. A hoinărit prin port și pe colinele care-l dominau, a desenat amplasamentul fortificațiilor, a notat pozițiile bateriilor de coastă, a fotografiat nave de război, instalații portuare, stații radar. Totul mergea de minune și nimeni nu părea să-l urmărească. De aceea, nu a văzut nimic rău în a intra într-un bar din port, pentru a goli și el un pahar, două... Și, din nou, viciul beției i-a jucat festa. Pentru că, după ce s-a cherchelit complet, furios la culme, a scos pistolul în fața marinarilor israelieni, țipând cât putea de tare în germană: „Pot să vă

omor pe toți, ciinilor, așa cum am mai omorât destui evrei în serviciul fűhrerului!“

Arestat de poliția israeliană și anchetat de Sin-Bet, Ulrich Schnefft a fost judecat cu ușile închise. Pistolul, carnetul cu adnotări, peliculele aparatului de fotografiat, ascunse în camera hotelului, s-au constituit ca serioase piese de acuzare „chilibru mintal“ provocat de rana primită pe frontul de est: Schnefft a pledat pentru „decepție amoroasă“. „Din cauza unei evreice care nu m-a acceptat, a spus el, am hotărît să mă răzbun pe întregul Israel“.

Condamnat la șapte ani închisoare, Schnefft a fost expulzat din Israel după executarea a două treimi din pedeapsă. Nimeni nu a aflat ce s-a mai întâmplat după aceea cu acest individ care a servit, consecutiv, svastica, scutul lui David și cornul egiptean.

„Vizitatorii nocturni”

În seara zilei de 15 martie 1958, un sergent de poliție ce se afla în patrulare cu o mașină pe drumul Tivon, la nord de Haifa, a observat, în apropierea intrării în kibutul Shaar-Haamakim, un automobil oprit, cu farurile stinse. Când s-a mai apropiat, a stabilit că acesta aparținea corpului diplomatic. Capota era ridicată, un bărbat își făcea de lucru la motor, iar altul se afla în caroserie.

— Aș putea să vă ajut cu ceva? a întrebat polițistul.

— Nu avem nevoie de nimic, veni răspunsul într-o ebraică marcată de un puternic accent străin. Agentul a notat, gest reflex, numărul de înmatriculare al mașinii pe dosul manșetei și a plecat.

Cîteva săptămîni după aceea, agentul a sesizat aceeași scenă: mașina diplomatică, capota ridicată, șoferul care-și făcea de lucru, bărbatul care aștepta... A verificat numărul cu cel notat cu o lună în urmă, dar acesta nu corespundea. În schimb, mașina aparținea aceleiași ambasade. Contrariat, el făcu un raport către superiori, raport care, în cîteva ore, a ajuns în mîinile șefului „Departamentului de contraspionaj — Secția Europa” din Sin-Bet. S-au verificat numerele de înmatriculare. Cele două mașini aparțineau membrilor unei ambasade europene amestecată în afaceri de spionaj pe teritoriul Israelului.

Descoperirea automobilului lui V. rezolva enigma care tracasa Sin-Betul de cîteva luni. În mai multe rînduri, mașinile speciale ale serviciului care-l urmăreau pe acesta stabiliau că mașina sa dispărea de la ambasadă undeva în direcția nord. Șefii Sin-Betului ajunseseră la convingerea că era vorba de o acțiune de spionaj desfășurată în direcția aceea, dar toate încercările făcute pentru a pune mîna pe

suspect se soldaseră cu eșec. Conduc de un expert, automobilul lui V. scăpa de fiecare dată urmăritorilor în zona Haifa. Și iată că fusese identificat staționînd la intrarea în localitatea Shaar-Haamakim. Probabil că spionul era un membru din kibut. Pînă atunci, întîlnirile avuseseră loc în zilele de 15 martie și 15 aprilie. Așa că, la 15 mai 1958, dimineața, mai mulți agenți, înarmați cu binoculi, se instalau pe o colină, la circa 200 m de Shaar-Haamakim. La lăsarea serii, ei s-au apropiat de kibut, ocupînd poziții în niște tufișuri și după gardul de beton al stației de autocare.

Puțin după ora 21, o mașină a corpului diplomatic a oprit silențios, stingînd imediat farurile. Din ea au coborît două persoane.

În lumina violentă a farurilor unei alte mașini din apropiere, agenții Sin-Betului au remarcat faptul că unul dintre necunoscuți era îmbrăcat într-un costum kaki, iar al doilea purta un costum albastru. Cei doi au dispărut în interiorul kibutului, în timp ce mașina a făcut cale-ntoarsă, în direcția Haifa. După o oră și jumătate, a reapărut, a oprit, i-a cules pe cei doi vizitatori nocturni și a dispărut în întuneric. De data aceasta, însă, ea nu a mai scăpat urmăritorilor. Agenții Sin-Betului i-a identificat cu ușurință pe cei care vizitaseră Shaar-Haamakimul.

Mai rămînea să fie identificat agentul din kibut...

★

15 iunie 1958. Omul care aștepta pe marginea șoselei era scund, chel, cu umeri largi și purta ochelari cu lentile groase. Nu acorda nici o atenție cuplului de îndrăgostiți aflat în adăpostul stației de autocare. În schimb, aceștia îl supravegheau atent.

La ora 21, punctuală, mașina diplomatică a frînat în apropiere. Din ea a coborît un bărbat care a fost întîmpinat de necunoscut și împreună au pătruns în kibut. Bineînțeles, de necunoscut și împreună au pătruns în kibut. Bineînțeles, agenții israelieni i-au urmat. În aceeași seară, telefonul suna la Centrala Sin-Betului: „Prietenul ambasadei străine a fost identificat. Se numește Aharon Cohen”. Șefii serviciului au rămas de-a dreptul consternați. Aharon Cohen era o personalitate celebră în „MAPAM”. Nu chiar un lider de primă mărime, dar, totuși, membru activ al comitetului central al partidului.

Roșcovan, miop, scund dar bine legat, Aharon Cohen era considerat un personaj cu maniere agreabile, dotat cu un strălucit simț al umorului și cu o cultură remarcabilă.

În trecut militase în „Liga pentru reapropierea iudeo-arabă”. Înaintea creării Israelului, întâlnise deseori lideri arabi și nu se dăduse înapoi de la critici virulente, formulate la adresa șefilor sioniști, cu Ben Gurion în frunte, care sabotaseră, după părerea lui, toate șansele de a se ajunge la un acord permanent cu arabii. În 1955 și 1958, el publicase două lucrări privind lumea arabă.

„Să fie acest Cohen un spion?” se întrebau cei de la Sin-Bet. Singura modalitate de a dovedi acest lucru era să fie arestat în flagrant. Conform întâlnirilor anterioare, o nouă contactare ar fi trebuit să aibă loc pe 15 august. La căderea nopții, o unitate specială a format din nou un dispozitiv în jurul kibutului. Comandantul ei se afla deja în posesia mandatului de arestare și de percheziție.

Cohen urma să fie arestat în momentul în care furniza materiale diplomatului. Dar acesta, surpriză! Nu s-a prezentat la întâlnire.

Iser Harel nu mai avea răbdare să mai aștepte încă o lună. Și, totuși, nici nu vroia să se pripească. Arestarea unui personaj atât de important din „MAPAM” putea declanșa un scandal național. Dacă se trecea la arestarea lui Cohen, aceasta trebuia să se facă de o manieră cât mai puțin compromițătoare pentru partidul său. Harel se hotărî să acționeze într-o manieră aparte. Practic, nu avea probe concrete că Cohen era spion. Urma să-l determine, deci, să treacă un test pentru a se convinge de sinceritatea lui. Dacă Cohen reușea să-l convingă de nevinovăția lui, nu-l mai deranja. În caz contrar, îl aresta și inculpa, conform legii.

Cîteva zile după aceea, Aharon Cohen și-a făcut apariția la Biroul de legătură al Ministerului Afacerilor Externe din Tel Aviv. Era sigur de el, debordînd de optimism și umor. Domnul Samuel Divon, director în Departamentul Orientului Mijlociu din cadrul ministerului, îi telefonase cu puțin timp înainte și îl invitase „să vină să discute cîteva probleme de interes comun”. Aharon Cohen îl întâlnise adesea în trecut pe Divon, motiv pentru care găsisse invitația cu totul normală.

Divon și-a primit invitatul și l-a informat că-l chemase la cererea altcuiva, după care a părăsit încăperea. În locul lui a intrat Iser Harel. Cohen îl întâmpină cu calm.

— Ascultă, Aharon, i s-a adresat Iser, cunoști că mă ocup cu probleme de securitate. În ultimul timp s-au aflat cîteva lucruri care te fac suspect. Sintem pe punctul de a ancheta acest caz; de fapt, ar fi putut-o face poliția, dar dumneata ești un om cunoscut, iar eu am relații bune cu „MAPAM”. Am să-ți fac o propunere. Dacă imi vei răspunde satisfăcător la cîteva întrebări, vei fi liber să pleci, cu condiția să fii sincer și să ne spui adevărul. Vreau să știi că te-am invitat pentru a nu-ți cauza greutate și pentru a nu te pune într-o situație jenantă în fața kibutului și a țării. Te previn, însă, că dacă refuzi să răspunzi la întrebările mele, voi pune capăt acestui tratament de favoare, fiind obligat să te dau pe mina poliției și a Sin-Betului. Nu te vei reîntoarce acasă, ci vei fi arestat pe loc.

— Poți să mă întreb, i-a răspuns Cohen, fără a părea afectat, sint gata să răspund.

— Vreau să te mai avertizez că nu ai idee de ceea ce noi cunoaștem. Așa că, spune-mi adevărul! Dacă vei minți, vei confirma suspiciunile noastre.

— Am înțeles asta, sint gata să răspund.

— Ai legături cu...? și i-a spus numele unei ambasade.

— Da, merg din cînd în cînd la misiunea Academiei de științe respective, Le dau telefon cîteodată.

— Nu ai alte legături sau întâlniri cu ei?

— Nu!

— Ești sigur, nici un alt contact, de o natură aparte?

— Nu!

Iser se ridică.

— M-ai mințit. Suspiciunile mele sint confirmate. Te dau pe mina anchetatorilor Sin-Betului!

Puțin mai tirziu, Harel se prezenta la Ben Gurion.

— L-am arestat pe Aharon Cohen.

— Ești sigur că e suspect?

— Da, am verificat toate detaliile acestui caz.

— Foarte bine, în această situație acționează conform răspunderilor tale.

În timpul anchetei, Cohen s-a împotmolit treptat în mîciolă. La început a negat orice legătură cu V.; mai tirziu, a recunoscut că-l întâlnea, dar a ținut secrete contactele cu el, „pentru a nu fi deranjat”.

Pe de altă parte, s-a aflat că anumiți șefi din „MAPAM”, care erau la curent cu relațiile dintre Cohen și V., i-au interzis să continue. Dar Cohen a gîndit și a făcut altfel.

Agenda sa de buzunar a furnizat anchetatorilor indicii zdrobitoare. Aharon Cohen avea obiceiul să noteze intilnirile cu V., după niște coduri naive, care au fost descifrate fără nici o dificultate. De pildă, menționa: „ora 9, domnul Porte“. Ceea ce vroia să însemne că, la ora 9, îl va aștepta pe V. la poarta kibutului. Sau, în altă parte, nota de la coadă spre cap numele celor cu care se întâlnea. Așa a fost găsit scris și numele lui Iser Harel: Resi Lerah. Agenda conținea date secrete. De exemplu, în dreptul zilei de 18 martie 1958 erau notate numele a doi diplomați și a unui ziarist israelian ce trebuiau să plece în misiune în Europa. Sin-Betul știa din alte surse că anumite servicii de spionaj întreprinseseră cercetări în legătură cu acești diplomați. Cohen, probabil, își notase numele după o intilnire cu V., care îi trasase sarcina să culeagă informații despre ei. La percheziția secretă efectuată la domiciliul lui Aharon Cohen, Sin-Betul a mai descoperit, printre altele, și un document politic pe care Cohen îl pregătise pentru predare. Nu conținea informații militare, ci mai degrabă aprecieri privind intențiile generale ale statului, curente de opinii din rindul partidului său și poziția guvernului în domeniul securității și politicii externe.

La două zile după arestarea lui Cohen, V. a cerut de urgență o viză de ieșire pentru trei luni. El s-a urcat în primul avion, împreună cu soția, dispărind pentru totdeauna.

Procesul lui Aharon Cohen a fost primul mare proces de spionaj din Israel. Stupefacția și emoția care stăpîneau marele public rezultau din faptul că, pentru prima dată, un spion opera în sinul elitei israeliene.

Pînă la capturarea lui Cohen, cea mai mare parte a spionilor prinși fuseseră arabi, străini sau chiar israelieni, dar de la periferie. Afacerea Cohen a constituit un șoc pentru liderii țării, care au descoperit, în același timp, că spionajul dezechilibratilor, viciatilor, oprimaților și al celor neadaptati era o epidemie capabilă să molipsească chiar și cercurile cele mai sigure și mai bine protejate.

Aharon Cohen a fost supranumit primul „spion aristocrat“.

„Operațiunea Tigru“

— Unde-i Yossele?

În 1961, această întrebare a creat emoții întregii națiuni israeliene. A afectat opinia publică, a scindat partidele politice, a apărut cu litere mari în ziare, a dat naștere la violente controverse.

— Unde-i Yossele?

Yossele Schuhmacher, un copil de 8 ani, a fost luat părinților săi, în 1960, de o sectă de fanatici religioși, cu complicitatea bunicului său, care voia să facă din el un evreu ortodox. Copilul a dispărut fără a lăsa urme. Toate cercetările întreprinse de poliție s-au soldat cu dureroase eșecuri.

La începutul lui martie 1962, Iser Harel, șeful serviciilor secrete, a fost convocat la Ben Gurion. Tocmai se întorsese din străinătate, unde rezolvase câteva probleme urgente ale Mosadului.

Fară introducere, Ben Gurion l-a atacat direct:

— Spune, ai putea regăsi un copil?

Iser, obișnuit cu acest mod de a fi al „Bătrînului“, i-a răspuns la fel:

— Dacă îmi dai această sarcină, voi încerca!

Apoi s-a întors la biroul său și a deschis imediat un dosar operațional. Pe coperta lui a scris: „Operațiunea Tigru“.

★

Micul Yossele era un copil frumos, brunet, vesel și vioi. Nenorocirea lui consta în faptul că „și-a ales rău“ părinții. Cel puțin asta era părerea bunicului său, venerabilul Nahman Shtarkes.

Bătrînul Shtarkes, înalt, girbovit, purtînd șapcă, barbă și ochelari, trecea drept un ortodox fanatic, un om încăpățînat și insensibil. Nimeni și nimic nu l-a putut învinge: nici greutățile războiului și lagărul de internare, nici clima aspră a nordului, unde și-a pierdut un ochi și trei degete de la picioare, degerate de frig. Membru al sectei fanatice evreiești „Hassids de Breslau“, el locuia la Ierusalim chiar în celebrul cartier de fanatici religioși „Mea Shearim“.

Fata sa, Ida, și soțul său, Alter Schuhmacher, trăiau la Tel Aviv și o duceau destul de greu. Alter era muncitor într-o uzină de textile, Ida — funcționară la un fotograf.

Înglodați în datorii pînă peste cap, deoarece își cumpăraseră un apartament la periferie, cei doi părinți și-au trimis fata, pe Zina, într-o instituție religioasă și l-au încredințat pe Yossele bunicului. Nahman Shtarkes a fost foarte bucuros să-și primească nepotul. Copilul era și el fericit că și-a regăsit bunicul.

Deși se mai ușuraseră, Ida și Alter nu ajunseseră încă la capătul necazurilor.

Într-un moment de desperare, ei au scris unor prieteni că ar face mai bine să nu vină în Israel. Răspunsul la această scrisoare a căzut în mîinile bătrînului și el a dedus că fiica și ginerele său aveau intenția de a părăsi Israelul. Și, atunci, Shtarkes a luat marea hotărîre: nu-l va mai da pe Yossele părinților săi.

Pe la sfîrșitul lunii decembrie 1959, situația Schuhmacherilor s-a ameliorat intrucîtva. Fericită, Ida a plecat spre Ierusalim pentru a-l aduce pe Yossele. Sosită la părinți, ea nu i-a găsit nici pe copil, nici pe tatăl ei. „Yossele se află la sinagogă cu bunicul și nu trebuie să-i deranjezi, i-a spus bătrîna doamnă Shtarkes fiicei sale. Mîine, fratele tău Shalom îl va aduce pe Yossele la voi“. Dar a doua zi, Shalom s-a prezentat singur la domiciliul lui Schuhmacher. „Tata a hotărît să nu vă înapoieze copilul“, le-a spus acesta.

Răvășită, Ida s-a grăbit să ajungă la Ierusalim. În apartamentul părinților, nu l-a găsit decît pe tatăl ei. Yossele nu era acolo. Ea a izbucnit în plîns și și-a implorat părintele să-i dea înapoi copilul. Shtarkes a refuzat, dar i-a promis să discute serios despre acest lucru la sfîrșitul săptămîinii, cu condiția să vină la Ierusalim cu soțul ei. În acea vineri, Ida și Alter au venit să-și petreacă seara la părinți. De această dată, Yossele se afla acasă. Simbătă seara, cei doi soți se pregăteau să plece împreună cu fiul lor, dar bunica lui s-a

opus. „E tîrziu și frig afară, le-a spus ea. Lăsați-l să doarmă la noi, mîine vi-l trimit“. Ida a consimțit. S-a dus să-l sărute pe Yossele, deja adormit în patul lui, după care a plecat împreună cu soțul ei. Era fericită și nu-i trecea o clipă prin cap că începînd din acel moment viața-i va deveni un înapoi-mîntător coșmar.

A doua zi, nici un semn de la bunic sau de la copil. Ida și Alter s-au întors la Ierusalim, dar în zadar. Yossele dispăruse. Bătrînul Shtarkes tăcea ca un pește. În nenumărate rînduri, fiica și ginerele său au venit să-l vadă, să-i vorbească îndelung, să-l imploare, să facă apel la mila lui. Fără rezultat. În cele din urmă, epuizați, aflați la capătul puterilor, au făcut apel la justiție.

La 15 ianuarie 1960, Înalta Curte de Apel i-a ordonat lui Nahman Shtarkes să înapoieze copilul părinților într-un interval de trei zile, însă bătrînul a persistat în refuzul său. Curtea a ordonat atunci poliției să înceapă cercetările în scopul găsirii copilului. Poliția a deschis dosarul „Yossele Schuhmacher 720/60“ și a început ancheta, dar, două luni mai tîrziu, a trebuit să-și recunoască eșecul. „Copilul a dispărut. Este puțin probabil ca agenții sau informatorii să reușească a afla secretul“, raporta ea Curții de Apel. Pe cale de consecință, poliția cerea să fie absolvită de sarcina căutării în continuare a copilului. Curtea a reacționat prompt, adresînd un blam poliției pentru ciudata sa mărturie de neputință și a ordonat, în același timp, ca bătrînul Shtarkes să fie arestat și reținut pînă la înapoierea copilului.

Și, încă o dată, s-a înregistrat un eșec. Dacă cineva sperase ca arestarea să frîgă rezistența bătrînului, se înșelase. Arzînd de patima fanatismului religios, Shtarkes n-a cedat, păstrînd secretul. Poliția era sigură că acesta nu a ascuns copilul de unul singur și că a fost asistat în această sarcină de grupurile ortodoxe extremiste. Dar care? Shtarkes refuza de grupurile ortodoxe extremiste. Dar care? Shtarkes refuza în continuare să vorbească. El era convins că, ascunzînd copilul, îi salva sufletul și acționa conform dorinței divine. Dealtfel, bătrînul Shtarkes pierduse și el de la un timp controlul situației. Copilul nu se mai afla în mîinile sale, ci în puterea extremiștilor ortodocși, care făcuseră din ascunderea lui Yossele un adevărat război sfînt. Și, astfel, tragedia par-

ticulară a familiei Schuhmacher a luat amploare, trezind indignarea publică și declanșând o criză periculoasă, care a cuprins curînd toată țara.

În luna mai 1960, problema s-a aflat, pentru prima oară, pe ordinea de zi în Kneset.

La 10 august 1961, într-o atmosferă de tensiune ce creștea continuu, Înalta Curte de Apel declara: „Răpirea lui Yossele Schuhmacher este o crimă respingătoare și rușinoasă, care nu are egal în istoria Israelului”.

Minia publicului îmbrăca un caracter neliniștitor. În aceeași lună, se crease un „Comitet național pentru restituirea lui Yossele”, care distribuia broșuri, pune în circulație petiții cu zeci de mii de semnături, organiza mitinguri și reuniuni, furniza presei informații detaliate asupra stadiului anchetei. Spectrul amenințător al unui „război religios” se profila la orizont.

În primăvara anului 1962, tensiunea atinsese punctul culminant. Parlamentul era locul unor dezbateri aprige. Există teama unor evenimente violente. Și, în acel moment, Ben Gurion a considerat că este timpul să se apeleze la Iser Harel.

★

Acceptînd să se ocupe de cazul Yossele, Iser nu știa că se afla în fața celei mai dificile și complicate misiuni din cariera sa.

Pentru început, el s-a dus să-i vadă pe șefii poliției. Foarte mulțumiți că au scăpat de această sarcină ingrată, aceștia au acceptat cu plăcere să joace în continuare un rol secundar, ocupîndu-se cu filajul și culegerea de informații. „Crezi că mai e posibil să se găsească copilul?” l-a întrebat șeful poliției, cu un ton sceptic, pe Iser.

Mai mulți agenți din serviciile secrete i-au împărtășit acestuia părerea lor, potrivit căreia afacerea Yossele avea un caracter social și religios, nefiind de resortul securității. Dimpotrivă, Iser a susținut că, dată fiind amploarea luată de acest caz, serviciilor secrete le revenea misiunea, de maximă importanță, de a salva prestigiul și autoritatea statului. Pentru el era vorba, în egală măsură, de o datorie umană și națională.

Harel l-a însărcinat pe Michael, unul din colaboratorii săi apropiați, să coordoneze acțiunea. Numeroși agenți au fost afectați „Operațiunii Tigrul”. Printre ei se aflau copoi verșaji, specialiști în acțiuni, agenți religioși.

Cerșetările efectuate pe întreg cuprinsul țării s-au terminat însă cu un eșec. O pistă ducea la Bne-Brak, importantă colonie de fanatici religioși de la periferia Tel Avivului. Investigații discrete confirmaseră că Yossele stătuse în Bne-Brak cîtva timp. Dar de acolo urma a dispăru din nou. Colaboratorii lui Iser s-au infiltrat în toate concentrările de ortodocși din Israel, dar aici s-au izbit ca de un zid, avînd de-a face cu oameni deprinși cu metodele activității clandestine, care respectau strict regulile conspirativității și tăcerii. Lumea fanaticilor era o lume stranie, neîncercătoare, ostilă, un fel de „terra incognita”, în care agenții secreți se simțeau complet dezorientați. În această societate cu caftane negre, lungi, cu rălării de blană, cu bărbi profetice, cu părul ondulat, colaboratorii lui Iser au fost trădați de ținuta lor exterioară.

Neobosit, Iser citea și recitea dosarul acțiunii. Încet, cu răbdare și migală, parcurgea diversele documente adunate cu timpul. Intuția sa îl mina într-o singură direcție: în străinătate. Dacă copilul s-ar fi aflat în Israel, ar fi fost stabilit măcar un indiciu oarecare. Dar agenții Sin-Betului răscoliseră toate școlile talmudice, toate orfelinatele și instituțiile religioase de binefaceri și nici un semn despre copil.

O informație bizară i-a atras atenția. La jumătatea lui martie, un grup de ortodocși din Elveția, bărbați, femei și copii, a sosit în Israel, aducînd sieriul conducătorului spiritual al sectei lor pentru a-l inhuma în „Pămîntul Sfînt”.

În capul lui Harel bănuielele prindeau contur: poate că înmormîntarea nu-i decît un subterfugiu, iar ortodocșii au venit să-l scoată pe Yossele în străinătate, amestecîndu-l printre ceilalți copii din grup? Iser a dispus supravegherea severă a aeroportului „Lod”; totodată, o mică echipă a pleat la Zürich pentru a prelua sarcina de filaj a grupului la întoarcere.

Dar, după o săptămînă, raportul agenților a ajuns la Iser: răspuns negativ. Nici un copil cu semnalmentele lui Yossele nu se afla printre membrii grupului respectiv.

Acest indiciu nu a făcut decît să-i întărească convingerea lui Iser: copilul nu se mai afla în Israel. Trebuia căutat în unul din centrele de evrei ultraortodocși răspîndite în lume.

Iser, convins tot mai mult că Yossele se afla în străinătate, a preluat personal conducerea operațiunii. El a încredințat rezolvarea problemelor curente unui adjunct și și-a luat zborul spre o capitală europeană. Acolo, a format un stat-major și s-a pus pe treabă.

Din ordinul său, o serie de acțiuni au fost lansate simultan în Italia, Austria, Franța, Elveția, Anglia, Belgia, Africa de Sud și S.U.A., fiind răscolite comunități religioase, orfeline evreiești, școli talmudice. Prin mii de stratageme, agenții lui Iser se introduceau în comunitățile fanaticilor. Dar, totul, zadarnic. Oamenii săi nu recoltau decât eșecuri. Înfrângerea cea mai dureroasă a fost suferită în cartierul evreilor fanatici din Londra, Stamford Hill. „Tinerii apostoli” de aici aveau văzul ascuțit; ei i-au reperat foarte repede pe agenții israelieni, demascându-i.

Adjuncții lui Iser au întâmpinat toate greutățile de pe lume pentru a-și elibera colegii arestați de poliția Majestății Sale.

Încetul cu încetul, îndoiala, disperarea, descurajarea puneau stăpânire chiar și pe cei mai devotați colaboratori ai lui Iser. Ei veneau să-l vadă unul după altul: „Iser, ascultă, nu mai merge așa. S-o lăsăm baltă. Nu vom găsi niciodată copilul. E imposibil. Iser, să cauți un ac în carul cu fin. Poate nici nu mai trăiește? Poate și-a uitat adevărata identitate? Înțelege, nu-l vom mai vedea niciodată!” Dar Iser n-a cedat. El nu accepta să piardă. Refuza toate argumentele și obiecțiunile cu un singur gest al mâinii și-și vedea în continuare de treabă, cu o pasiune fără margini. Orice s-ar fi întâmplat, oricum ar fi fost, viu sau mort, copilul trebuia găsit.

Și, totuși, Iser însuși avea de multe ori senzația că alerga după o himeră. Cu atât mai mult cu cât orice încercare de a pătrunde în lumea ferecată a fanaticilor religioși se dovedea zadarnică.

La cartierul său general, din Europa, lucra într-un ritm epuizant. Uneori, în biroul său îngust, pierdea noțiunea de timp. Examina rapoarte, redacta telegrame, dădea instrucțiuni agenților săi care mișunau prin toată Europa. În zori, se ducea la hotel, făcea un duș, se schimba, apoi se întorcea la serviciu. Prima dată când a venit dimineața, portarul l-a salutat cu un suspin plin de subînțelesuri. „Acest domn știe să profite de plăcerile nocturne”, avea aerul să spună. A doua oară, portarul i-a făcut complice cu ochiul. Dar când aventurile chirieșului s-au repetat a treia, a patra și chiar

a cincea noapte la rând, bravul portar nu s-a mai abținut. Văzându-l pe Iser cu ochii roșii de nesomn, cu hainele șifonate și în dezordine, și-a scos cascheta, a făcut o plecăciune și a exclamat: „Ei, domnule, așa bărbat mai zic și eu. Mă inclin”.

Și iată că, după atita muncă în gol, într-o zi, o rază de lumină a apărut la orizont.

Într-o dimineață de aprilie, un raport bizar ajungea la Iser, având ca autor pe un anume Meir, un tânăr ortodox care colabora cu serviciile secrete. El nu era un fanatic și consimțise de bună voie să sprijine Mosadul în „Operațiunea Tigru”. Fusese trimis într-un mare oraș european, unde, cu timpul, făcuse cunoștință cu un grup de evrei religioși, toți comercianți și oameni de afaceri. Astfel a aflat că aceștia aveau venerație fără limită pentru un rabin local, un fel de Mathusalem, pe care-l considerau un sfânt. Când izbucnea vreo dispută între doi comercianți, lui i se adresau pentru a face dreptate. Nu făceau niciodată apel la autorități și nu se conformau legilor țării. În inima Europei moderne, acești oameni conservau încă cutumele de altădată.

Meir a mai aflat că în timpul celui de-al doilea război mondial adoratorii „Sfântului” formaseră un fel de rețea de rezistență antinazistă, care acționa pentru salvarea evreilor din ghearele Gestapoului. După război, grupul continuase să respecte regulile luptei clandestine.

În vremea războiului și după aceea, acești comercianți au fost ajutați de prietenii din exterior, evrei și neevrei. Cu o venerație aproape sfântă, lui Meir i s-au povestit lucruri ce păreau împrumutate din lumea legendelor. Eroina grupului era o catolică, o tinără și frumoasă franțuzoaică, care luptase alături de evrei sub ocupația nazistă.

Străina făcuse cunoștință cu rabinul din pură întâmplare, venind într-una din zile să-i dea spre păstrare unele obiecte. Cunoșcându-l, a fost subjugată de principiile credinței sale; atât de mult, încât la sfârșitul războiului s-a convertit la religia evreiască. De atunci, această prozelită a devenit de un devotament fanatic și de un neprețuit ajutor. Era o persoană cu vechi stagii de activitate clandestină; știa să-și schimbe identitatea și înfățișarea așa cum își schimba rochiile; avea un genial simț al afacerilor și o inteligență dintre cele mai ascuțite. Însărcinată cu misiuni de către grup, parcurgea lumea în toate direcțiile. Pașaportul francez, sin-

gele rece, inteligența și, nu în cele din urmă, frumusețea i-au deschis toate ușile. Pentru ortodocși devenise o sfântă.

La prima vedere, nimic din această istorie nu părea să aibă vreo legătură cu Yossele. Meir nu întâlnise niciodată femeia respectivă, nu-i știa numele, nu putea nici măcar garanta autenticitatea faptelor ce-i fuseseră relatate. Dar îndată ce citise raportul său, Iser se aprinsese pur și simplu. Pentru el, această femeie, convertită la iudaism, devenise cheia problemei. Făcând parte din cercurile religioase fanatice, cine mai mult decât ea ar fi fost mai recomandat pentru îndeplinirea misiunilor secrete legate de răpirea lui Yossele?

Credincios flerului său, Iser a hotărât abandonarea tuturor celorlalte piste și concentrarea eforturilor asupra femeii necunoscute. Printre altele, a luat legătura cu Israelul, a transmis toate amănuntele de care dispunea cu privire la franțuzoaică și a cerut să i se descopere numele. Serviciile secrete au reacționat prompt. Cîteva zile mai tîrziu, Iser a primit o telegramă. Femeia în cauză se numea Madeleine Feraille. După trecerea la religia evreiască, își luase numele de Ruth Ben David.

Agentii Mosadului din Franța au trecut la culegerea de informații despre Madeleine Feraille, stabilind că povestea auzită de Meir era inexactă în multe privințe. În timpul celui de-al doilea război mondial, Madeleine Feraille luptase în rîndurile Rezistenței franceze. Era o femeie frumoasă, blondă, cu ochii albaștri, zveltă și distinsă. După ce a obținut o licență în istorie și geografie, la Universitatea din Toulouse, și-a continuat studiile la Sorbona. În ajunul războiului, s-a căsătorit cu un francez, și el tot catolic, pe nume Henri. Fiul lor, Claude, s-a născut cîteva ani mai tîrziu. Activitățile ei în cadrul Rezistenței din timpul ocupației au pus-o în situația de a intra în legătură cu diverse cercuri evreiești din Franța și Belgia, printre care și cu grupul de comercianți ortodocși amintit; a menținut aceste contacte și după război, luînd parte chiar la unele afaceri de import-export destul de nebuloase. În 1951 a divorțat și s-a convertit la iudaism, nu atât din dragoste pentru religia evreiască, cît mai ales din prețuire pentru admiratorii ei evrei. În Alsacia a cunoscut un tînar rabin sionist ce visa să emigreze în Israel și a hotărît să se căsătorească cu el. Și, astfel, Madeleine Feraille s-a metamorfozat în Ruth Ben David. Fiul ei, Claude, a primit numele Ariel. Madeleine-Ruth și-a acoperit capul, con-

form legii ortodoxe ce interzicea unei femei să-și arate părul, simbolul frumuseții ei, și-a dat frumoasele rochii în schimbul unor îmbrăcămînti caste și modeste, a început să respecte cu scrupulozitate toate preceptele, mici și mari, ale religiei evreiești.

Tînăra familie David a plecat în Israel, dar aici s-a întîmplat ceva, întrucît cei doi soți s-au despărțit. Oarecum deprimată, Ruth Ben David a alunecat, încetul cu încetul, către cercurile religioase extremiste. Apoi, la începutul anului 1956, Ruth Ben David s-a reintors în Franța, continuînd, însă, să călătorească frecvent în Europa și în lumea întreagă. Se oprea cîteodată la Aix-les-Bains, altădată la o pensiune evreiască pentru femei religioase situată la periferia pariziană. Oficial, nu avea un domiciliu stabil.

O anchetă cerută de Iser în arhivele Controlului frontierelor a relevat faptul că Ruth Ben David intrase în Israel de două ori în ultimii doi ani. Acest ultim amănunt i-a întărit convingerea că se afla pe drumul cel bun. A ordonat, deci, declanșarea mării vinători.

Posedînd semnalmentele femeii, agenții Mosadului au luat drumul unui mic orașel european. La intrarea în localitate, s-au văzut puși într-o situație deosebită: Madeleine Feraille, îmbrăcată elegant, se afla la o intersecție, agitînd mîinile pentru a încerca să oprească o mașină. Făcea autostopul! Agenților israelieni, care nu-și închipuiau în acest mod întîlnirea cu Madeleine, le-a trebuit un timp pînă să iasă din uluială și să facă cale-ntoarsă. Dar era prea tîrziu: o altă mașină le-o luase înainte, culegînd pe frumoasa turistă.

În micul orașel, anchetatorii nu au reușit să adune prea multe elemente noi. Au aflat, totuși, că Madeleine se afla în relații curente cu un vînzător de bijuterii din Londra, Joseph Domb. Pentru Iser și colaboratorii săi, Domb nu era un necunoscut. Figura de mult pe lista neagră ca un fanatic înrăit, dușman jurat al Statului Israel și omul de incredere al rabinului sectei Satmar din New York. „Dacă rabinul de Satmar poate fi considerat papa fanaticilor, Domb este cu siguranță arhiepiscopul lui la Londra“, aprecia un expert în materie.

Iser a ordonat supravegherea severă a lui Domb, și aceasta a dat rezultatele scontate. S-a descoperit că Domb se întîlnea mereu cu Madeleine Feraille, între patru ochi, fie în mașină, fie în altă parte. Dar, pentru un ortodox, căsătorit

și tată de familie, acest gen de întrevederi contravenea preceptelor religiei evreiești. Deși israelienii nu reușeau să dezlege misterul relațiilor apropiate între prozelită și șeful fanaticilor, totuși, legăturile lor confirmau ipoteza că Londra era centrul nervos al cazului Yossele. Într-adevăr, spre capitala britanică duceau toate piste: aici locuiau Shalom și Ovadia, cei doi fii ai lui Nahman Shtarkes; aici trăiau fanaticii din secta Satmar, precum și Domb, liderul lor; aici venea frecvent Ruth Ben David, suspectă de a fi scos copilul din Israel.

O nouă informație a transformat în evasicertitudine ipotezele privind rolul jucat de această femeie în afacere. Sin-Betul a reușit să intercepteze mai multe scrisori schimbate de Ruth cu fiul ei, Ariel, scrisori ce conțineau aluzii voalate despre afacerea Yossele.

Iser începea să vadă deja destul de clar lucrurile. Răpirea și ascunderea copilului fuseseră organizate de secta Satmar. Domb condusese, probabil, operațiunea, iar Ruth Ben David luase asupra sa executarea unei părți din plan. Calitățile ei, inteligența și pașaportul francez făceau din ea un atu de prim ordin pentru reușita scoaterii lui Yossele din Israel.

În timp ce Iser plănuia cum să declanșeze atacul asupra franțuzoaicei un nume nou a ieșit la suprafață: rabinul Shai Freyer.

Rabinul Freyer era un „mohel“, respectiv un rabin specializat în circumciziile noilor născuți. El a intrat în afacerea Yossele într-un mod destul de straniu. La mijlocul lunii mai, fotocopia unei scrisori ajungea pe biroul lui Iser. Era extrasă dintr-unul din numeroasele și voluminoasele dosare pline cu rapoarte, documente și probe privind medile religioase extremiste din lumea întreagă. Documentul fusese fotocopiat după ce Sin-Betul interceptase corespondența dintre un clan de fanatici din New York și unul asemănător din Paris. Iată textul redactat în maniera caracteristică acestora:

„Fie laudat Domnul în această a douăzecea zi a lunii lui Elloul, anul 5721, Brooklyn, N—Y.

Pacea fie cu voi.

Stăpînul nostru și venerabil rabin — Domnul să-l ție în viață — a primit o scrisoare de la marele „mohel“, doctorul Shai Freyer din Londra, anunțându-l că nu există „mohel-

mai demn de acest nume în Italia, unde se face apel la medici, dintre care unii încalcă public regulile Sabbath.

Și cum am aflat din misiva sus-menționată, se află la Londra o asociație a cărei principală îndatorire este de a învăța pe alții arta circumciziei. Deci, dacă unul din frații din Italia va veni la Londra, ei vor fi pregătiți să-l învețe această artă în 6 sau 8 săptămîni.

Prin prezenta, noi vă rugăm de a binevoi să ne spuneți dacă cunoașteți situația din Italia și să ne dați avizul dumneavoastră asupra propunerii „mohelului“ Freyer (și poate ar trebui profitat de această ocazie pentru a învăța circumcizia și oamenii din alte țări).

Cu salutările noastre“

La prima vedere, nimic mai nevinovat decît această scrisoare. Dar Iser a desprins din ea indicii semnificative, ce scăpau altora. Citind printre rînduri, el a înțeles că Freyer, deși, în principal, se plîngea de lipsa de „moheli“ din Italia, urmărea și alte scopuri. Cu toate că nu le-a expus explicit, el a lăsat să se întrevadă că ar fi dispus să plece în Italia, în caz de necesitate, pentru inițierea coreligioșilor în tainele circumciziei. Iser deducea din asta că Freyer era un om ce iubea călătoriile, care încerca să treacă prin noi experiențe, pîrînd gata să accepte propuneri insolite.

Iser mai avea și alte motive pentru a se interesa de Freyer.

Îndreptîndu-și reflectoarele către Domb, el a aflat că Freyer făcea parte din anturajul acestuia. Bineînțeles, „mohelul“ nu se număra printre personalitățile cercurilor de fanatici din Londra; nu era, nici mai mult, nici mai puțin, decît o figură secundară. Dar, în calitate de „mohel“, trebuia să le cunoască secretele, fără doar și poate. Atașat lui Domb, se distîngea, ca și el, prin ura față de Israel și sionism. De asemenea, era un mare guraliv. În mai multe rînduri, făcuse comentarii asupra afacerii Yossele și declarase că nu trebuia, în nici un caz, înapolat copilul părinților săi. Freyer mai trecea drept un om corupt, necinstit și avid după cîștig. Viața sa particulară nu era nici ea impecabilă, fiind amestecat în tărășenii cu femei căsătorite și pofticios după tot felul de fructe interzise. Pe scurt, contrar lui Domb sau lui Shtarkes, Freyer nu părea un fanatic veritabil. Pietatea lui nu reprezenta decît o mască. Freyer constituia punctul slab al afacerii Yossele.

După ce a apreciat toate aceste date, Iser a tras concluziile care se impuneau. Dacă exista un „comandament” la Londra, Freyer făcea parte din el. Dacă șefii sectei Satmar știau unde se află copilul, fie în America de Sud sau în Canada, Freyer o știa și el. În consecință, Iser a ordonat oamenilor săi să suspende orice alte anchete și să-și concentreze eforturile asupra lui Ruth Ben David și Freyer.

În acest punct, a început etapa a doua a „Operațiunii Tigrul”.

S-a stabilit că cei doi trebuiau „intervievați” separat, dar în paralel, pentru a se preveni alarmarea complicilor și a organizațiilor lor. Mai mult, Harel considera că prin această tehnică se vor putea folosi informațiile furnizate de unul pentru determinarea celuilalt să vorbească. Se mai spera ca printre documentele găsite asupra lui Ruth Ben David să se descopere probe privind-l pe Yossele. Cât despre Freyer, exista convingerea că este genul de om care se dă ușor pe brazdă. Pentru aceasta, însă, era necesar ca el să fie scos din mediul în care se mișca. Trebuia determinat să părăsească Londra și să vină pe continent. Iser a petrecut multe nopți albe pe ratul său de campanie, pe care colaboratorii săi îl suoranumiseră „patul lui Yossele”, pentru a pune la cale planul acțiunii.

Început de iunie, 1962. Un vizitator misterios s-a prezentat la domiciliul unui „mohel” parizian, de origine poloneză, care trecea drept unul dintre cei mai extremiști din cadrul comunității evreiești din Paris.

Necunoscutul avea înfățișarea și accentul unui arab. Era îmbrăcat foarte bine și părea nervos, chiar îngrozit. Insistase în mai multe rânduri ca întâlnirea sa cu „mohelul” să se desfășoare sub cel mai strict secret.

Cu vocea înceată, ezitând, el i-a mărturisit acestuia :

— Sunt arab, marocan, tatăl meu e unul dintre cei mai celebri serifi din regat. (Și-a spus numele, prezentând interlocutorului documentele.) Acum un an, cu aproximație, m-am îndrăgostit de o evreică din Maroc. Am hotărât să mă căsătoresc cu ea, orice s-ar întâmpla. Am răpit-o și am forțat-o să se căsătorească cu mine. („Mohelul” nu părea surprins. Nu era pentru prima oară, în ultimii ani, cînd arabi fermești de tinerele fete evreice le forțau să se căsătorească cu el.) Dragostea mea pentru ea este așa de puternică că m-am convertit chiar și la religia evreiască. Un rabin, pe care-l cunosc,

a celebrat căsătoria noastră după toate ritualurile. Tatăl meu nu știe nimic. Am reușit să păstrăm secretul. Dacă ar avea cea mai mică idee de convertirea mea, m-ar tăia. Soția și eu mine respectăm cu strictețe regulile religioase evreiești, fără știrea familiei mele. Față de ceilalți, continui să fiu un musulman. Dar, de cîteva săptămîni, soția mea a dat naștere unui fiu. Cu puțin înainte de naștere, am adus-o la Londra. Acum mi-a pus o condiție : copilului trebuie să i se facă circumcizie, potrivit preceptelor religiei noastre. Nu văd în asta nici o problemă, bineînțeles, dar totul trebuie să se desfășoare în cel mai mare secret. Indivizi suspecti, marocani, dau tirade în jurul meu : dacă află că m-am convertit și că m-am căsătorit cu o evreică, ne vor asasina pe toți, pe soție, pe copil și pe mine. Mi-e teamă să-i aduc la Paris. Știți doar că Parisul e plin de nord-africani ; aș putea fi ușor reperat. Riscul este enorm. Tocmai pentru aceasta m-am adresat dumneavoastră. Sub nici un motiv afacerea nu trebuie cunoscută. Doresc, deci, să vă întreb : acceptați să veniți la Londra pentru a-i efectua circumcizie fiului meu ? Vă voi plăti toate cheltuielile, plus onorariul dumneavoastră. Dar, e de datoria mea să vă previn : misiunea este extrem de periculoasă !

„Mohelul” părea incurcat. Înțelegea foarte bine situația, dorea să-l ajute pe arab, dar îi era teamă. Deodată, i-a venit o idee.

— De ce vreți să vin eu la Londra ? Acolo puteți găsi „moheli” renumiți. Ulte, sint gata să vă dau o scrisoare de recomandare pentru unul din confrății mei. Prietenul meu se numește Homma, doctor Homma, a precizat el. E președintele asociației „mohelilor” ortodocși din Londra. Am să-i scriu.

Nu bănuia că tocmai asta dorea și „fiul șerifului”.

— Sint de acord și vă mulțumesc, dar cu nici un preț nu trebuie scris în scrisoare ceea ce v-am povestit. Dacă ea ar cădea în mîini irresponsible, asta ar echivala cu o condamnare la moarte pentru mine și familia mea !

— Bineînțeles, i-a răspuns „mohelul”. Vă înțeleg situația. Și-i scris o scurtă scrisoare doctorului Homma :

„Purtătorul acestor rânduri va veni să vă vadă într-o problemă de cea mai mare importanță. L-am întâlnit și m-am întreținut cu el. Vă rog să-l ajutați cît puteți mai bine”.

A semnat fără să mai adauge nici un alt amănunt. „Prințul marocan“ i-a mulțumit călduros, a îndoit hîrtia cu grijă și a pus-o în portofel.

A doua zi, doi bărbați cu tenul bronzat băteau la ușa doctorului Homma din Londra. Primul era „fiul șerifului“, al doilea un „evreu marocan“, prieten intim și om de încredere al aristocratului arab. După ce i-a înminat doctorului scrisoarea de recomandare din partea colegului parizian, „fiul șerifului“ l-a inițiat și pe el în secretul afacerii. Dar, de astă dată, prezentînd o versiune puțin diferită de prima...

După repetarea poveștii răpirii frumoasei evreice și a convertirii sale, apoi a nașterii copilului și a hotărîrii de a-i face circumcizie, urmarea suna astfel :

— Soția mea a născut în Maroc și aducerea ei la Londra sau pe continent, împreună cu copilul, mi se pare extrem de riscantă. Ar exista și soluția de a aduce un „mohel“ în Maroc. Sînt dispus, bineînțeles, să plătesc toate cheltuielile, precum și un onorariu ridicat. Ați putea să mă ajutați? Puteți să-mi indicați o persoană care să fie gata să întreprindă această călătorie?

— Am omul care vă trebuie, a răspuns imediat doctorul Homma. E un om de lume. Are obiceiul să călătorească și poate să-și asume această sarcină.

Fără a pierde nici o clipă, acesta a scris o scrisoare de recomandare, pe care a pus-o într-un plic, notînd un nume și o adresă : acelea ale „mohelului“ Shai Freyer.

Freyer le-a făcut o primire dintre cele mai amabile „prințului arab“ și prietenului său. A ascultat, la rîndul lui, povestea și, fără nici o ezitare, a afirmat că este gata să facă circumcizia copilului. Nu rămînea decît să se înțeleagă asupra datei și locului.

Cei doi „marocani“ au propus : Marrakech sau un mare oraș de pe continentul european. Ei au lăsat să se înțeleagă că dacă Freyer ar vrea să se deranjeze venind pînă în Maroc sau măcar pe continent, toate cheltuielile de călătorie, hotel, restaurant și altele vor fi din plin acoperite și retribuiția sa va fi sensibil mărită.

Aluziile lor, abil voalate, au obținut reacția scontată. Freyer a acceptat cu plăcere să facă călătoria.

— Pentru noi, au continuat cei doi vizitatori, cel mai ușor ar fi să venim în Maroc. Dar nu vrem să vă ascundem că, acolo, operațiunea ar comporta un risc deosebit de mare.

În schimb, am putea transporta mama și copilul în orașul european indicat și atunci lucrurile s-ar simplifica.

Freyer a aprobat cu entuziasm. Măsece din cele trei cîrlige de undiță aruncate de Iser : bani, călătorie de agrement în Europa, aventură.

La despărțire, „prințul marocan“ i-a spus că va pleca imediat în Maroc și va reveni în Europa peste cîteva zile, în compania soției și copilului. Va închiria un apartament discret și va aștepta sosirea „mohelului“. Confidentul „prințului“, „evreul marocan“, va veni să-l întîmpine pe Freyer la aeroport. Întîlnirea a fost fixată pentru 20 iunie 1962.

În timp ce lațul se strîngea în jurul lui Freyer, oamenii lui Iser îi întindeau o ambuscadă lui Ruth Ben David. După o supraveghere prelungită, dificilă, o fericită întîmplare a rezolvat problema. Israelienii au reușit să intercepteze cîteva scrisori adresate frumoasei prozelite. Una dintre ele conținea soluția pe care o căutau. Era răspunsul la un anunț publicat în presă, prin care Ruth Ben David își punea în vinzare casa. Desigur, ea nu-și indicase numele, ci doar numărul unei cutii poștale.

Agenții Sin-Betului au hotărît să nu scape prilejul. Au scris și ei la cutia poștală indicată, oferind un preț deosebit de avantajos. Pentru a nu trezi nici cea mai mică bănuială, s-au dat drept oameni de afaceri dintr-o țară europeană vecină, dornici să găsească un colț liniștit, pentru a-și petrece cu regularitate vacanțele.

Corespondența cu cutia poștală anonimă a dat rezultatul dorit. Ruth Ben David le-a trimis celor doi „oameni de afaceri“ o procură pentru vizitarea casei. La înapoiere, ei au expediat o scrisoare entuziastă, în care se arătau pe deplin satisfăcuți de ceea ce văzuseră. Nu mai rămînea decît să se întîlnească pentru a încheia afacerea. Cele două părți au căzut de acord asupra datei de 21 iunie 1962. Locul : holul marelui hotel unde au tras „oamenii de afaceri“. Hotelul se afla în același oraș unde era așteptat, pe 20 iunie, „mohelul“ Shai Freyer.

Cîteva zile înaintea datei de 20 iunie, Iser Harel a sosit în orașul în cauză, conducînd personal ultimele pregătiri. A închiriat mașini, două case izolate de la periferie, precum și mai multe apartamente de rezervă. A pus la punct principiile de reglementare a sosirilor în apartamente, ca și ieșirile,

și a pregătit cai de retragere rapidă, în caz că lucrurile s-ar fi complicat în mod neprevăzut. A fost stabilit un dispozitiv perfecționat de legături și comunicații între cele două case și cartierul general instalat în oraș. Pe de altă parte, cartierul general menținea o legătură permanentă cu centrala din Israel. Această legătură era indispensabilă pentru conducerea interogatoriului.

Iser hotărâse deja asupra mijlocului pe care-l va folosi pentru a smulge secretul lui Ruth Ben David: fiul ei, Ariel. Citise și recitise de nenumărate ori corespondența schimbată între mamă și copil; era convins că Ariel știa multe despre Yossele. Desigur, acesta era un băiat pios, dar mai puțin fanatic decât mama sa. În plus, el prinsese rădăcini în Israel, unde voia să-și facă un viitor. Iser aranjase un sistem care să permită sincronizarea interogatoriului mamei, în Europa, cu cel al fiului, în Israel.

La 20 iunie 1962, vesel, bine dispus, Shai Freyer a aterizat pe aeroportul internațional al orașului. Prietenul său nord-african l-a întâmpinat și l-a invitat să urce în mașina sa.

— Mergem direct la apartament, i-a spus el. Mama și copilul ne așteaptă.

La destinație, însă, în locul acestora, l-au primit mai mulți necunoscuți, care-și spuneau „prietenii ai marocanului”. „Mohelul” s-a apropiat de o masă, plasată într-un colț al salonului, și a început să-și pregătească instrumentele pentru ceremonie. Dar mare i-a fost surpriza când prietenii „tânărului prinț” l-au întrerupt pentru a-l asalta cu întrebări despre Yossele, copilul dispărut.

— Nu știu nimic, a răspuns intrigat Freyer, ridicând din umeri.

Se pregătise să celebreze ritualul antic al circumciziei, dar deodată a aflat, înmărmurit, că povestea fusese inventată în întregime și că „prințul” și prietenii săi — care erau israelieni — persistau cu încăpăținare să afle locul unde a fost ascuns copilul răpit.

Desperat, Freyer a ridicat brațele către cer.

— Sunt dezolat, a spus el, dar nu știu absolut nimic despre aceasta.

A doua zi, 21 iunie 1962, Ruth Ben David și-a făcut apariția în somptuosul hol al hotelului unde descinseseră cei doi „cumpărători”. De fapt, nu Ruth Ben David, ci Madeleine

Feraille, căci atunci cind călătorea și nu era însoțită de evrei pioși, ea își relua identitatea și înfățișarea de franțuzoaică.

Întrevederea s-a desfășurat în engleză, limbă pe care doamna Feraille o vorbea excelent. Interlocutorii i-au mulțumit pentru că s-a deranjat, reconfirmându-i faptul că, rămânând încântați de casă, erau gata să accepte toate condițiile și să încheie afacerea. Contractul putea fi semnat pe loc, de îndată ce sosea avocatul lor. Îl așteptau.

Conversația a continuat pe un ton cordial, calm. Nici un moment, Madeleine Feraille nu s-a îndoit de adevărata identitate a interlocutorilor ei. Maniera lor de exprimare, stilul, puritatea accentului îi situa în afara de orice bănuială. De aceea, nu s-a neliniștit deloc cind aceștia au început să dea semne de nervozitate. Avocatul trebuia să fie deja acolo. I s-a telefonat acasă. El și-a cerut scuze: a fost reținut de o afacere urgentă. Dar, de ce nu vin ei până la el? Îi poate primi imediat și documentele ar putea fi semnate foarte repede.

— Care este adresa? a întrebat unul din „oamenii de afaceri”.

Avocatul le-a explicat cu răbdare itinerarul. Locuia într-o casă izolată, la periferie.

— Veniți?

Madeleine Feraille a consimțit cu multă plăcere. Cei doi „oameni de afaceri” au invitat-o să ia loc în mașina lor și, împreună, au pornit spre vila avocatului.

Cind se aflau încă în plin centrul orașului, bărbatul care conducea a început o discuție glumeață cu Madeleine Feraille. Subjugat în întregime de farmecul seducătoarei sale interlocutoare, el nu se mai uita la semnele de circulație, la semnalizator. Cîteva fluierături l-au adus cu picioarele pe pămînt. Un agent de poliție voinic, furios și amenințător, venea către ei, continuînd să fluiera și indicînd cu mina semnalizatorul roșu. Israelianul, absorbit de conversație, se afla în flagrant. A oprit mașina, cuprins de panică, în ciuda calmului aparent. Ce era de făcut? Se aflau într-o țară străină, în compania unei femei, într-o mașină închiriată. Acțiunea putea fi compromisă.

Agentul tocmai se apropia pentru a-i administra o amendă; i-ar fi cerut documentele și...

Dar tocmai Madeleine Feraille a fost cea care l-a scos din încurcătură. Și-a arătat cu cochetărie capul la fereastră, i-a aruncat polițistului un suris cuceritor și i-a murmurat

cu o voce dulce: „Domnule agent, fie-vă milă. Acest domn este un turist străin în compania unei femei. Glumește, se amuză, știți cum e. Fiți amabil, iertați-l!” Polițistul a cedat: „Bine, de data asta o să trecem cu vederea. Pentru dumneavoastră!”

Agenții Mosadului au scos un adinc suspin de ușurare. Au scăpat ușor. Mașina a părăsit centrul, îndreptându-se spre frumoasa periferie, populată cu vile, unde locuia avocatul. A pătruns în curtea unei case impunătoare și a oprit în fața intrării. Cei doi „oameni de afaceri”, deosebit de politicoși, au invitat-o să coboare și au însoțit-o pînă la intrare. Ușa s-a deschis, apoi s-a reînchis în urma lor. Madeleine Feraille se afla în mâinile Mosadului.

În același timp, la Beer Yaakov, în Israel, ofițeri ai poliției, însoțiți de agenți ai Sin-Betului, îl arestau pe Ariel Ben David, fiul ei.

La cartierul general, lui Iser Harel nu-i rămânea decît să aștepte rezultatul.

Primele rapoarte care au ajuns la biroul lui Iser puteau fi rezumate în trei cuvinte: e un eșec.

Șeful serviciilor secrete a înțeles că-și făcuse o impresie exactă despre „mohelel” Freyer, cu o singură excepție: acesta nu cunoștea nimic cu privire la locul unde era ascuns Yossele. În timpul interogatoriului, „mohelel” s-a așezat repede la masa tratativelor. Însălmintat, tremurînd de frică, era dispus să facă orice pentru a trezi mila anchetatorilor. A povestit tot ceea ce știa. Dar despre Yossele? Nimic! A recunoscut rușinat că declarațiile sale pompoase pe tema copilului nu constituiau decît fanfaronade, tentative joșnice pentru a-și da importanță și a epata. Rutinații oameni ai Mosadului n-au avut nevoie decît de cîteva ore pentru a desprinde concluziile ce se impuneau. Freyer spunea adevărul. Nu știa nimic. Din acel moment, el nu mai prezenta nici un interes pentru ei.

Abia scăpat de emoții, Freyer a cerut cu nevinovăție răpitorilor săi:

— Și acum, aveți bunătatea și lăsați-mă să-i fac, totuși, circumcizia fiului prințului marocan!

Încă o dată, agenții israelieni i-au explicat că toată povestea n-a fost decît un subterfugiu. Lui Freyer tot nu-i venea să creadă.

— Atunci, pot să plec?...

— Momentan, nu. Va trebui să așteptați ca într-o altă afacere să se facă lumină.

Într-adevăr, atîta timp cît se desfășura interogatoriul lui Ruth Ben David, nu se punea problema de a-i da drumul. Freyer putea să-l pună în gardă pe Domb, și Yossele ar fi fost imediat transferat într-o altă ascunzătoare. Ca atare, israelienii l-au reținut pe Freyer, au avut grijă să nu-i lipsească nimic și, după cîteva zile, între agenții Mosadului și „mohelel” ahtiat după aventuri s-au stabilit legături de așa natură încît acesta nu s-a jenat să-i roage să-l ducă „în vizită” într-un cartier rău famat din oraș. Dorința i-a fost prompt satisfăcută.

Pentru Harel concluzia era clară: trebuia făcut totul ca frumusea prozelită să vorbească.

O atmosferă deosebită domnea în vila izolată în care era reținută Ruth Ben David. La început, aceasta a fost paralizată de spaimă. S-a mai liniștit cînd i s-a spus că se afla în mâinile israelienilor, dar n-a cedat.

Agentul însărcinat să o interogheze a intrat direct în subiect:

— Doamnă, sinteți amestecată în afacerea Yossele. Vrem copilul!

— Nu știu nimic, a răspuns ea energic, și n-am nimic de spus!

Israelienii nu au uzat de forță față de prizonieră. Dimpotrivă, i-au satisfăcut toate cerințele. A avut dreptul la un spațiu strict numai al ei: în-ajunul sărbătorii sabbat, i s-au adus luminări, piine specială pentru mesele tradiționale, cărți de rugăciune. Bărbații nu aveau dreptul să pătrundă în locuința sa. Camera vecină cu cea pe care ea o ocupa era locuită de o infirmieră, gata să intervină în caz de urgență.

Zile și nopți, israelienii au făcut tot ce au putut pentru a o determina să vorbească. Discuțiile se purtau în franceză. Dar Ruth Ben David se ținea bine. Refuza cu încăpăținare să divulge fie și cel mai mic detaliu, cu toate că nu tăgăduia amestecul ei în răpirea copilului, repetînd fără încetare:

— Nu voi spune nimic.

În schimb, interogatoriul fiului ei, în Israel, începea să dea roade. Anchetatorii i-au povestit unele detalii pe care pretindeau că le cunoșteau din gura mamei sale.

— Ea a mărturisit totul, îi spuneau ei, minciunile nu-ți vor servi la nimic. Spune adevărul!

Și Ariel a cedat, povestind cum mama sa a luat parte la răpire. Informați imediat printr-o telegramă, israelienii au confruntat-o pe Ruth Ben David cu aceste noi elemente.

— Fiul dumneavoastră se află în mâinile noastre, i s-a spus. Este posibil de o pedeapsă severă. A mărturisit totul. Vă este indiferentă soarta lui?

Ea rămânea, însă, de neclintit.

În acest moment, Iser a apreciat că e timpul să preia cazul în mâinile sale.

A fost o scenă dramatică. O sală mare. O masă. Față în față, Iser și Ruth Ben David. În spate, câțiva agenți din Mosad. Lingă ei, un interpret.

Iser își cîntărea fiecare cuvînt, fiecare gest, fiecare intenție. Știa că această fanatică infocată nu putea fi învinsă de orice argument. Nu ar fi cedat nici la amenințări. Pentru început, trebuia puțin imbunătățită. „Să-i dau de înțeles, își spunea Iser, că secretul ei este cunoscut, că fiul ei l-a dezvăluit, că fapta sa l-a rușinat profund.”

I-a spus încet:

— Sînt un reprezentant oficial al guvernului israelian. Fiul dumneavoastră ne-a spus totul. Sîntem foarte bine informați în ce vă privește. Cea mai mare parte din secretele dumneavoastră ne sînt cunoscute. Sînteți lipsită de apărare în fața noastră. Am fi dezolați să recurgem la constrîngere. Noi nu o vrem, dar ce altceva putem face? V-ați convertit cu intenția de a adera la iudaism. Or, iudaismul reprezintă Israelul. Fără Israel, iudaismul nu poate supraviețui. Răpirea lui Yossele a lovit teribil cercurile religioase israeliene; ele sînt ținta furiei generale, a unor atacuri virulente, și sînt determinate să se apere. Personal, nu cred în nici o religie. Dar cred că această afacere reprezintă o catastrofă. Riscă să divizeze națiunea. S-ar putea să deveniți cauza unui război fratricid! Închipuiți-vă, dacă i se întîmplă ceva copilului. Să se îmbolnăvească sau să moară. Cum veți putea dumneavoastră și prietenii dumneavoastră să dovediți părinților săi că nu aveți nici o vină? Această dramă o veți avea toată viața pe conștiință. Sînteți femeie și mamă în același timp. Dacă cineva ar dezaproba modul în care vă educați fiul și l-ar răpi, ce ați simți? Ați putea dumneavoastră, mama lui, să închideți un ochi noaptea? Înțelegeți-ne, nu luptăm împotriva religiei. Unicul nostru scop este de a recupera copilul.

De îndată ce va fi în mâinile noastre, veți fi liberă și Yossele își va regăsi părinții. Israelienii vor fi din nou reușiți.

A tăcut. Fața lui Ruth Ben David ilustra elocvent lupta sa interioară, tensiunea insuportabilă ce o trăia. Se războia cu ea însăși, cum numai ființele puternice și dure o fac, înainte de a lua o hotărîre importantă. Iser simțea toate acestea. În marea sală, agenții israelieni stăteau înțepeniti ca niște statui pietrificate; știau și ei că trăiesc un moment culminant.

În cele din urmă, Ruth a ridicat capul:

— Cum pot ști că dumneavoastră sînteți un reprezentant oficial al statului israelian? Cum aș putea să am încredere în dumneavoastră?

Fără să ezite nici măcar o secundă, Iser a scos din buzunar pașaportul diplomatic, emis pe numele lui adevărat, și l-a întins lui Ruth Ben David. Adjuncții săi au rămas stupefiați: Iser a innebunit! Să-i arate acestei femei pașaportul său, să-și dezvăluie numele, e un risc care frizează demența!

Dar el a fost sigur că nu greșea. Știa că era singura șansă de a o convinge, de a-i dovedi că e sincer și că are încredere în ea. Cîteva momente Ruth Ben David a privit fix emblema Israelului, gravată pe pașaport. S-a agitat, a ezitat, și-a mușcat buzele pînă la sînge.

— Nu mai pot, a murmurat ea, am să plesnesc.

Apoi, deodată, fără a-și ridica privirea, a spus:

— Copilul se află la familia Gertner, 126, Pen Street, în Brooklyn, New York. Se numește Yankale.

Iser a tresăltat de bucurie.

— Veți fi liberă de îndată ce copilul se va afla în mâinile noastre.

I-a strîns mina și a părăsit sala.

În aceeași seară, Iser a telegrafiat în Israel. Era sigur că Ruth Ben David nu l-a mințit. Ierusalimul, la rîndul său, a alarmat New York-ul. S-a ordonat ofițerului de securitate la post, de la consulatul israelian, să meargă în Brooklyn pentru a verifica dacă adresa indicată de Ruth Ben David există în realitate. Răspunsul a sosit cîteva ore mai tîrziu. „Adresa este exactă. Familia Gertner locuiește în centrul cartierului sectei ultraortodoxe Satmar din New York. Să încercăm să reperăm copilul?” „Nu!” a telegrafiat Iser. Se temea că vizita unui israelian în acel loc va trezi bănuielile fanaticilor, care-l puteau ascunde pe Yossele în altă parte.

A urmat un schimb continuu de telegrame codificate între cartierul general al lui Iser și Ierusalim. I se punea întrebarea: „Prin ce mijloc va fi adus Yossele în Israel?” Pentru Iser era clar: fără răpiri, fără acțiuni secrete. Se vor adresa americanilor pe cale oficială. Ambasadorul Israelului în Statele Unite va intra în legătură cu autoritățile competente pentru a se cere ca F.B.I. să găsească copilul la adresa indicată și să-l trimită în Israel.

Ministrul afacerilor externe a trimis imediat dispozițiile necesare la Washington. Totul urma să se decidă în orele următoare. Oricum, se putea spera într-un deznodământ fericit.

Iată, însă, că la cartierul general al lui Iser au început să sosească mesaje îngrijorătoare. Reprezentanții Israelului la Washington raportau că americanii ezitau să treacă la acțiune. Ei vroiau mai întâi ca israelienii să le dovedească, negru pe alb, că băiatul se afla la adresa indicată. Reacția lor era explicabilă: se aflau în preajma alegerilor electorale pentru Congres și secta Satmar din New York reprezenta circa 100 000 de voturi. Administrația nu-și putea asuma riscul.

Iser simțea că se află la capătul răbdării. Era miezul nopții. A pus mina pe telefon: „Dă-mi-l pe Harman, la Washington”.

— Bună seara, Harman. Iser Harel la aparat. Ți cer să lei imediat legătura cu ministrul justiției, Robert Kennedy. Spune-i din partea mea că F.B.I. are datoria de a căuta urgent copilul. Un copil israelian are aceleași drepturi ca și un copil american. Și, să se grăbească!

— Iser, fii atent! i-a răspuns Harman stupefiat. Cum poți vorbi astfel?

Neliniștea și tensiunea se resimțeau în vocea sa. El lăsa să se subînțeleagă că nu trebuia să vorbească prin telefon atât de deschis și direct. Cineva asculta, poate. Serviciile americane secrete, bineînțeles.

— Cu atât mai bine, i-a răspuns Iser. Nu numai ție m-am adresat.

Spera, într-adevăr, că americanii sînt pe ascultare. Cuvintele ferme i-ar fi incitat, poate, să acționeze. Harman, dimpotrivă, se temea de complicații diplomatice și juridice.

— Nu ți-am cerut părerea! a încheiat Iser. Spune-le că, dacă nu vor acționa imediat, vor fi făcuți răspunzători pentru orice deznodământ nedorit. Ți cer să te adresezi fără întârziere lui Kennedy și să faci cum ți-am spus!

După cîteva ore, Harel a fost căutat la telefon și informat că Robert Kennedy a acționat imediat: un detașament al F.B.I., însoțit de ofițerul israelian de securitate, s-a deplasat în Brooklyn. Copilul a fost găsit; e, într-adevăr, Yossele. A fost dus într-un loc sigur. Totul este pregătit pentru transferarea acestuia în Israel.

La 4 iulie 1962, într-o atmosferă de sărbătoare națională, avionul care-l aducea pe Yossele în Israel a aterizat pe aeroportul „Lod”. „Copilul discordiei” a apărut însoțit de mama și sora sa. Aeroportul era realmente asediat de o mulțime entuziastă, de ziaristi și fotoreporteri, veniți cu toții să-l întâmpine pe eroul zilei.

Cu două ore înainte de sosirea avionului, bunicul lui, Nahman Shtarkes, părăsise închisoarea. Venise direct la aeroport, dar nu primise autorizația de a se apropia de nepot...

Armele secrete ale lui Nasser

Şefii şi agenţii serviciilor secrete erau în unanimitate de acord că fără zelul şi patima lui Iser, Yossele nu şi-ar fi revăzut niciodată părinţii. În schimb, au fost numeroşi cei care au formulat critici privind această acţiune. Luni întregi, spuneau ei, serviciile secrete n-au făcut practic nimic altceva decât să caute un copil. N-a existat măcar un agent secret israelian care să nu fi supravegheat, zi şi noapte, pe aeroporturi, gări, porturi, pe scările şcolilor talmudice şi ale centrelor religioase din Europa suspectii de răpirea lui Yossele.

Şi apoi, mai adăugau unii dintre ei, cazul acesta nu era de resortul serviciilor secrete; el nu justifica nicidecum o asemenea desfăşurare de forţe, de oameni şi mijloace.

Criticile respective ar fi rămas, probabil, fără efect, dacă o ştire n-ar fi explodat ca o bombă pe firmamentul Orientului Mijlociu, la numai două săptămîni după întoarcerea lui Yossele. La 21 iulie 1962, Egiptul surprindea întreaga lume, lansind cu succes patru rachete sol-sol. Două dintre ele erau de tip „Al Zafer” (Învîgătorul) cu o bătaie de 80 km, celelalte de tipul „Al Kaher” (Cuceritorul), cu o bătaie de 550 km. La Cairo, în faţa unei mulţimi în delir, Gamal Abdel Nasser proclama cu mindrie că rachetele sale erau capabile să distrugă toate ţintele (aflate la sud de Beirut). Şi acolo, „la sud de Beirut”, conducătorii israelieni se frîmîtau, cuprinşi de o profundă nelinişte.

Şi tocmai Israelul era cel care dăduse plecare în cursa rachetelor din Orientul Mijlociu, cu numai un an înainte. La 6 iulie 1961, ora 4.41 dimineaţa, savanţii din Ministerul Apărării lansaseră racheta „Shavit-2”, propulsată cu carburant

solid la o înălţime de 98 km. Comunicatele oficiale informau, în ţară şi în lume, că era vorba de o rachetă de „cercetări ştiinţifice”, destinată unor studii „meteorologice”. Comentarii oficiale precizau că, dimpotrivă, data lansării fusese aleasă din motive de ordin politic, intrucît egiptenii ar fi cumpărat rachete de explorări din S.U.A., cu intenţia de a le lansa la 26 iulie 1961, ziua aniversării revoluţiei naţionale, şi a face prin aceasta o demonstraţie de prestigiu. Israelul hotărîse, deci, să devanseze această dată, lansind propria lor rachetă.

Explicaţiile păreau cam trase de pâr, cu atît mai mult cu cît egiptenii nu procedaseră la nici o lansare cu ocazia aniversării revoluţiei. În schimb, numeroşi israelieni erau inclinaţi să creadă că „Shavit-2” era o rachetă pentru alegeri, destinată să influenţeze pe cetăţenii ce trebuiau să se prezinte în faţa urnelor la 15 august 1961.

Prea preocupaţi ca să se feliţice cu ocazia aderării la „Clubul spaţial”, israelienii n-au prea luat în seamă ştirile venite din străinătate, potrivit cărora „Cursa rachetelor se declanşase” şi că „Experţi vest-germani lucrau pentru punerea la punct a rachetelor egiptene”. Mai mult chiar, în aceeaşi zi în care cotidianul „Haaretz” publica această ultimă notă, s-a aflat şi că profesorul Eugen Sănger, unul dintre cei mai renumiţi specialiştii vest-germani în domeniul rachetelor, a trebuit să demisioneze din postul de director al „Institutului de cercetări pentru propulsia reactivă” din Stuttgart, intrucît autorităţile de la Bonn se opuneau activităţii sale de consilier pe lângă guvernul egiptean. Totodată, zărele vest-germane precizau că profesorul Sănger recrutase deja mai mulţi şefi de departamente din institut pentru a colabora la proiectul egiptean şi că guvernul de la Cairo promisese savanţilor, pentru reuşită, o primă de 2 000 000 de mărci, dintre care 600 000 numai profesorului Sănger.

Aşa cum s-a arătat, israelienii şi conducătorii lor n-au prea luat în seamă aceste informaţii. Abia cînd cele patru rachete ale lui Nasser au pornit spre cer, la 21 iulie 1962, un val de nelinişte a cuprins tot Israelul. Ministrul adjunct al apărării, Shimon Peres, declara: „Rachetele lansate de către egipteni constituie un foarte grav avertisment pentru Israel. Ele inaugurează o nouă epocă în Orientul Mijlociu. Apariţia acestor arme moderne în zona noastră schimbă radical cel puţin doi factori: natura pericolului care ne pîndeşte şi mijloacele pe care trebuie să le avem în atenţie pentru a-i putea face faţă”.

Într-adevăr, în Israel se puneau tot mai des două întrebări: ce pericol real reprezintă aceste rachete și care sînt mijloacele cele mai eficace pentru neutralizarea acestui pericol? În privința primei întrebări, experții apreciau că, după toate probabilitățile, egiptenii nu aveau intenția de a înarma proiectilele cu explozive convenționale. Racheta este o armă extrem de costisitoare. Or, nu se investesc sute de mii de dolari în fabricarea ei pentru a transporta o jumătate sau chiar o tonă de dinamită. O asemenea misiune poate fi îndeplinită cu mai multă eficacitate și cu mai multă precizie de un bombardier.

Era posibil, deci, ca Egiptul să se pregătească să înarmeze rachetele cu proiectile neconvenționale, în special cu bombe atomice sau cu substanțe interzise de dreptul internațional: gaze toxice, culturi microbiene, deșeuri radioactive etc. Dealtfel, sosiseră deja informații asupra interesului particular manifestat de Egipt pentru cercetarea nucleară în scopuri militare.

Totodată, însă, s-a aflat că rachetele egiptenilor aveau și un așa-zis călcîi al lui Ahile: erau, în acel moment, lipsite de sistemul de ghidaj și toate eforturile savanților germani de a pune la punct și acest sistem se soldaseră cu eșecuri. Concluzia era logică: atîta timp cît nu vor putea să-și ghideze rachetele spre obiectiv, egiptenii nu vor fi în măsură să le folosească în scopuri militare.

Cît privește a doua întrebare: cum să fie parat pericolul? Harel era de părere că Ben Gurion trebuia să se adreseze imediat cancelarului Adenauer, să-i probeze că savanți germani participau la fabricarea de arme interzise în Egipt și să ceară ca guvernul de la Bonn să ia măsuri energice pentru a pune capăt activității lor.

Ben Gurion nu a fost de acord cu această propunere, dar a acceptat-o în schimb pe cea sugerată de adjunctul său, Shimon Peres, care era gata să-i scrie prietenului său Franz-Joseph Strauss, ministrul apărării Germaniei Federale, o scrisoare, prin care să-l pună la curent cu grava situație creată în zonă și să-i ceară să acționeze în consecință. La 17 august 1962, mesajul urgent semnat de Shimon Peres a fost trimis în Germania. Misiunea de achiziții israeliană de la Köln a primit însărcinarea să transmită oral conținutul ministrului apărării.

Scriscarea lui Peres era deschisă și sinceră, mergînd direct la țintă. Peres preciza prietenului său că i se adresează

personal, dar pentru o problemă de importanță națională. Sublinia că lansarea rachetelor egiptene din Iulie suscitase o vie neliniște în Israel și că ancheta efectuată dezvăluise că acestea fuseseră construite cu concursul savanților germani. În scrisoare, adjunctul lui Ben Gurion expunea în detaliu rolul acestor savanți în punerea la punct a rachetelor, citindu-le numele, ca și pe cele ale societăților legate de „Programul militar special” din Cairo. Totodată, își exprima convingerea că Strauss, ca și Adenauer, vor fi cu siguranță afectați de ideea că Germania Federală participă, direct sau indirect, la tentativele egiptene de distrugere a Israelului.

Paralel cu acest demers, ministrul afacerilor externe al Israelului s-a adresat președintelui Kennedy prin intermediul unuia dintre consilierii săi intimi. S-a descris în detaliu proiectul de rachete egiptean și s-a cerut interlocutorului să-i explice șefului executivului american că Israelul considera situația profund neliniștitoare. În acest sens, Statele Unite erau rugate să uzeze de influența lor pe lângă Germania Federală.

Din păcate, amîndouă demersurile, semioficiale, au rămas fără urmări concrete. În această situație, serviciile secrete au considerat că e rîndul lor să intervină...

★

Către sfîrșitul anului 1962, mai mulți savanți germani care lucrau pentru Egipt au fost victimele unor misterioase atentate.

La 11 septembrie, ora 10,30 dimineața, un necunoscut suna la sediul companiei „Intra”, din München. Puțin mai tîrziu, el părăsea clădirea însoțit de directorul Heinz Krug. A doua zi, doamna Krug telefona poliției pentru a semnaliza dispariția soțului ei. Peste alte două zile, mașina lui Krug era găsită în afara orașului, minjită de noroi și cu rezervorul gol, iar un anunț telefonic anonim prevenea poliția că dr. Krug era mort.

La 27 noiembrie, dimineața, secretara savantului Wolfgang Pilz trîia, ca de obicei, corespondența. Printre scrisori se afla și un pachet voluminos, ce fusese expediat, după cum se putea citi pe hîrtia de ambalaj, de un foarte cunoscut avocat din Hamburg. Secretara a desfăcut pachetul și o explozie puternică a zguduit biroul. Tinăra femeie, orbită,

aproape surdă, cu fața grav rănită, a trebuit să petreacă multe luni într-un spital din Cairo, pentru a fi readusă, cît de cît, la viață.

O zi mai tirziu, un colet asemănător sosea din Germania Federală în Egipt și purta pe el mențiunea: „Literatură de specialitate“. Funcționarul egiptean care l-a preluat s-a apucat să-i desfacă ambalajul. Explozia ce a urmat a omorît cinci persoane. Ancheta a stabilit că numele librăriei din Stuttgart, care figura pe pachet, era fictiv.

La 23 februarie 1963, dr. Hans Kleinwachter, care se afla în Europa pentru cîteva săptămîni, se întorcea acasă, cu mașina, de la laboratorul său din Lorrach. Tocmai se angajase pe aleea ce ducea spre vila sa, cînd o altă mașină i-a blocat trecerea. Din ea a coborît un bărbat, care s-a apropiat și l-a întrebat: „Unde locuiește dr. Schenker?“ dar fără să mai aștepte un răspuns a scos un pistol cu amortizor și a tras. Parbrizul a zburat în tîndări, glonțul a pătruns în fularul savantului care, fără a-și pierde singele rece, a încercat să pună mîna pe propriul său pistol, aflat în torpedou. Agresorul a luat-o la fugă, a sărit în mașină și a dispărut, împreună cu complicității săi. Alarmată, poliția a descoperit automobilul la 150 m de locul unde se produsese atentatul. În ea, un pașaport aparținînd șefului serviciului secret egiptean, Ali Samir. Acesta să fi fost autorul? În nici un caz, întrucît anchetatorii au dovedit că în momentul respectiv Samir se plimba la Cairo, în compania unei ziariste germane, cu care se și fotografiase...

La sfîrșitul lui octombrie 1962, o lovitură de teatru s-a produs în afacerea savanților germani. Un necunoscut s-a prezentat la o ambasadă israeliană din Europa și a cerut să-l vadă pe ofițerul de securitate. „Mă numesc Otto Joklik, i-a spus acesta, și sînt gata să vă furnizez informații privind lucrările pe care le-am efectuat pentru egipteni în cadrul proiectelor militare“.

O anchetă fulger a stabilit, într-adevăr, că Joklik fusese angajat de egipteni pentru a lucra la punerea la punct a unor arme interzise. „Tocmai m-am înapoiat din Cairo, a declarat el, și vă aduc probe care atestă că savanții din Egipt lucrează la încărcături pe bază de deseuri radioactive de cobalt 60 și stronțiu 90, și chiar la bomba atomică de încercare. Cînd aceste rachete se vor abate asupra teritoriilor israeliene,

vor propaga radiații mortale și toată zona va fi otrăvită ani și ani în șir!“

În rîndurile conducătorilor israelieni, spusele lui Joklik au determinat o creștere accentuată a neliniștii. Desigur, secretul a fost bine păstrat, opinia publică neștiind nimic și aceasta pentru că mai rămînea o speranță: încărcăturile radioactive nu puteau fi întrebuințate, atîta vreme cît egiptenii nu le echipau cu un sistem de ghidare perfecționat. S-a ajuns la concluzia că trebuia să se facă totul ca savanții însărcinați cu punerea la punct a rachetelor și, mai ales, a sistemelor de ghidaj, să fie impiedicați să-și continue munca nefastă.

Și, într-adevăr, în acea perioadă, israelienii au fost acuzați că duc o campanie de intimidare împotriva oamenilor de știință germani din Egipt și a familiilor lor. Savanții aflați în slujba lui Nasser primeau frecvent scrisori și apeluri telefonice de amenințare. Alteori amenințările le erau adresate prin intermediul familiilor și al rudelor, ori prietenii acestora erau contactați și rugați să-i convingă să părăsească Egiptul. Li se promitea că, dacă se vor înapoia în Germania, nu li se va întîmpla nimic.

Joklik însuși a încercat să determine pe cîteva colegi să-și înceteze activitățile. În acest sens, însoțit de un israelian, Joseph Ben Gal, a plecat în Europa pentru a intra în contact cu fiica profesorului Paul Goerke.

Goerke fusese însărcinat să pună la punct sistemul de ghidaj, la „Uzina 333“, motiv pentru care era foarte prețuit de egipteni. Heidi, fiica lui, locuia în Friburg, un mic oraș german din apropierea frontierei elvețiene. Joklik a reușit să o întîlnească și să-i spună că l-a cunoscut pe tatăl ei în Egipt, unde acesta s-a apucat să fabrice arme interzise, destinate distrugerii Israelului. El i-a dat de înțeles că dacă Goerke nu-și încetează activitatea în slujba egiptenilor se va expune la cele mai grele represalii. Dacă, dimpotrivă, acceptă să se întoarcă în Germania, nu va avea de ce să se neliniștească. Israelul îi garantează securitatea. Pentru a afla răspunsul ei, Joklik i-a dat întîlnire pe 2 martie, la hotelul „Trei regi“ din Bâls.

Cuprinsă de panică, fata lui Goerke l-a alarmat pe un fost ofițer german, cunoscut pentru trecutul său nazist, ce fusese recrutat de egipteni ca să asigure securitatea familiilor savanților. Poliția din Bâls a fost alertată, așa că, la data întîlnirii, hotelul „Trei regi“ era înțesat de agenți. Joklik și Ben Gal n-au bănuit nimic, au venit, au stat de vorbă cu

Heidi, i-au repetat pericolul la care se expune tatăl său continuând să lucreze pentru Egipt, după care i-au înmănat un bilet de avion pentru Cairo, ca să meargă acolo să-și convingă părintele să renunțe. După despărțirea de fata lui Goerke, cei doi au fost lăsați să ia trenul pînă la Zürich, unde au fost arestați, Joklik pe peron, iar Ben Gal în apropierea consulatului israelian.

În aceeași seară, poliția germană a cerut autorităților elvețiene extradarea celor doi. Ei au fost acuzați de încercare de constrângere asupra persoanei lui Heidi Goerke, precum și suspectați de comiterea, cu două săptămîni în urmă, a unui atentat împotriva doctorului Hans Kleinwachter.

Imediat ce au aflat de scandal, autoritățile israeliene au făcut tot felul de eforturi pentru a obține eliberarea celor doi. Dar elvețienii au refuzat, pe motiv că Germania Federală ceruse extradarea. Iser Harel s-a sfătuit cu Golda Meir și au ajuns la concluzia că trebuia intervenit pe lângă Adenauer ca Germania Federală să-și anuleze cererea de extradare.

În consecință, Harel a plecat la Tiberiade, unde Ben Gurion își petrecea vacanța, și l-a rugat pe „Bătrîn” să trimită de urgență un emisar special la Bonn. Acesta trebuia să-i prezinte cancelarului probe privind activitățile nefaste ale savanților germani în Egipt și să-l convingă să retragă cererea de extradare depusă împotriva lui Joklik și Ben Gal, dar Ben Gurion a refuzat. Iser nu a cedat:

— E necesar, spunea el, să stabilim măsurile ce trebuie luate în cazul în care arestarea va fi dată publicității. Căci atunci scandalul va izbucni. De îndată ce identitatea lui Ben Gal, care este omul meu, va fi cunoscută, nu se va mai putea păstra secretul asupra afacerii savanților germani. Activitățile lor în Egipt vor fi divulgate cu lux de amănunte. Israelul va trebui să explice motivele ce l-au determinat pe Ben Gal să acționeze. Va trebui, de asemenea, să se dezvăluie că egiptenii cumpără din Germania Federală echipament pentru rachete și pentru alte proiecte militare.

Ben Gurion s-a gîndit un moment, apoi a spus:

— Ei bine, n-am nimic împotriva!

Se pare că, începînd din acel moment, drumurile celor doi oameni de stat s-au despărțit.

Demisia

Desigur, nu era prima oară cînd Harel îl propunea lui Ben Gurion să se adreseze lui Adenauer și nici prima oară cînd se izbea de un refuz. Încă de la începutul afacerii savanților, existau informații că destui diplomați ai ambasadei vest-germane din Cairo și înalți demnitari din anumite ministere vest-germane erau la curent cu activitatea din Egipt a compatrioților lor. Harel era de părere că trebuia să se ceară guvernului de la Bonn să intervină energic pe lângă resortisanții săi, în concordanță cu prevederile legii germane, și că Israelul trebuia să publice informațiile ce le deținea în acest sens. El era convins că declanșarea unui scandal public ar fi determinat guvernul vest-german să ia măsuri imediate.

Pe de altă parte, Ben Gurion persista în a nu face apel la Adenauer; el prefera ca lupta împotriva savanților germani să fie dusă prin alte mijloace. În scrisorile adresate cancelarului în 1962 și 1963, Gurion s-a ferit să facă chiar și cea mai mică aluzie la această afacere. Desigur, el l-a autorizat pe Peres să se adreseze lui Strauss, dar cînd a constatat că acest demers a rămas fără urmări, a hotărît să se opună la orice altă intervenție oficială. Ben Gurion era omul care credea în Germania nouă. Credea ferm că Germania lui Adenauer aspira, în mod sincer, să ispășească crimele Germaniei lui Hitler. De aceea, se temea că o intervenție a sa în problema savanților ar fi putut duce la o răcire între Ierusalim și Bonn.

În schimb, Harel nu-l avea deloc la inimă pe germani. Desigur, aproba plata de către aceștia a despăgubirilor de război și chiar a luptat pentru ele. Dar, totodată, s-a ridicat

cu violență împotriva vânzării mitralierelor „Onzi“, de fabricație israeliană, Germaniei Federale, tranzacție care a determinat, dealtfel, un val de proteste, în 1959, în Israel. El se opunea cu toată ființa sa noțiunii de „Germanie nouă“ și nu scăpa nici un prilej pentru a semnala, în timpul reuniunilor la cel mai înalt nivel, că naștii ocupau funcțiile cele mai importante în ierarhia germană. Pe scurt, era în profund dezacord cu Ben Gurion în această privință. Prietenii săi apreciau că, după capturarea lui Eichmann, atitudinea lui Iser în privința Germaniei devenise și mai ostilă.

Vineri, 15 martie 1963, agenția „United Press“ anunța arestarea lui Ben Gal și Joklik.

A doua zi, Harel s-a dus din nou la Tiberiade pentru a-i expune „Bătrînului“ propunerile privind modul în care trebuia să reacționeze Israelul. Ben Gurion a decis, însă, că nu era necesar să se reacționeze. „Nu se pune problema, spunea el, de a dezvălui presei afacerea rachetelor; trebuie doar să explicăm arestarea“.

La întoarcerea în Tel Aviv, Harel a convocat redactorii șefi ai cotidianelor israeliene, prezentându-le cazul Ben Gal și punind în mod deosebit accentul pe rolul jucat de Joklik, savant care lucrase pentru egipteni și care-și schimbase intențiile din proprie inițiativă, pentru a repara, cât putea mai bine, greșelile comise față de Israel. În zilele următoare, colaboratorii lui Iser au convocat, în secret, trei ziariști israelieni, de la ziarele „Haaretz“, „Maariv“ și „Yedioth Aharonot“, cărora le-au prezentat amănunțit, cu fapte, cifre și detalii, întreaga poveste a savanților germani și a rachetelor egiptene.

Ideea sa era de a dezvălui presei israeliene și mondiale, cu probe concrete, motivele care au determinat țara sa să trimită în Elveția agenți pentru a face presiuni asupra lui Heidi Goerke.

Începând cu 17 martie, presa israeliană și cea străină gemea de titluri și știri senzaționale: savanți germani, foști naștii în cea mai mare parte, se dedau, în Egipt, la fabricarea de arme interzise. Ei pregătesc pentru armata egipteană arme chimice, biologice, nucleare și radioactive, fabrică gaze toxice, microbi periculoși, deșeuri radioactive și alte substanțe nefaste, care răspîndesc radiații capabile să distrugă orice formă de viață. Cu aceste arme și substanțe ei vor înarma rachetele egiptenilor, care sînt gata să lovească toate obiectivele din interiorul Israelului etc., etc.

Foarte curînd, această campanie de presă s-a transformat într-o veritabilă furtună: simțul proporțiilor, facultățile de gîndire au fost abandonate, făcînd loc lipsei de măsură și panicii. Presa, opinia publică, un număr mare de lideri eminenți și de parlamentari nu încercau cituși de puțin să facă distincție între savanții vest-germani ce lucrau pentru Egipt și guvernul de la Bonn. Dimpotrivă, cu toții s-au ridicat împotriva Germaniei Federale, acuzînd-o că ar „continua planurile lui Hitler“.

Critici virulente, tendențioase, atacau „Germania nouă“, atît de dragă lui Ben Gurion. Podul fragil aruncat de el între Israel și Germania Federală se prăbușise cit ai elipi.

În seara de 24 martie, Iser Harel a fost convocat de președintele Consiliului. Încă de la începutul întrevederii, Ben Gurion a afirmat că informațiile publicate în presă, la instigarea lui Iser, au avut o influență nefastă. El l-a întrebat pe șeful serviciilor secrete dacă a dat directive ziariștilor în acest sens. Harel a confirmat. Imediat, „Bătrînul“ și-a exprimat indignarea privind maniera în care ziarele au tratat afacerea savanților și problema germană.

Către miezul nopții, cei doi s-au despărțit. Tonul fusese calm, dar atmosfera plină de tensiune. A doua zi, Harel era convocat din nou la Ben Gurion. Acesta părea nervos și morocănos, iar întrevederea grea și plină de consecințe.

Încă de la început, Iser s-a ridicat cu putere împotriva celor care minimalizau pericolul savanților germani. Foarte agitat, el s-a infuriat, respingînd tezele lui Ben Gurion și exprimîndu-și argumentele sale.

— Acțiunile pe care le-ai întreprins împotriva savanților, în Elveția și în altă parte, au ridicat opinia publică împotriva noastră, i-a reproșat „Bătrînul“.

— Atunci, de ce ai fost de acord cu ele? a replicat Harel.

La sfîrșitul întrevederii, Ben Gurion i-a făcut cunoscut că intenționează să convoace Comisia parlamentară a apărării și afacerilor externe.

— Voi dovedi, a adăugat el, că pericolul prezentat de rachetele egiptene este departe de a fi atît de teribil precum o afirmă ziarele și oratorii din Kneset.

Harel a încercat să-i schimbe hotărîrea, dar în zadar.

După ce a plecat de la „Bătrîn“, s-a întors la birou, a chemat secretara și i-a dictat o scrisoare laconică:

„Domnului Președinte

Avind în vedere divergențele fundamentale de vederi ce ne opun în problema savanților germani și a eforturilor de război egiptene, cu toate implicațiile ce decurg de aici, cred că este de datoria mea să demisionez din funcțiile ce le am de șef al Institutului Central de Informații și Securitate (Mosad) și de responsabil al Serviciilor de securitate (Sin-Bet). Cu respect,

Iser Harel“

Apoi a părăsit biroul și s-a dus acasă. Telefonul a sunat toată ziua, dar Iser n-a răspuns. Seară, tirziu, un curier i-a adus o scrisoare de la „Bătrîn“.

„Lui Iser Harel

Nu pot să-ți accept demisia. În orice caz, va trebui să rămii până ce guvernul și Knesetul vor hotări cu privire la politica ce va fi urmată în problema ce am discutat-o. E posibil ca opinia ta să învingă și, în acest caz, vei putea să-ți continui lucrul, sub ordinele unui nou președinte al Consiliului. Cu cordialitate,

Ben Gurion“

Iser a citit scrisoarea fără să spună nimic. Rivka nu l-a întrebat nici ea nimic. Dar a doua zi s-a bucurat din tot sufletul văzându-l plecând la serviciu ca de obicei.

Harel s-a dus la birou și la ora 10 a primit o nouă scrisoare de la Ben Gurion. „Bătrînul“ îi cerea să răspundă în scris, în aceeași zi, la mai multe întrebări privind lucrările savanților germani în Egipt.

După ce a citit scrisoarea, Harel a pus mina pe telefon și l-a convocat pe directorul de cabinet al „Bătrînului“. Sosind imediat, acesta l-a găsit pe Iser spumegînd de furie. Nu-l mai văzuse, pînă atunci, într-o asemenea stare.

— Îi vei spune lui Ben Gurion, a răcnit el, că, dacă vrea răspunsuri la întrebări, n-are decît să le ceară celui ce-mi va lua locul. Dacă n-ar fi vieți în joc, dacă oamenii noștri nu s-ar afla în închisorile din Elveția, n-aș sta aici nici o secundă în plus! Trimiteți imediat pe cineva pentru a lua în primire problemele curente și cheile!

Directorul s-a dus la Ben Gurion și l-a relatat discuția avută. Acesta a rămas stupefiat.

— Poate vom reuși să-l convingem...

— Pare ferm hotărît să plece, a replicat directorul, și cere să fie trimis imediat cineva pentru a-l înlocui.

— Bine, s-a resemnat „Bătrînul“, dar pe cine?

Știrea demisionării lui Iser Harel a făcut senzație în presa mondială.

Cît privește afacerea savanților germani, ea a continuat să preocupe opinia publică israeliană încă cîteva luni.

La Băle, Joseph Ben Gal și Otto Joklik au fost deferiți justiției. În timpul procesului, ei au descris pericolul ce-l reprezenta pentru Israel munca savanților germani în Egipt.

Au fost condamnați la două luni închisoare, cu suspendarea executării pedepsei, și eliberați imediat. Procesul și verdictele acordate au constituit o victorie morală pentru Iser. Dar guvernul vest-german nu a avut inițiativele ce se așteptau de la el; nu a instituit nici o lege care să interzică savanților săi să-și vîndă serviciile țărilor aflate în stare de război. Totuși, Bonnul a procedat la o serie de operațiuni discrete și secrete. În 1964, Germania Federală a repatriat o parte din savanți, printre care Pilz și Goerke.

Cît privește Israelul, el a continuat să adopte, cu regularitate, rezoluții ce condamnau savanții vest-germani, pînă în ajunul războiului de șase zile. După demisia lui Iser Harel, o comisie ministerială a desfășurat o anchetă privind această afacere, supunînd concluziile desprinse guvernului, care a publicat, în septembrie 1963, o declarație oficială:

„Guvernul afirmă că este necesar a se continua cu fermitate acțiunea îndreptată împotriva savanților germani care lucrează în Egipt, conform declarațiilor făcute în Kneset de președintele Consiliului și de ministrul afacerilor externe.

Guvernul își exprimă regretul în urma demisionării șefului Serviciilor de securitate, căruia îi exprimă profunda stimă și recunoștința sa pentru activitatea devotată și încoronată de atîtea succese, pe care le-a repurtat în toate domeniile în care a fost însărcinat, pe perioada exercitării funcțiilor sale“.

CUPRINS

	<u>Pag.</u>
— Cuvint înainte	3
— Arhivele S.H.A.I. au dispărut!	5
— „Omul nostru la Amman”	15
— Căderea lui „Isar cel Mare”	22
— Copilăria serviciilor secrete	33
— Spinzurații din Bagdad	37
— Rețeaua Thomas	48
— Joc periculos	56
— Dramă în trei acte	61
— „In vino veritas”	68
— „Vizitații nocturni”	74
— „Operațiunea Tigrul”	79
— Armele secrete ale lui Nasser	102
— Demisia	109

Redactor : mr. IOAN CHILON
Tehnoredactor : RADU STOIAN
Corector : plut. DĂNUȚ CARSTOIU

Comanda nr. 51 859. Dat la cules : 03.05.1982
C. nr. 730/1982. Bun de lipar : 13.07.1982
Lucrarea conține 116 pagini.